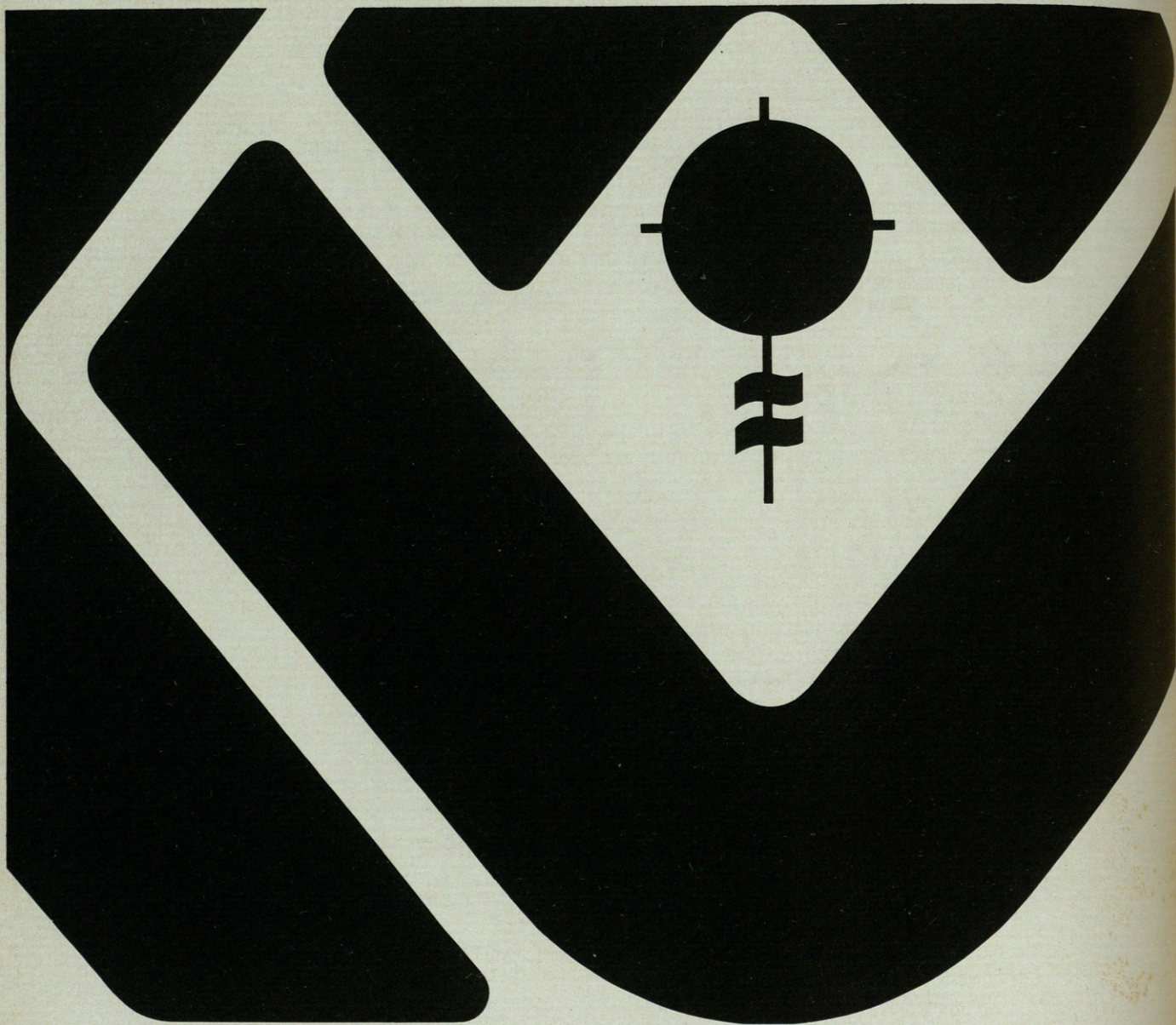

zeruko ARGIA

1978-Apirila-23-XLI garren urtea 781 zenbakia 50 pezta

- **G**ESTORA MUNIZIPALEKIN
- **L**ANTEGIETAN, UDABERRI BEROA
- **J**UAN JOSE LASA: GENERAZIOZ GENERAZIO

Has zaitez gutaz beste era batera pentsatzen

Gurekin harremanak dituztenei gauzak ikusteko era berri bat, eriazionatzeko beste estilo bat eta zerbitzu sorta osoagoa eskaini nahi diegu. Gure postura, biharrak gaurtik eskatzen dizkigun baldintzetara egokitu nahi dugu. Izan ere, inoiz baino hobeak izan nahi dugu. Guztiontzako etorkizun hobe eraiki nahi dugu eta badakigu gaurtik hasi behar dela. Biharra hemen baitago iadanik.

CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

Biharra hemen dago iadanik

UDABERRI BEROA

Krisis ekonomikoak lan eza ikaragarria sortu du. Jende asko dago lanik gabe "langabetuen segurutik" nola hala bizitzeko haina jasoz. Bestalde, kalean geratzeko arriskuaren beldurrez daukan apurrari eutsi nahi dio zenbaitek. Estuasunak zirt edo zert egin erazten die batzuei; besteak, berriz kokildu egiten ditu, kontsebakor bihurtuz.

Hala ere langile jendea nahiko kezkatu eta aztoraturik dabil gure artean. Huelgarik eta lan-geldialdirik ez da falta. Lan -postua arriskatu borrokan diharduenik bada, lehen eta orain.

Borroka honetan, noski, Moncloako Itunarekin egiten dute topo, horma zahar baten kontra lepahezurra hautsiz. Eta hor daude Itun hori izenpetu zuten partiduen adar diren langile-sindikatuak, txapela batez bi buru estali nahirik.

Krisis ekonomiko bat garaitzeko neurri zorrotzak hartu beharko dira, noski behin baino gehiagotan. Dezakeen baino itxura haundiagoak eginaz dabilenari zuloa agertzen zaio lehen-xeago ala geroxeago. Espainiako estatuak aberats itxurak egin nahi izan ditu urteetan. Milagro ekonomikoan sinestarazi nahi izan digu, diktadorea salbatzailetzat aitortzeko.

Bazter guztietan perretxikuak bezala sortu dira industriak, ezeren plangintzarik gabe, batzuen diruburuak erraztuz. Industria ez da Europako merkatuari begira berriro eta hobetu. Eskulan merkeaz baliatu dira nagusiak kanpoko merkatuekin lehiatzeko. Lur zingiratsuan eraiki da industria.

Urte askotako oker hau zuzentzeko langileen ahalegina eskatu da berriro. Uholdea pasa arte geldirik egoteko agindu zaie. Soldatak ezin jaso daitezke Moncloan erabakitakoa baino gehiago. Eta zenbait sindikatu horren barruan errenditu behar ditu langileak.

Sindikatuentzat arriskutsua da honelako erabaki bati amore eman beharra. Langileen zerbitzutan iharduteko ordez partidu politikoen zerbitzutan ari daitezke, ezpairik gabe. Langileriak beren sindikatueta ipini duen uste ona eta itxaropen guztia gal lezake berehalaxe.

Joko arriskutsu hau tartean egonarren, sindikatuak indartzen ari dira. Sindikatuak neurzen eta gidatzen dituzte une honetan langileen borroka. Langile-batzarreek indarra galdu dutela badirudi.

Sindikatuak ez dute lanik eza haunditu nahi. Ekonomia sendatu eta sendotu nahi dute. Gehiago dezakeen zenbait nagusik, ordea, krisis ekonomikoa aitzakitatzat harturik ez die bere langileei Moncloan erabakitakoa baino gehiago ordaindu nahi. Soldata jasotzeko garaian ezin dabilten lantokiekin berdintzen du bere burua.

Ekonomia salbatu nahi den garai honetan diruz ahulenari eskatu zaio berriro ere sakrifizio astunena. Krisis honek ez du lehengo desberdintasunak gutxitzen lagunduko dirudie-nez. Konponketak ez baitira sozialismo bidetik abiatu. Kapitalismoaren krisisaldia kapitalis-moaren barruan gainditu nahi da.

ZERUKO ARGIA

Lehendakari:
Kaleitana Ezeiza.

Zuzendari:
Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:
Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:
Joxe Luis Alustiza, Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. **Bilbon:** Gorka Abad, Karlos Donoso, Iñigo Lamarka eta Joseba Sarriena. **Iruinean:** Txema Larrea. **Ipar-roldean:** Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Atxaga, Estepan Aldamiz-Etxebarria, Alkiza, Arastegi, Amun-sa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola, Jorja Cirera

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Eizetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Kafazuri (Durango), Barreneketa (Oizartun), Anatsen (Azpeitia), Inalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Erren-terria), Metal-Iurri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrakzi eta diseinuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Tororo, Karlos Valverde, Juanba Bera-sategi eta Mikel Plazaola.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Publizitateak: Joxe Mari Osojalaza.

Fotolitokiak: Emilio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1 Donostia, Okendo 22 Telf.: 42-77-86.

Moldiztegia eta Idazkela:

EL DIARIO VASCO - Ibaeta - Donostia

ALVAREZ IRAOLA - Ibaeta - Donostia - D. L. 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1600	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1800	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	2100	ptz.
Airez	3200	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	50	ptz.

irakurleak mintzo

AGUR KOLDO ETA ERRAMUN

Emen bialtzen dizuet Pasioko ebanjelio luzea. Bai, luzeegia. Nai badezute argitaratu. Bestela befiz neri bialdu berriro, argitaratzen ez baldin badezue. Sermoi lardatz ori nik ez dakit makinaz idazten, ez daukat makinarik. Zuek obetoago ulertzearren egin det era onetara. Lagunak egingo ziran bañon ez nuen nai iñori erakutsi. Ez dakit ulertuko dezuten ondo, ez da erraza izango. Nere onerako kome-ni dana dala deritziot. Lardaskeri au beraz ez badezute ondo artzen, zuek igarri. Zuen gaiñ gelditzen da. Nai deuenian etorri, zinta eta tresna gabe. Tortillatxua izango da berriz ere eta.

Idazketa lanetan ez det taju aundirik, bañon bearrak eraginda eldu diot lumari. Martxoaren 19 atera zan ZERUKO ARGIA aldizkarian Presente abandonatuaren museoan izenburuarekin asten zan idazki luze beziñ aspergarri, trakets ta ulergaitz ura dala ta ez dala ekin diot gaurko nere idazketari. Ez da izango apaña, bañan gauza batzuk garbitu bearrean naiz eta orra or nere larria. Ez naiz ezdabaida zalea, gutxiago aserre zalea, bañon zaunka egin bear danean nor bere giroak eraginda ixilik egoten ere zail da.

Urte prankotan jaso det ZERUKO ARGIA. Guda au-

retik ezagutzen gendualarik, beti jaso izandu det ale ori. Gaur egun baño aberatsago etorri izandu da. Gaur ere baditu ni ez bezelako idazlari jatorrak, bikañak, begire aundiz jaso izan ditudan idazlanak, bañon azkenalde ortara zekartzkian idazlan, kronika zatar beziñ gordiñak ezin eramanez sortu zan nere asefe aldia. Eta zakar asefe idatzi nuan aldizkari ortara, euskera baño erderazko itz nolabaiteko idatziak zetortzen kronika aien-gatik, begirune pixkabat zor zaiolako zaarri. Euskera berria ikasten ari dirala gazteak, eta lekua eman behar zaiela, nork esan du ezetz. Bai, zoriontzekoa da, guraso askok erakutsi ez beren jatorrizko euskera maite eta zaarra eta gaur ikasten ari dan gaztea. Txalotzekoa da, bañon beren mingañetan dabiltzkiten itz zikiñ oiekien naastu gabe. Idazten ikasi arte egon geldi, birau uts bi-urto ez dezagun kale ta etxe aldizkarietan gure euskera zaarra. Esan arraiua. Ni baño baldarragorik ez da idazlan ta izketan, bañon, erne, utzi pakean goiari, or bada zerbait eta. Or, zuen 19ko alean, Museoan deritzan asera ori ulertzeko, erdera ondo-txo jakin bear da. Guk ez genuen ba karrera muturrik ikusi ere ta ikasi gutxiago. Guk onezkero geuron kaskagorreean jarraitu bearko degu. Zuek ikasi jator euskera. Euskera ordea, ez faszinan-tea, play boy, utsa, orko itzak oik dira ta. Nik ez dizu-et erakutsiko, baño tira.

Urrutizkiñez deitu zeni-dazuten eguerdi batez. Gizon abotsa zan ta arratsal-dean Zegaman izango nintzan galdetuaz. Baietz izan zan nere erantzuna. Ala azaldu ziñaten Zegaman, arratsaldeko 5tak aldean. Nik zer nekian ba zeñi ziñaten? Beste asko bezela nere tresna zaar leku ortara zuzentzen giñala telefonoz esan omen zenidaten ZERUKO ARGIA-tik zetoztela. Orixe da nik entzun ez nuen-a edo ulertu ez nuena, orratx. Beste asko bezelaxen artuak izan ziñaten, au ta ura ta beste erakutsiaz. Gero, patxadan exeri eta berriketa aldia egin genuen. Zinta mag-netofoia jarri zenuten mar-txan, esaten nizuela, e, zer-tarako da ori; Au, ba gure artean entzuteko, Goierriko euskera entzun ala izateko. A, etzerate aurrenekoak alegia, ipui ta alkarriketak ar-tzen dituzuela, bañan ez ge-ro beste inoren aurrean ipiñi zinta ori, aitu, kontu gero iñoren aurrean ipiñi. Ez ta ez befiro zuek. Gero, zer dek eta, aldizkarian argitaratu. Ori ez da barkatzekoa ere, nik uste nuan ba nolanaiteko itz eta txepelkeri aiek ZE-RUKO ARGIA-n azaldu be-har zutenik. Oso joku itsusia egin dirazute. Alako mutil bi, jatorrak, ikusi eta, ez nu-an orixe uste. Zergatik etziñaten asi esanaz, gu ZERUKO ARGIA aldizkari-koak gaituzu, zure aserreal-dia baja emanaz egin zen-duan da galdera batzuk egi-tera gatzoz zuregana. Orduan beste era bateko erantzunak

izango ziran nereak eta ez esanituan gauzak inorekin gaizki gelditzeko ziran itzak esanaz. Zerbait esan bear da, esandako garrantzi gabeko izketa txoro bat izan zan ura. Etzeukan iñork jakin be-añik nere koxkor garaiko gauzen berririk, ez eta ere guda eta guda osteko ilketaren befirik eta gauza geiago ere. Or argitaratu dituzuten eran agertzeak etziran, ez punta eta ez ipur-di. Jarri diran bezela jartzeakoak etziran da kito.

Ez naiz asko geiago, ez det titulorik galduko, bañon miñ eman dit, egia esan, orri oiek orrela, argazki ta guzi betetzeak. Buru geixeago zendukazutela uste nuan. Etzeukan iñork jakin bearrak nere idazki eta bajaren berririk ere. Ez naiz iñorekin aserre, muturtuta egon zale, ez orixe, bañan or agertu diran gauzakin baleiteke norbait mintzea eta muturtzea. Naiko luze eta aspergarri izango da ga-urko idazketa au ere eta bar-ka zaidazute guziok, batez ere irakurle suprituok. Ez nuke nai iñor aserretzerik ez, orixe. Nere pozik eta aberas-tasunik aundiena erria maita-tzea da eta erriak maite nau-ala jakitea, ikustea da ta agertzen dit gañera erria ori, alegia, Euskalerriak, batez ere zaar aurkiak maite naute-la.

Agur guztioi.

ATXUKARROK

besteena

OPINIONen 78 zenbakitik: Euskadiko bortxakeri harmatuari buruz hau dio Txiki Benegasek: En un principio el que sea un problema de orden público es una consecuencia del desarrollo de la lucha armada. La lucha armada es la consecuencia de los cuarenta años de dictadura. El País Vasco que sufre enormemente la opresión de Franco, se llega a lo largo de los sesenta a una desesperanza en las posibilidades de los partidos tradi-

cionales. Se produce igualmente una desesperanza de la capacidad de lucha que podía desarrollar el Gobierno Vasco en el exilio. Y dentro de esa desesperanza en la que no se vislumbra la caída de la dictadura, en la que se apreciaban fisuras dentro del sistema, digo de simpatía, lo cual no quiere decir que se compartiesen totalmente los métodos, pero se simpatizaba porque era lucha con la virtud de dirigirse contra los símbolos del fascismo.

CAMBIO 16en 331. zenbakiko Editorialetik: "Y como todos opinan que Suárez cada vez manda menos, aquí vienen todos con el respuesta. Alianza Popular quiere gobernar, poniendo a Fraga en cualquier ministerio. El PCE quiere gobernar, con su esotérico Gobierno de concentración, en el que don Santiago sería capaz de aceptar la Dirección General de Carreteras. (Pobre Joaquín Garrigues, presidiendo la nacionalización inmediata del

asfalto!) Los socialistas, claro los socialistas acosan a la prensa, porque están cada vez seguros de que Suárez se derrumba y el poder se les viene a las manos. Todos a por Suárez.

Como arma arrojadiza se va a utilizar el consabido Pacto de la Moncloa. Que se cumple, que no se cumple, que la energía, que el paro. Los acuerdos de la Moncloa fueron un arnés magistral que Suárez inventó para unir a las oposición entera a su propio carro.

herriko plaza

Egutegiari begiratzuz gero, udaberrian gaudela edonork baieztatuko du, baina eguraldiarekin orientatu nahi bagenu, negua dirudienik ez luke inork ukatutako. Iduri gisan diodan honek, badi zer ikusirik Euskadiko egungo langile eta politiku egoerarekin.

Ez genuke denetaz aritzeagatik ezertan aritu gabe gelditu nahi; horreagatik langile egoeraren "udaberriari" hitz bi luza nahi genizkioke; eta zehazkiago udaberri honetan zuhaitz batek eman duen lore batetik zer nolako fruituak espero genitzakeen aztertu nahi genuke. Dakizuen bezala Euskadiko CC.OOek egin berria duen biltzarraz mintzo gara.

Egumeroko abiadan dakusaguna nahikoa ez balitz bezala, deklarapen eta posizionamendu onhar eta ulertezinezkoekin datozkigu. Nork dioen esan ezik, edonork nahas ditzake hauen esanak Gobernuarenarekin eta pixka bat estutuz gero ez lirateke urrun ibiliko, aurreko urteetan agintetik entzuten genituenarekin.

Bere burua iraultzailatzat jotzen duen erakunde batek nola dezake horrela mintza eta joka? Euskadin diharduen eta Euskadikoa dela dioen erakunde batek nola ahaz eta nahas deza-

euskadiko cc oo eta euskadi

ANTTON IBARGUREN

ke hainbat Euskadik egun bizi duen egoera? Nola jo daiteke berdintzat zapaltzaileen eta askatzeagatik dabiltenen borroka? Nola aitor dezakete euskadiren askatasunaren aldeko direla, askatasun honen alde gehiena egiten ari direnak salatuz? Nolatan diote demokratik direla, hain demokraziaren agerpen jator diren batzarre mugimendua txartzat jo eta lurperatuz? Nola? Nola? CC.OO hauen barnean den zenbait alderdi abertzale eta iraultzaile izenekoak nola irauten dute isilik eta nolatan ontzat ematen dituzte tan-kera honetako jokabideak?

Galderak, berengan daramala erantzuna diote

filosofoek, eta beste hainbat esango nuke nik ere hontaz.

Pake-zaleak zaretela diozue, baina gu ere, baina/ zapaldurik irautearen trukeko pakerik ez dugu nahi. Beste askatasun bide batzu badirela esango duzue eta guk ere horiek ontzat ematen ditugu, eta ontzat eman ezezik, beste zenbaitek hainbat erabiltzen ditugula ere aise frogatu daitezke: masa eta batzarre mugimenduak ere ez dira honen eredu txarrak.

Bainan egungo Euskadiren egoera ikusiz, eta gauzak zenbaitek uste duen hainbat ez dela aldatu jabetuz, ongi ezezik, beharrezko dakusagu, guarkoz oraindik, beste borroka mota ba-

tzuri indarra ematea.

Batasunaren aldeko zaretela esaten ez zaretela aspertzen, baina badi dirudi batasuna, denok zuzengana ingurutuz bakarrik lor daitekeela; ez dugu bestela ulertzen baterakoi agerpenik egokiena den batzarre mugimenduaren aurka nolatan agertzen zaiten. Zaila da nonbait bide honetatik zenbaitek nahi dituen iritziak aurrera ateratzea eta jakina, taktikak ere zerbaitetarako balio behar du; baina, jaunak! ez ditzagun taktikaren izenean helburuak gal.

Errealitatea arrunt konplexua denez gero dikotomia guztiak arrisku handiak dituzte, baina errealitatea gureganatu eta adierazteko orduan, nolabait sinplifikatu beharrean aurkitzen gara. Hau ontzat emanez zera dakusat garbi: CC.OO-en biltzar hau eguneroko borroka eta errealitatean agertzen den eztabaida eta jokabideen baieztatze bat gehiago izan dela eta Euskadikoak direla aitortzean, izena eta lekukotasunaz kanpo, ezer gutxi adierazten dela.

Udaberri txarrak lorerik indartsu eta ederrera ere arriskuan ipintzen badu, txarra eta txarra joa sortzen bada zer nolako fruitua espero dezakegu?

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner
donostia

☎ 41 22 72

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Choquetia

- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

Getaria, 10

DONOSTIA

YOGUR

GURELESA

GOGOZKOENA

Jatetxea

ALDANONDO

SAGARDOA - TXAKOLINA

DONOSTIA

K. EUSKAL-HERRIA- 6

Urrt. 412852

alderdiak eta euskara

JON URRUJULEGI

Gaurko "mugaz barne" honetan, batipat, euskararen egoera tristea aztertu nahi genuke. Euskararekin gertatzen ari dena harrigarria da benetan.

Ez dago alderdi politikorik ez masa erakunderik, eskuindar fanatikoak ez badira behintzat, hizkuntza nazionalizat euskara hartzen ez duenik. Jenderik gehienak uste izaten du politikoen afirmazio borobilak, botoak eskuratzeko frase eder liluragarriak besterik ez direla. Gure ustez ez du gehienetan arrazoirik falta. Herriaren sena, herriaren intuizioa maiz izan ohi da gezur haundien salatzaile.

Alderdien interesen sareetan guztiz trabatuak egon ohi diren politikoei berek ere sinesten ez duten frase borobilik inoiz jaulkitzen badute, EUSKALDUNEN HIZKUNTZA NAZIONALA EUSKARA DELA diotenean jaulkitzen dute. Urteetan politikan sartua egon eta bere hizkuntza nazionala euskara dela dioen "euskaldunak" ez badaki bere hizkuntza nazionalaz baliatzen, aitortu beharra dago hori ez dela euskalduna eta ez dela abertzalea. Euskara ez ikastea, euskara baztertea, zapuztea, abandonatzea da. Eta norbaitek hizkuntza bat baztertzeko duenean, zapuzten eta abandonatzen, norbait horrek gezurra dio eta gezur hutsa bakarrik, hizkuntza hori BERE HIZKUNTZA NAZIONALA DELA DIONEAN.

Norbaitek esan lezake: eta "euskara ikasi gabe Euskal Herriaren alde hil direnak, zer? Horik ez al dira euskaldun abertzaleak?" Nik baietz erantzungo, BAINA ERREGELAREN SARBUESPEN DIRELAKO HAIN ZUZEN. Baina jokabide hori erregela normalizat hartuz gero, orduan gureak egin du, orduan ez lira-

teke euskaldun abertzaleak izango.

Ezker abertzalearen alorrean, alderdik gehienak hartu izan du bere fundazio garaian, militante izateko epe jakin batean euskara ikasi behar delakoaren erabakia. Oi gezur bihozperaren balio politikoa! Alderdi batek bakarrik ere apenas ezer egin duen erabaki hori bate dadin. Ezta abertzaleena kontsideratuak ere! Zer esan, berriaz, gerran beren bizi arriskatu eta gero seme-alabak erdara hutsan hazi dituzten guraso euskaldunetaz? Ez zuen, ez, Euskadi hitzak Euskal Herria alferrik baztertu! Ez du, ez, Euskal Herriak berehalakoan Euskadi baztertu-ko!

Euskara hemengo hizkuntza nazionala dela esateak, hori dionarena ere badela adierazten du. Bi tipo politiko daude horrela mintzatzen direnak: a) gezurra dela uste izan arren, politikazko komenientziak esan eta ondorio koherentez ikasten ez duena; b) egia dela uste izan arren, politikazko komenientziak esan eta ondorio inkoherentez ikasten ez duena. Lehenengoari estatalista, espainolista, sukursalista eta abar deitu ohi zaio. Bigarrenari abertzalea. Baina deiturak deitura, errealtatean biek erresultadu berdina ematen dute.

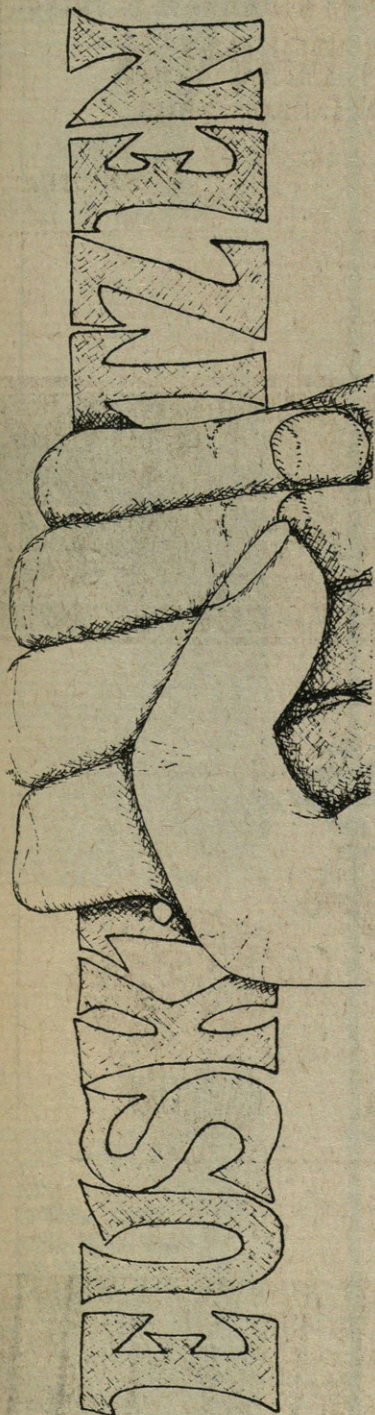
Gaur abertzaleak konpromiso praktikoa eta urgente bat hartu behar du:

—Ez dakienak: euskara ikasi. Baina, IKASI, es Jose Maria Bellidorena eginez urteak bota.

—Badakienak: bere burua alfabetatu eta eskolatu.

—Alfabetatuak: bere ingurua euskalduntzen eta alfabetatzen saiatu.

Eta ez ahantz, irakurle, euskara jakinagatik, egiten ez baduzu zuzetzat hilda dagoela.

mozorrozko

prekontseilari maskaratua

NOR DA ?

WANTED

SARIA

\$ 3,000.000 \$

MOZORROZKOREN
IDENTITATEA AURKITZEN
DUENARI

(ETA ARGENTINARAKO ZOZ-
KETA-TXARTELAK ERE
BAI)

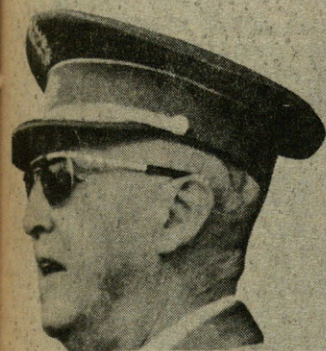
BIZIRIK ALA HILIK

(JO IBERDUEKORA).

muga ingurutan

bat bitan husten da

KEPA AULESTIA

Egun, demokraziaren hasieran gaudenez, fenomeno bat ari da desarroilatzen Estatu osoan eta Estatu maila guztietan: alternatibek ez dute bete behar luketen hutsunea aurkitzen; eta are gehiago, gaur gauza bat bakarrik dago garbi: zulo bat dagoela, eta zulo hori ezagutzen ez baldin bada, bigarren zuloa sortzen dela, alternatibarik ezaren zuloa, hain zuzen.

Suarezek bi bider hitzegin du Kongresoan, eta lehen bezala geratu gara denok. UCDren barruan sortu diren iskanbilak betiko kontuak dira. PSUCen gertatu den zatiketa eta PCG eta PCEn autonomia nahiak erabat normalak iruditzen zaizkigu. Argi eta garbi dago, baita ere, OTANi buruz Ingalterran antolatu duten konferentzia ezin zela Madrilén ospatu. Bigarren hutsunea sortzen ari da, eta hau bai dela arriskutsua.

Aspaldidanik ari da teorizatzen eta alderdi askotatik, datorren burges demokrazia hori nolakoa izango ote den. Futurista bilakatzen gara, hein handi batetan behinik behin. Ohartzen al gara, ordea, futurismo horren funts eta iturburuaz? Mendebaleko beste zenbait esperientzia hartzen ditugu ikuspuntutzat. Paralelismoak egin nahi ditugu, antza. Alemania. Frantzia, Britaina Handia. USA... badakigu etsenpluak hartzen eta multiplikatzen... eta azkeneko hilabete hauetan ikaratuxeak gabtza Italiako prozesoa beteko ez ote zaigun hemen.

Eta gu bagina ikaratuak bederen, hutsa. Larriagoa da klase dominatzailearen alderdi politikoare

ikara. UCDren barruan izan diren egozketak eta uzteak, AP, OTAN-en eta imperialismoaren aldeko politikan bilatzen ari den indarra, plangintza ekonomikoaren eta batez ere energia plangintzaren anbiguotasun iheskorra, UCDk darman nazioarteko politika zehatzasunik gabea, guztiok dute funtsean arrazoi berbera: ez dago ezer zulo betetzeko. Ba omen dabil norbait Franco pizteko asmotan ere...

Konstituzioari buruzko eztabaidak maiatzean hasiko bide dira. Konstituzioari buruzko eztabaiden funtzioa, zeremonia den aldetik eta zeregina den aldetik, badi-rudi, asmo mailan behintzat, erabakita dagoela. Badi-rudi, iza ere, gehiengoaren alderdi politikoek eztabaidaok alternatibarik ezaren estalgarritzat hartzen dituztela, subjektiboki bederen. Objektiboki bederen. Objektiboki, ordea, konstituzioa luzerako izango da, handik aurrerako prozesu politikoa nolakoa izango den, eta batez ere nazionalitateen instituzionalizazioa nola izango den markatuko duena..

Konstituzioak garrantzia handia du UCDrentzat, eta saiaturko da estalgarri hori mantentzen. PSOEek ez du ezer asko egingo haren kontra, PCEk are gutxiago. Eta azkenean ia inor geratuko den hainbeste interesatzen zaigun konstituzio egoki horren alde jokatzeko, eta horretan inork interesik badu, badugu interesik euskaldunok. Baina indarrak indar eta alternatiba ezaren estalgarri konstituzioa baldin bada, huts bat bitan hustu ohi da.

BRIGADA GORRIEN ITALIA

"Cento fiori son sbocciati,
"sono cento gruppi armati.
(Ehun lore zabaldu dira,
ehun talde harmatu dira).

Gurean, zerbait ikasi dute ETaren historia hurbiletik ezagutze-ko aukera izan dutenek: nahiko bihurriak direla borroka harmatua erabiltzen duten taldeei buruz alderdi politiko bakezaleek ematen ohi dituzten eritziak. Hemen ongi dakigu Carrero ETak garbitu zuela; PCEk, berriz, hilketa hura eskuin muturrak eta botereak eskuztatuko konspirazio bat zela errepikatu du behin eta berriro ere. Bego adibide hau irakurleak uler ditzan zer nolako oztopoak aurkitzen ohi ditugun Brigada Gorriei buruz idatzitakoak arakatzekoan.

Egiaz, Brigada Gorriek emandako azalpenak ezagutu beharko ditugu, edo, behintzat, iraultzaile ita italiarrek egindako txostenak; adibidez, Italiar Laguntza Gorriak 1976-an egindako liburua, "Brigate Rosse, che cosa hanno fatto, che cosa hanno detto, che cosa se ne è detto". Bestetik, ongi dakigu zer esaten diguten komunistek: PCIk ezin bere ezke-

rrean inor dagonenik dezake onhar, langileriaren alderdi bakarra bera dela eta...; horrexegatik, nahiz harmaz nahiz harmarik gabe, bere ezker aldean gertatutako ekintzak "probo-kapenak" izan behar dira, hau da, faxismoari laguntza ematen ohi dioten gertakizunak. PClaren "euro-komunismoa" sozial demokratizatzen jutzen duten ezkertiar taldeei buruz

oso izpiritu hestu bat erakusten dute eta, ezkertiarren setakeria dela medio, faxismoa eta talde harmatu iraultzaileak guztiz nahastuak direla esango digute, talde hauk izengalduarazteko eta arbuizatzeko. Eta, ahobatez, sistemaren legalitatea onhartzen duten guztiok, demokrazia formala desorekatzeko "tiraduraren estrategiaren" arloan kokatuko dituzte "ezker eta eskuin muturreko faxistak". Joera higuinarrak benetan.

Eta gauzak ez dira hain lauak. 1968etik egundaino, oso bero eta berezia dugu Italiaren egoera. Borroka harmatua hedatzen ari den bitartean, gertakizun oso esankorrrak ikusten ari dira, masen eta langileen autonomia frogatzen dituen gatazka mota berriak, hain zuzen.

Lantokietan, greben mugimendu zabal baten gainean, jite berriak daraman eginbide berri bat hedatzen ari da. 1969ean agertzen diren "Oin-harriko Komite Batukorrak" asanbladak, borroka antiautoritariak eta xede berdinkorrek bultzatzen dituzte. Gainera, jendeak uko egiten dio izpiritu produktiboa eta sakrifiziozkoari: absentismo ugari, kadenztien ezonhartzea eta, hitz batez, lan alienatuari buruzko guttiespen bat erakusten digute langileek.

Borrokaz lortutako alokairuen gehitzeak, kontsumoaren bidez galtzen dituzte langileek. Prezioen inflazioaren bidez eta etxe alogeren ga-

restidura dela medio, burgesiak birreskuratu nahi ditu lantokiko borroketan galdutako etekinak. Horregatik, eta masen erantzuna bezala, kontsumoarekiko mugimendu iraultzaile zabal bat hedatu da, borroka lantokietatik irtetzen delarik: hauxe dugu, hain zuzen, autobeharpenen mugimendua. 1969etik aurrera agiri diren Hauzo Batzordeen bitartez, borroka berriak egiten ari dira: etxe hutsen okupazioak, alogeren beharpenak, alogeren grebak, garraobideetan (autobusak, trenak, e.a.) beharpenak edo dohankizuna inposatzea, argiindarraren eta telefonoaren beharpenak, hona hemen ezagunenak... Autobeharpenak mekanika ezaguna da: langileek erabakitzen dute, beren kabuz, zein den kontsumozko gauza baten prezio egokia, eta hori bakarrik pagatu sortuz, nahiz argi indarraren fakturaren ordez haiek egingako faktura berri bat bialduz, nahiz supermerkatu batean justu derizkiena pagatuz eta kito. Erresistentzia, elkarlaguntza, okupazioa, biolentzia, biderkatzen dira: estatuaren eta konpainien legetasunaren aurka, masen illegalitate bat agiri da.

Mugimendu berri hauek erantzun bat eskatzen diete alderdi politikoei. Komunistak eta ezkertiar klasi-koentzat, autobeharpenen helburua hauxe izan beharko litzateke: beren indarrak baliatuz, negoziaketan sartzea eta tarifa berriak lortzea. Beti bezala, langileen automugimenduak manipulatuak gertatzen dira, beren izenean betiko profesionalek sistemaren barnean negoziatzen... Baina ezker berriarentzat ("Lotta continua", "Potere operario", e.a.), autobeharpenak eta lantokiko borroka berriak ez dira soilki presioa egiteko greba mota berri batzu: alderantziz, eguneroko biziaren atal guztietara hedatu beharko du mugimendu hau, lantokietan eta hauzoetan autoeraketa azkartu behar da ere bai, fenomeno iraunkor bat bihurtu dadin: holan gizarte osoaren barnean, langile autonomo botere bat sor daiteke, nahi dugun gizarte berria aurreantzekotzen duen kontragizarte bat, alegia.

Ezker berri honen barnean agertzen dira Brigada Gorriak.

Autoeraketa eta autobeharpen mugimenduaren aurka gogor eta garrazki ekiten dute estatuak eta sistemak. Gogora ditzaugu adibide esankor bi: Mirafioriko Fiat Lantokian 1973ean gertatutako borroka, eta Erromako San Basilio hauzoan etxe okupatzaileen aurkako polizia-aren eraso, 1974eko irailan, hildako bat eta sarraski pila egin zuelarik. Klase borroka aurpegi berri bat erakutsi du: langile gazteek, suburbioetako langabetuek, atari gabeko ikasketetan

iharduten duten ikasleek, eta beste talde sozial batzuek, masen illegalitate espontaneo baten barnean borrokatu ohi dutela. Eta borroka hau kriminalizatzen ditu sistemak. Ez soilki karabineroak, polizia eta brigada antiterroristak, baizik eta jueza eta sindikalista komunistak ere bai: guzti hauentzat langileen autonomia iraultzailea defendatzen dute, guztiok "delito komunak" egiten ari dira, eta "paga dezatela normala da ...!" (PCIk esana). Italia, gainera, gizarte blokeatu bat da politikaren arloan. Gobernua, beti, Demokrazia Kristauren eskuetan dago; oposizioan, berriz, Alderdi Komunita kokatzen da. Eta holaxe da gerlaren bukaeratik gaurrera. Sistema iraunkor hau yankien babespean dago; krisisa ere bai iraunkorra da, baina inolako irtenbiderik ezin dakioke aurki. Gobernuak aldatzen dira, hauteskundeak biderkatzen doaz, baina indar berrientzako ez dago lekuri, ez gobernuaren baitan, ez eta ere oposizioaren hesparrian.

Dagoen kuadro instituzionala eta indarren erlazioak kontuan harturik, hona hemen Brigada Gorriek egiten duten analisisa:

"Gaur hauteskunde bidez proletargoaren alde indarra egitea posible dela sinesten dutenak, batez ere boterearen alternatiba bat lortzea posibletzat jotzen badute, ez dute soilki engainu kiskil bat egiten, baizik eta jokabide abenturista eta buruhiltzaile bat hautatzen dute".

Brigada Gorriek borroka hartua nahitaezkoztzat jotzen dute. Beren lehenbiziko ekintzak borroka autonomoen hildoa murgiltzen ziren; holan, Fiateko gertakizunen garaian, 1972eko udazkenean eta 1973eko

neguan, lantokiko txibato eta faxisten buru bat bahitzen dute, interrogatuz gero lantoki berberaren eta batean kateaturik uzten dutelarik. Gero, errepresioaren arduradunen aurka iharduten dute, nahiz polizien nahiz magistratuen aurka. Bai eta ere, lagunak askatzeko erasoak eta bahiketak egitera beharturik aurkitzen dira. Alde batetik, sistema hautsigarria dela frogatu nahi dute; bai eta ere, errepresioaren erantzuleak zigortu; eta azkenean, sistema harmatu iraultzailea azkartu eta bizkortu nahi dute. Noski, betiko arazoez zutik diraute. Talde organizatu eta klandestino baten borroka hartua eta masen autoeraketa, autonomia eta biolentzia, nola uztartu daitezke? Zer punturaino talde itsita eta klandestino baten barne biziak lauso diezaizkie begiak militantei, ekintza isolatu eta irtenbide gabeko batetan sartzeko arrisku larria sortuz? Eta abar.

Baina argi zaiguna hauxe da: "probokazio", "ezkerrako faxismoa" eta beste huskerien aipatze hutsak ezin dezakeela analisisaren leku har. Politikoki blokeaturik dagoen gizarte batetan, krisi ekonomia larri batek gogor astintzen duen herri baten baitan, autoeraketa eta masen illegalitatea eta biolentzia hedatzen ari diren bitartean, azalpen ugari dugu, nahiz eta politikoa nahiz sozialak, Brigada Gorriak bezalako talde hartuak sortzea eta hedapena ulertzeko. Baina, agian, azalpen soziologikoak baino gehiago interesatzen zaizkigu ondorio politiko eta estrategikoak. Esan dezagun, argi eta garbi, nabaria dela Brigada Gorriek zor diegun solidaritatea ezin diezaiekegula uka; eta, bukatzeko, Italian ere ez dutela larritzen gaituzten arazoen irtenbidea aurkitu jakin arren, jakin dezagun hor zer ikasirik badugula.

BELTZA

tindategiak lanera

Hilabetez huelgan egon ondoren eta nagusiek hasierako eskaintzari eutsi arren, hau da, ehuneko 20 bakarrik igotzea soldatak lanera itzultzea erabaki du Gipuzkoako tindategietako langileen batzarreak.

Berrehuna ez dira iristen langileok. Gehienak emakumezkoak dira, gazteak gainera. Hau ez dateke hain harrigarria jasotzen diren soldatak nolakoak diren jakinik: Donostiako tindategi batetan bada 7.500 pezeta-

ko soldata duen aprendiz bat; gehienak 13.000-15.000 pezeta jasotzen dituzte eta gizonezkoen kasuan 30.000 inguru gehienez. Orain arte ez da izan sektore guztiko huelgarik eta toki bakoitzekoak ere ia ez; beraz lehen esperientzia zuten oraingoa.

Urtarrilean hasi ziren konbeniorako elkarriketak nagusien eta CC. OO, ELA eta UGTek osatutako batzordearen artean. Ezer aurreratzen ez zenez gero, huelgara jotzea erabaki zen martxoaren 15ean. Harrez gero batzarre ugari, manifestazioak Donostian eta Eibarren, eserialdiak

eta enzerrona bat ere egin dituzte arazoa kanporatzearren. Tartean hamaika despeditu ere izan ziren. MONTANA, OKENDO eta JUNKAL tindategietan. Hauen aurka protesta-tzearren eta hautsita zeuden negoziaketak berriro hasi zitezten eskatzeko hertsia ziren hamairu lagun Santa Maria elizan, bost egunez. Batzarreak hasieran onhartu zuen hau baina gero irtetzeko eskatu zien, arazo horik konponduak zeudela eta, horrela ez izan arren.

Honetan izan bide zuten, zerikusirik CC.OO eta UGTren jokabideak. Baita lanera itzultzeko erabakia hartu denean ere. Langile independente batzuek ziotenez, "huelga oso ilun jarri dute, nagusiak oso gogor daudela esanez. Guk aurrera jarraitzea planteiatzen genuen, baina beste modu batera, orain arte erabili ez diren metodoez.

Honela, lehen aipatu bezala, lanera itzultzearen alde eman zuten botoa hilaren 17an 54 lagunek; 31 huelgan jarraitzearen alde eta beste asko ez alde batera eta ez bestera.

Huelgan zeudela, tindategietakoek ahaleginak egin dituzte beste sektore batzuren laguntza lortzeko. Metalekoen batzarre batera joan Donostian eta agiri bat irakurri ahal izan zuten, gero elkarrekin manifestazio bat eginenez, baina guzti hau metalekoek zailtasun haundiak jarri ondoren.

Minduta aurkitzen ziren honengatik tindategietakoak.

Bestalde, nagusien aldetik izan duten intransigentzia aipatzen zuten langileok. Eta baita, nola tindategia irekita eutsi dieten denbora guzti honetan; ez bakarrik sendikoek baizik lagunak etabarren bitartez. Honengatik denuntzia bat sartu zaie.

bat batean

BESTE 155 LANGILE IRTENBIDERIK GABE. Entrepresa bat gehiago atek isteko bidean: Hernaniko "Mármoles y granitos Tomás Altuna e hijos". Akzionistak 20 milioi jartzekotan ziren baldin eta BANCO INDUSTRIAL DE GUIPUZCOA delakoak 25 milioiko kreditoa ematen bazien. Baina bankuak diru hori eman nahi ez duenez gero, nagusiak langileei 30 milioi bildu eta inbertitzea proposatu diete, lantegiak aurrera jarraitzez gerotan. Langileek diru faltaren errua nagusia dela diote, gestio txarra izan dutelako eta lehen irabazitakoak ez dituztelako berriro inbertitu. Beraz, beraiek inberti dezatela behar dena, lantokiak aurrera jarrai dezan, lanik ez baitzaie falta.

Bestalde, langileek, agiri batetan, nagusiek orain arte baraiekin erabili duten jokabidea salatzen dute: "Zuzendaritzak indarkeriaz jokatu du beti gurekin, gezur asko esanez eta egoeraren benetako aurpegia estali nahirik. Era honetara gauzak luza zitezten nahi zuen, eta langileok gure aldetik lozorroan jarraituz postura sendo eta jatorririk ez genitzan har geure interesen alde borroka eginaz".

Guzti honen aurrean langileek huelgara jo dute eta zenbait ekinga egiten ere hasiak dira.

16%ra ez dira iristen

COAGek Catalunyako "Unión de Pagesos"ekin zuen konprometua ez du bete. Eguneke 29,44ko taulak propagandarako besterik ez du zerbitu. Negozialetetan Moncloako Ituna betetzea hartu dute helburutzat, horretarako Gobernu eta inguruko sindikatuak baiespena lortuz. Negozialetak, izkutan, berdin jarraitu dira eta hori gutxi balitz, negozialetak isildu eta ongi zihoazela esateko, telebistatik nekazariak pakea eta lasaitasuna eskatzen ausartu ziren.

Koordinadorearen Iraunkor Batzordeko zuzendariak ona egiten dute. Gobernuarekiko kidetasuna, UCA (Unión de Capesinos Asturianos) eta "Sindicato Agrario Galego" esnearen negozialetetatik at uzteraino, iritsi da. Azken bi talde hauek Gobernuak nahi zuena ez baitzuten egiten. COAGekoek Iraunkor Batzordean bi sindikatu hauen ordez negoziatzaileri berri bat jarri zuten. Erremolatzaren negozialetetan, Leongo "Unión de Campesinos"eko ordezkariak, nahiz eta apropos horretarako joana izan, ez zuen negozialetetan sartzeko posibilitaterik izan. Hortaz gain Abril Martorellek egindako deklarapenak (El País egunkarian, Apirilaren 2an) hor daude. Honek zionenez, Ekonomiko Ministeritzak Nekazaritzakoaren esku utzi zituen negozialetak prezioen igoerari tope batzu jarritz; hala ere egun onhartuta

dauden prezioak tope hori baino askoz beherago geratu direla. Noski, hala izan behar.

Bai prezioak eta bai negozialetetako konportaera onhartuezintzat hartu dituzten (orain arte behintzat) sindikatuak honoko hauk dira: Euskadiko EHNE, Catalunyako "Unión de Pagesos", Sevilla eta Jaengo "Unión de Agricultores y Ganaderos de Andalucía", Burgos eta Soriako "UAG".

Arazo guzti hauen aurrean nekazariak egin dezaketena hau da:

1— Ez prezioak eta ez Moncloako Itunak ez dituzte nekazariak eta "Unión" delakoak lotzen, atzetik eta gezurretan negoziatuak izan baitira. Moncloako Ituna nekazariak ez dute izenpetu. Beste aldetik, hauteskunde garaian oposizioko inongo alderdik ez zuen adierazi UCDren politika ekonomikoarekin bat egingo zuenik, ez

eta gutxiagorik ere.

2— Gobernu eta jauntxoak izan ordez, "Unión" delakoak dira benetako nekazarien sindikatuak. Estatu guztian hedaturik dagoen indar bat da. Orain prezio hobeagoak lortzeko indar eta organizazio eza nabaritu bazaio ere, estatal koordinadorak huts egin duelako izan da; zuzendariak batu, koordinatu eta "Unión" delakoen burruka bultzatu ordez, alderantziz irteera gabeko bide batetik zuzendu dute burruka.

3— Prezio horiek onhartzinak dira. Berriro ere batasun eta koordinaketa bat sortu beharko da; demokratikoa, nekazarien zerbitzutan egongo dena, eta prezio horiek berikusteko eta beste hobeago batzu lortzeko burruka berplanteiatuko duena.

Produkto bakoitzarentzat prezioen igoera— orain arteko garanti prezioak oinharritzat harturik—kontsumo prezio indizcaren igoeraren arabera kalkulatu ordez, nekazariak izako bizi kostuan eragin zuen prezio igoera ere kontutan hartzen zaie. Horrela bizi kostuan, esate baterako, ardoak, eragin gutxi du. baina guri igo behar diguten ehuneko 16 horretan, ehuneko 74,60 eragina du ardoak. Ardoarena ehun litro graduako 140 pezetatan jarriko balute —merkatuan duela 6 hilabetetik ia 150 pezetatan dago— prezio egokia izango litzateke. Esnearena berriz, izako kanpainako bigarren zatiko prezioak kalkulatu behar da. Iaz ehuneko 16,25 izan balitz, gaurko ehuneko 3, 08 bakarrik izango litzateke. Beste hainbat produktuekin, baba, garagar, oilasko, txerriki, ...gaiza berbera gertatzen da.

Prezio guzti hauk 1977. urtean izandako inflazioarekin ehuneko 130 parekatzen baditugu nekazarien irabaziak beste sektore guztien parean gera daitezten nekazaritzako prezioak proportzio horretan igo beharko luketeela, kontutan ukanik— aurrean ere nekazaritza prezioak beste sektoreetakoak baino beherago gertatu dira. Teoriz beherapen hau ehuneko 14 izango da bainan egin diren azpijoku guztiak kontutan harturik, beherapena handiagoa izango da errealitatean.

JORDI CARRERA

78 - 79 ALDIKO NEKAZAL PREZIO NEGOZIAKETAREN ONDORIOAK ETA HAINBAT PROPOSAMEN
GONBARAKETA KOADROA

Produktuak	77-78 aldiko garanti pre- zioak	NEGOZIAKETEN HASIERAN				NEGOZIAKETA GARAIAIN 78- 3-15 ERAKO			"Batasun" batzu- ren proposamen baliodun edo eta 30 / aplikatuz	78-79 aldi- rako negoi- atzaileen baiespenez onharturiko prezioek (esnea salbu)	77-78 aldiko prezioez / emendioa
		Nekazal mi- nisteritzaren 18 /ko igo- era delakoa era delakoa eskaintza	C.O.A.G.en 20,08 / ko proposa- mena	C.O.A.G.en 29,4 / ko taula	A.R.A., C.N.A.G., C.N.J.A. eta C.O. A.G.en arteko baiespen prezi- oak	Baiespen gabeko C.O.A.G. en pro- posamena	Gobernuaren 17 / az emendio orokorraren proposamena				
Gari	12	14,50	14	14,50	--	14	14	15,80	14	16,67	
Garagar	8,40	11	10,70	11	11	--	10,75	12,80	10	19,05	
Olio	8	10	10	10	10	--	10	10,40 (30 /)	9,60	20	
Zekale	9,50	11,50	11	11,50	11	--	11	12,35(30 /)	11	15,80	
Arto	12	13,60	14	14	--	14,10	13,50	14,50	13,55	12,90	
Sorbo	9,90	12,30	12,30	12,30	12,50	--	12,50	12,80(30 /)	12,50	26,30	
Baba	15,10	16	16	18	18	--	18	19,60(30 /)	18	19,20	
Arroz	13,50	15,17	17	16	--	15	17,7	15	11,10		
motza)	21	25,50	25,50	25,50	25,50	--	24,50	27,30	24,50	16,70	
Ekilore											
Erremola- txa	3,050	3,450	3,850	3,850	--	3,650	3,400	4,000	3,200	4,90	
Azukre											
lanabera	2,130	2,410	2,550	2,550	--	2,660	2,380	2,770(30 /)	2,240	4,90	
Kotoñ	54	58	70	70	70	--	60	70	58	11,10	
Arno	63	100	140	162	--	125	110	140	110	74,60	
Olibolio	96	118	120	120	120	--	115	125	96	--	
Behi aragi	165	205	220	225	215	--	215	225	185	12,12	
Txerriki	88	115	105	115	--	110	111	115	100	13,60	
Oilasko	67	98	95	100	--	90	92	86,50	77	15	
Arraultze	42	58	54	58	--	50	50	57	44	18,90	
Esnea lehen aldia	15	17,50	20,40	21,50	--	20	17,50	21,50	16,75	11,66	
Esnea Zen aldia	16,25	--	--	23	--	--	--	23	--	--	
Emendio orokor dela- koa.						20,35 /	17,15		16 /		

BASERRITARRAK BOTAZIOTARA

Udaberria heldu da edo badator. Ez guk nahi bezain azkar, ez guk nahi bezain bero; oraindik ere, euri eta hotz, neguko eguraldia egiten baitu gehienetan; baiña ganbarak arindu eta harbiak ahitu dira, sorotik edo belazetik ganadujatea ekarri beharra dago. Puntaberria badatorrenez gero, udaberriko martxan sartu beharrean gara.

Bestalde baserritarra burumakur dabil. Manifestapenak eta hulegak egin ditu; baina esnearen prezioa gutxi igo da. Askok nahi eta uste zuten baino gutxiago. Aditu nahi ez duenaren gorria baino haundiagorik ez omen da. Oraingoan ere, gobernuak entzungor egin die ganaduzaleen eskabideei.

Azkenik, apirilaren 3ko boletín ofizialak ekarri duenez, gobernuak esnari ezarri dizkion prezioak hauk dira: ganaduzaleari pagatu behar zaiona, gutxienez 16,75 pezeta eta gehienez 17,25 pezeta.

Nafarroan eta Gipuzkoan, karreto dela eta, beste bi errealeko hori erantsi, eta hala ere 17,75 pezeta izango da gehienez ere baserritarri pagatuko zaiona.

Beste nondik edo handik diru iturria daukanak, eta gure artean asko dira horietakoak, hor segiko du,

ez hil eta ez bizi, bere esne pixka ateratzen; baina baserritik bizimodua atera behar duenak, esneak eta harbiak uzten duenetik jan behar duenak, ez ditu berehalakoan galtza berriak egingo prezio horiekin.

Esnearen prezioak ekarri dituen saltsak bukatu orduko, botazaiotara deitu zaio baserritarri, "Cámaras Agrarias" etarako ordezkariak eta buruzagiak aukeratu behar ditu.

"Lehen "Cámara Oficial Sindical Agraria" izan zena, iaz desegin zen, eta gure arteko "hermandadeak" bukatu ziren. Baita baserritarren beren arteak, sindikatu berriak jaio ere, legeak horretarako bidea ireki zuen ordukoxe, giroa egiten duenean perretxikuak jaiotzen diren bezain azkar eta ugari.

Gobernuak, ordea, lehen kamarak eta hermandadeak zituzten eginizun eta eskubide guztiak ez dizkie

eman nahi izan, behetik gora sortu diren sindikatu berriei. Zenbait lan Karamak egingo dituzte, eta orain kamara horietarako gizonak aukeratu behar dira.

Okerrena da, ez dagoela garbi legeak ez baitu zehatz esaten, zein eginkizun izango dituzten kamarak alde batetik eta sindikatuak bestetik. Baserritarra, sindikatua zer den eta kamarak zertarako zerbitzen dion, jakin ezinik ibili beharko du, bakoitzaren eginkizuna eta bakoitzaren bideak ondo markatu eta neurtu arte.

Horregatixe, hain zuzen, Espainian zehar azaldu diren sindikaturik indartsuenak eta burrukalarienak kamaren kontra atera zuten hitza, ez zutela kamara horien beharrik ikusten, esanez. Euskal Herriko Nekazarien Elkartasunak berak ere, behin baino gehiagotan aditzera eman du ez dituela onzat ematen nekazari kamararik.

Esatera zaharrak dio, ez dela etsai txikirik. Hori pentsatu dute, nonbait, sindikatuak ere. Kamaretan, kontrarioak baino aldekoak edukitzea, hobe izango dela, eta kamara horiek gustokoak ez badituzte ere, beren kandidatoak prestatu eta botazioetan parte hartzea erabaki dute. Horretan da, nik dakidanez, E.H.N.E. ere.

Gipuzkoan 80 bat herri izan behar dute. Herriak egin dira botodunen listak. Herri bakoitzean 8 gizon aukeratu behar dira, baina bakoitzak 6 izen bakarrik eman dezake bere botoa. Botodunak 250 baino gehiago diren herrietan, 12 gizon aukeratu behar dira eta bakoitzak hamabikote osoari eman behar dio bere botoa. Karguok 4 urte iraungo dute.

Zortzikote horietan sartu direnak, eta horiek bakarrik, izango dute probintzi mailako buruak aukeratzeko botoa; 24 gizon izango dira probintziko batzorde horretan.

Botazioa, apirilaren 30ean igande, izango da, goizeko bederatzietatik eguerdiko ordubata arte.

Zenbait etxetan senarra da nagusi... emazteak uzten dionean. Zenbait herritan alkateak baino gehiago sekretarioak agintzen du. Orain arteko kamaretan... ez zegoen agintzerik.

Orain gizonak, honela aukeratu-tako gizonak, izango ahal dute zer baiten aginpidea, eta duten pixka edo askoa, baserritarren onerako eta baserritarren zerbitzurako erabiliko ahal dute. Hala espero dugu.

Dena dela, baserritarri berak nahi dituen gizonak aukeratu eta jartzeko egokiera ematen zaio, eta berak ikusiko du betiko jauntxoak ala beste batzu jartzea komeni zaion.

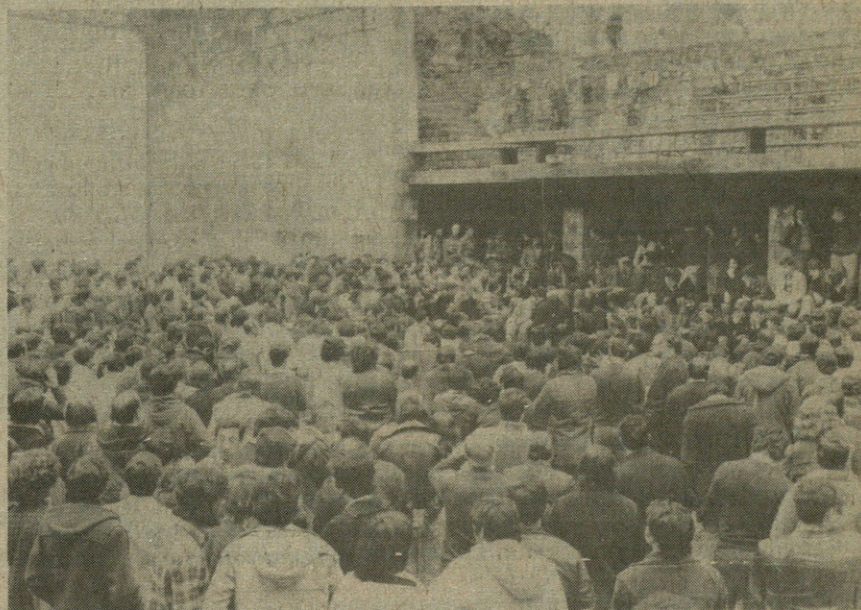
JOXE ALKIZA

KONBENIO BEREZIA

Urtero berritzen den Gipuzkoako Metalaren Konbenioa, estatuko langile mugimenduak, Euskadikoak eta Gipuzkoak bereziki bizi duten egoera politiko-sozialaren espresio izan da.

Indar sindikal batzuren indiferentziagatik eta, batez ere, hauteskunde sindikalegatik, hiru hilabete luze atzeratu zen negoziaketa. Honen hasieran berriz, konpezio sindikal desberdinak azaldu ziren mahai negoziatzaileen osaketa erabakitzerakoan. ELAk, bera, CC.OO eta UGT-ren artean mahaia osatzea planteiatzen zuen, beste sindikatu guztiak eta batez ere lantokietako batzordeen koordinadora erabat baztertuz. CC.OO eta UGTren zuzendaritzak ere postura honen aldeko ziren, baina baseak besterik erabaki zuten. Azkenean mahai negoziatzailea hauteskunde sindikalen erresultaduen arabera osatu zen gutxi gora behera: lau CC.OOekoak, lau UGTkoak, beste lau CSUT, LAB LSB-USO eta SUREn aldetik eta lantokietako batzordeen bi ordekarik; ELA aparte geratu zen. Baina nagusiak eta langileak elkarrekin esertzean, haiek ELA ere mahaian egotea eskatu zuten. ELAk ez zuen amor eman eta azkenean nagusiek, martxoaren 1, 3 eta 7ko geldialdien ondorioz, langileen mahaia zegoen bezala onhartu behar izan zuten. Nagusien aldetik berriz beste hamalau lagun ziren mahaian. ADEGUI, eta EKOR sindikatuetakoa eta "Tolosako talde"-koa.

Probintziko egoera ekonomikoa eta Moncloako Ituna

Martxoaren 13an izan zen bi aldeek lehen bilera. Langileen ordezkariak eskabide ekonomiko, sozial eta sindikalez osaturiko aurreproiektu bat aurkeztua zuten iadanik. Ekonomi sailean urtariletik hasita soldadak hileko 4.000 pezeta altxatzea, hiru hilabetero berrikustea eta asteko lan ordua 42 izatea eskatu zuten. Gainerantzean eskabide sozial batzu eta lantokietako sindikal eralazio eta eskubidei buruzko erreibindikazioak.

Nagusiek berriz 1.500 pezetako igoera eskaintzen zuten, hiru hilabeteroko berrikusterik gabe eta lan orduak jaitsi gabe. Egun askotan zehar langileak nagusiak beren posturatik aldaerazten saiatu ziren. Nagusien zentrateak borroka gogorra irabaztekoan eta amore ez ematekoan eseriak ziren. Krisis ekonomikoa aipatzen zuten, Moncloako Itunean ezarritako soldaten mugak izan arren beren harmarik one-na eta benetako arrazoiak.

Borroka sindikal bikoitza

Langileen ordezkariak berehala ikusi zuten nagusiak luzaroan irautekotan zaudela. Azken konbenioa estatuko gorenena izan zen eta aurten horrelako igoerarik ez izateko presio latzak egon bide ziren. Ez dago dudarik ere nagusiek erlazio sindikal oso domestikatuak nahi dituztela ezarri. Gauzak negoziatuz lortzen direla eta ez huelgaren bitartez adierazi nahi zuten.

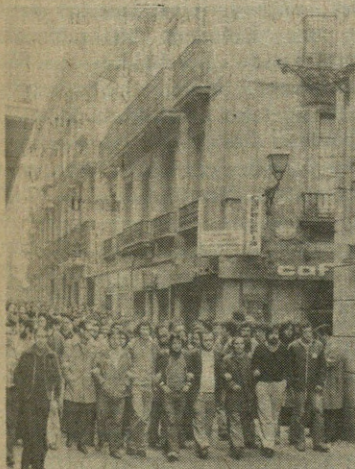
Baina nagusi-langileen arteko borroka sindikal honen ondoan, huelgak irzun duen hamar egunetan, beste borroka sindikal bat ere agertu da, langileen artean.

ELAk huelgaren erdian CC.OO eta UGT salatu zituen — beste sindikatu eta taldeez ez zen gogoratu — horien eta nagusien artean izkutuko akordio bat zegoela esanez. CSUT eta SUK berriz benetan ez daukaten indar bat lortu nahi izan dute, indarra duten sindikatoen aurka arituz eta mahaian eta kalean zatiketa sortuz. CC.OO, UGT, LAB, LSB-USO eta lantokietako batzordeen koordinadora berriz nahiko batuak azaldu dira gehienetan; LABek huelgaren bukaeran bezperan ez zuen beste hiru sindikatuen balorazioa — lanera itzuli beharra alegia —, onhartu, lantokietan egin zen konsulta eta horren ondorioak ontzat eman arren. CC.OO, oro har, alde kontserbakorrean azaladu zen mahaia barruan.

Zentral sindikalen, eta areago, konbenioaren aurkako talde batzuek mahai negoziatzaileak hartutako bideari aurpegi eman zioten eta egonezina eta huelgaren amaierako iskanbila aprobetxatuz sindikatuen aurka ekin zuten.

Huelga eta amaiera

Huelgan Gipuzkoako metaleko 90.000 langileen batasuna eta parte hartzea ikusi ziren. Lantokietako batzarreak, herrietakoak, lantokietako batzordeenak bailaretan, ibilaldi eta manifestazioak... langile guztiak eztabaidatu zuten egunetik egunera beren konbenioa. Mahai negoziatzaileak ez zuen behar hainbat egin; partaideen arteko desberdintasuna eta borroka sindikalari buruzko konpezio desberdinak —CC.OOetik SU-

ra, LSB-USO eta LABetik pasaz— huelgak zuzendaritza efikaza, baseari lotutakoa izatea eragotzi zuten. Bestalde, sindikatu- en arteko zatiketa areagotuz joan da huelgan zehar eta, honela, eritzi desber- dinak azaldu ziren egoera aztertzean. CCOO, UGT eta USOk nagusien azken proposamena batzarreetan eztabaidatu eta onhartzea proposatzen zuten, beraien ustez gehiago ezin zitekeelako iritsi eta huelga behera joango zelako. LABek berriz huelgan jarrai zitekeela zioen. Lantokietako batzordeen koordinadoran eritzi desberdinak azaldu ziren eta

baloraziorik ez zuten eman, eztabaida eta botazioak onhartu arren. SU eta CSUTek berriz, mahaiaren barruan jarraitzen zirelarik, kanpotik honen aurka eki- ten zuten.

Botazioen ondoren —24.763 lanera itzultzearen alde eta 23.891 huelgan jarraitzeko —mahai guztiak —SUK ez beste — lanera itzultzeko momentua zela pentsatu zuten. Baina alde bateko eta besteko botoen diferentzia hain txikia zelarik, frustrazioa eta egonezina azaldu ziren. Hori aprobetxatu zuten sindikato txiki batzuek eta sindikatuen aurkako

taldeek.

51.000 pezetako igoera urte guz- tirako urrian beharbada berriro ikus- tea eta 12 ordu ordainduak batzarre- tarako lortu dira. Orain gai sozial eta sindikalak ari dira negoziatzten. Konbe- nioa ez da beste munduko gauza al- de ekonomikotik begiratuta, estatuko altuena izan arren. Lantokietako eskubide sindikalen arloan berriz estatuko progresi- boena dateke baita ere.

INAKI

DIARIO VASCO, lehen aldiz

Lehen aldiz azken berrogei urteotako historian irten dira DIA- RIO VASCOKo langileak huelgara beren eskabideengatik. Lehenago huelga politikoak— Jose Luis Cano hil zutenean, PUNTO Y HORARI bonba jarri ziotenean...— eginak zituzten eta eskabideengatik entse- uen bat ere bai, baina ez orain planteiatu den bezalakorik.

7.466 pezetako igoera lineala es- katzen zuten langileek, eta nagusiak ez zuten onhartu, aitzakitzat diruz gaizki dabilzela esanez eta beste konponbide hau eskainiz: urtearen bukaeran irabazirik balego, erdia lan- gileen artean banatuko luketeela, ira- baizik lortuko ez balitz berriz, ezer ez langileentzat. Hauek ez dute solu- zio hau onhartu.

Ez dute uste empresa diruz gaizki dabilenik, publizitatea zer- bait jaitsi den arren, salmentak le- hengoan jarraitzen direlako, eta aldi berean makinaria berrituz geroztik gastu orokorrak gutxiagotu egin di- relako.

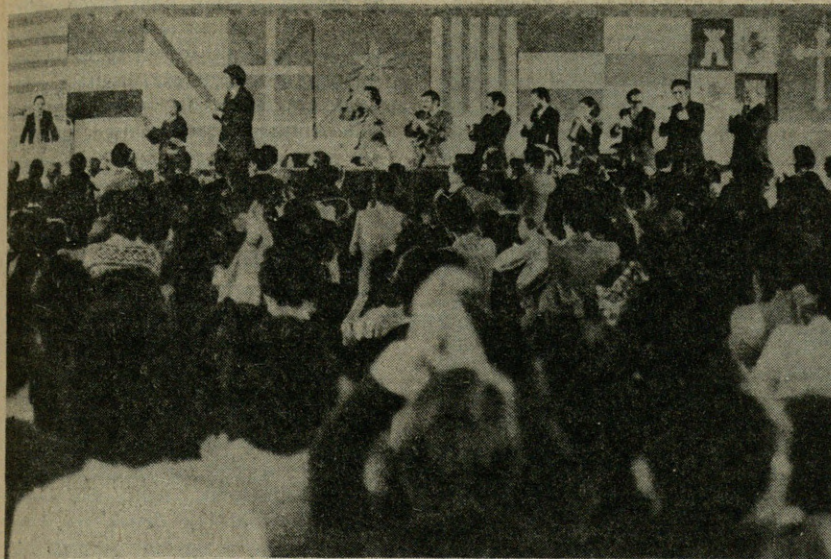
Bestalde, makinaria eta tokien berrikuntzan —Ibaetako instalazioe- tan— 200-300 milioiko inbertsioa egina dute, horietatik 45 milioko prestamo bat besterik eskatu ez dute- larik. Langileek diotenez, bistan da azken urteotan irabazi ugari izan due- la DIARIO VASCOK eta orain hain haundiak ez baditu ere, ez dute ho- rren ondoren jasan nahi “Gainera zioen langile batek, kontutan izan behar da egunkari bat ez dela horren- beste negozio bat, propaganda orga- no baizik”. Eta DIARIO VASCO-ren kasuan ez dago horrezaz duda haun- dirik. Kapitalaren ehuneko 66 Ibarra sendiarena, EL CORREO ESPA-

NOLen jabeena, da; gainontzeko ja- been artean Satrustegi, Areilza, e.a. ditugu, Administral Kontseiluaren lehendakari Bergaretxe jauna delarik. Langileek diotenez, ez dago garbi jende hau UCDkoa denentz, baina nolabaiteko harremanik badutela bai.

DIARIO VASCOKo huelga ho- netan izan da gauza bitxirik ere. Huelgan tailarretako gehienek eta ad- ministratziotik ehuneko 30ek parte hartu dute, baina erredakziotik inork ere ez, nahiz eta soldaten igoerak be- raiei ere ukitu. Erredakziotik jarre- ra, egia esan, ez da berria DIARIO VASCOn. Tailarretakoek ziotenez, aldi txiki batean ez beste — eta ordu- an kazetari jatorragorik bazegoelako erredakziotik ez dute behin ere parte hartu inolako huelga edo pro- testan. DIARIO VASCOK hulega egin duenean —lehen aipatu ditugun Canoren heriotzaren eta PUNTO Y HORAREN bonbaren kasuetan adibi- dez —tailarretakoak izan dira hori au- rrera ateratu dutenak.

Oraingoan ere, esan bezala, ez zi- ren huelgara irten kazetariak. Are ge- hiago, bi egunez, barruan geratzen zi- ren administratzioko eta tailarretako jendearekin batera, egunkaria kalera- tu zuten, “función pública” dela esanez, zuzendaritzak lantokia itxi- zuen arte. Langileen hitzez beren postuak kendu egin dizkiete egun ho- rietan. Jokabide honen esplikazio be- zala tailarretako batek klase diferen- tziak nabari direla zioen, edozein lan- tokitan ingineru eta langile soilen ar- tean gertatzen den bezala.

Z. ARGIAren oharra: DIA- RIO VASCOKo huelga eta lantokia istea dela eta, aurre- ko asteen ez dugu aldizkari- rik atera ahal izan, DIARIO VASCOKo tailerretan inpr- matzen baitugu. Beraz, horre- gatik ez zaizue iritsi aurreko asteen Z. ARGIArik.

gauzak aldatu nahi dituen alderdia

Hau izan da Martxoaren 17tik 20ra Madrilén PTEk ospatu duen kongresoaren goiburua. Estatu guztiko 800 delegatu elkartu ziren, alderdiaren kanpoko zenbait ordezkari ere han aurkitzen zelarik. "Kongresoa dudarik gabe aberatsa eta sakona izan dela esan dezakegu" agertu digute Jose Ramon Basterra, Gipuzkoako Politiko Idazkariak eta Mikel Amundarain, Gipuzkoako Organizazio Idazkariak.

Laburtu beharrean aurkitzen garen, hauk izan ziren aztertutako gairik garrantzitsuenak. Lehenengo, Eladio Garciak, Idazkari Orokorrak, alderdiaren balantzea egin zuen, konklusio batera iritxiz: positiboa izan dela alderdiaren lana. Ondoren, ponentzien azterketara pasa ziren, lehenengoa, Munduko egoera eta alderdiaren aukerak izan zen. Hiru munduren teoriari buruz, superpotentzien jarrera finkatu zen. Hauen aurrean, ardatz gogor bat osatu beharra dagoela diote gauzak argi jarri. Hirugarren mundua iraultzaile den bitartean, bigarrenak maila batean inperialismo eta zapalketa lana egiten du baina ez da kontraesan garrantzizkoena. Baina hau ere lehenengoarekin kontraesan handiak dituztenez, lehen aipaturiko ardatz horretan sartuko lirateke. Saharari buruzko Madrilgo hiruren arteko akordioari ezetza ematen diote. Sahara Herria autodeterminatua dagoela esaten dutelarik. Marruecose-

kin arrantzoari buruz hartutako erabakiari ere, ezetza. OTAN eta EEE (Europako Ekonomi Elkartea) ri buruz, bie ezetza ematen die. Baina bigarrenaren sartzera behartuak gaudenez, langilieriarentzat ondasunak ekarriko dituen programa bat eskatzen dute. Beste maila batzuetako erlazioei buruz, Munduko nazio guztiekin erlazio irekitzea eskatzen dute, batez ere hirugarren mundukoekin eta alderdi bezala alderdi marxista-leninista guztiekin eta askatasun nazionalaren alde burukatzen diren mugimendu guztiekin, proletargoaren nazioartekotasuna lortzeko.

Eurokomunismoari buruz, ezezko borobila eta gainera lortu ezinezkotzat jotzen dute. Klaseen kontziliatzeko politika oportunistak bat bakarrik da. Errebisionismoari egurreman behar zaiola diote eta ahal duten neurrian egitekoak dira. Federal Demokratiko Errepublikaren aldeko agertu dira, nazionalitateei autonomia handiagoa utzirik. Proletargoaren

diktaturaren aldeko agertu dira, fronte antikapitalista baten osabeharra ikusiz, parte har dezaketen klase guztiak barne direlarik. Bestetik, parlamentu, komunikabide eta bitarteko guztien erabiltzea helburuak lortzeko. Moncloako Tratoari buruz, aparato osoa eskuan daukatenen irteerak bakarrik defendatzeko sortu dute, langilieriaren kaltean. Krisisa zuztarretik eraso behar da. Gaurko Gobernuari ematen dioten irteera, "Gobierno de Salvación" delakoan ikusten dute. Hau masa mobilizapenen bidez lortuz, sektore monopolista ez lukete deuseztuko baina zauritzeko posibilitateak egongo lirateke eta indarren erlazioa aldatuko luke, helburuen bidean pauso bat izango litzatekelarik.

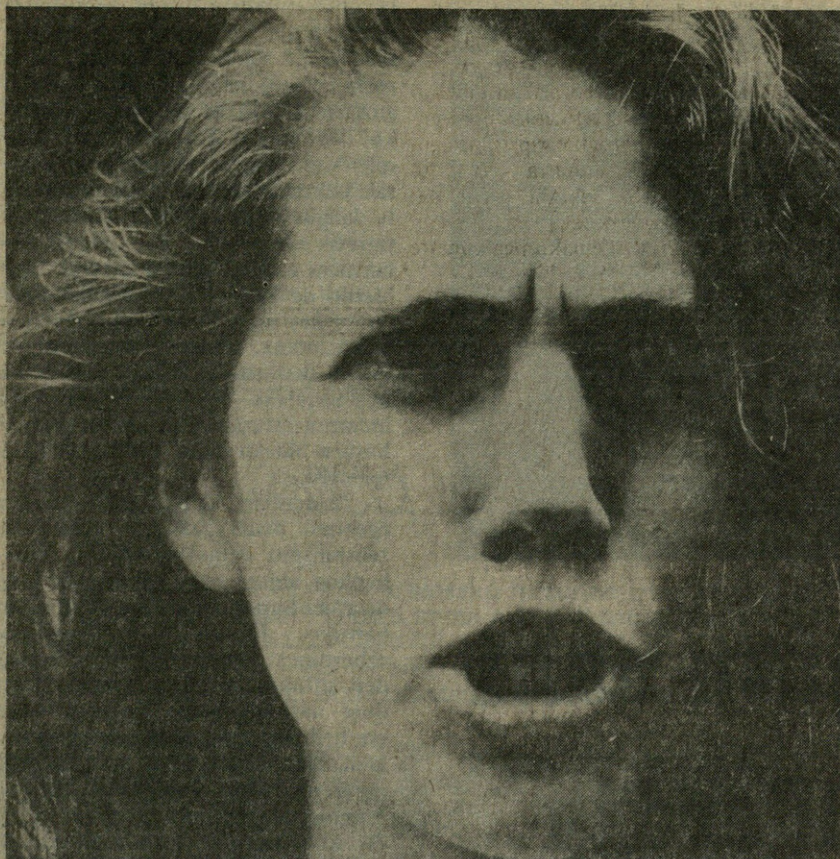
Alderdiari dagokionez, gaurko egoerara maila guztietan egokitzea, zentralismo demokratikoa eta ideologikoa aldatu gabe. Tendentzi organizatuei buruz, inolaz ere ez dira onhartuko. España, nazionalitate ezberdinez osatua dagoenez, ahal den autonomiarik handiena eskatzen dute nazionalitateen arazoari buruz eta helburu bezala autodeterminazioaren alde daude. Eta azkenik, epe motzerako lanak hauk ezarri dituzte: eskubide demokratikoak jasoko dituen konstituzioa, masa erakundeak bultzatzea, eskubide, demokratikoak, autonomi probisonalak, autogobernua lortzeko, monopolista ez diren klaseen arteko aliantzak, etab... Estructura bezala federala erabaki dutenez, nazionalitateak presente egongo dira.

Eladio Garcia Castro izan da Idazkari Orokorra kargurako hautatutena.

PTEren Biltzarrea

Azken egunean, bukaerako aktorak, 400 bat pertsona elkartu zen; Estatu eta Euskadi mailako zenbait alderdiren agurra jaso zuten. Hauen artean aipagarriena EIAkoena jotze zuten. PTEkoek esan zigutenez, Euskadiko euskal ezkerren batasun behar mintzatu omen zen, baina orain arte bide horretako politika—gutxienez guri dagokigunez—ez dutenez eraman denbora gutxi berru hau praktikan jarriko dutela espero dute.

Orokorki, Biltzar honek aurrerakada handia suposatutako duela uste dute: estructura federala, eurokomunismoari buruzko kritika ideologikoa, politika internazionalari buruzko erabakiak, etab. Batez ere azken puntu hau izan da, benetan jendea harriturik utzi duena, alderdi iraultzaileen artean, hain seriozki lehenengo aldiz Biltzar batetan erabakiak hartu direlako.

BESTEAK BESTE

"Besteak beste" batez bukatzen zen Martxoak hamabiko Z. A. ko editoriala. Aldizkaria ireki bezain laster "Emakume langilea" izenburua irakurri dugu eta gure begi sudurrak berehala bertan murgildu ditugu lentilak ipintzeko pazientziarik hartu gabe. Irakurtzen nindoan adinean harridura pittinka hazitzen joan zitzaidan. Ez dakit bukearara iritsi nintzen, Nire begirada motz eta gosetia, begirada galdu eta motel bihurtu zen. Norabait begira, ezer ikusten ez nuelarik... nire neskatz lagunetariko batek aldizkaria eskuetatik kentzerakoan, sustozko salto batez: Ah bai, tori! esanez eman nion edo hartua zuen eman nahi nionerako. Nire atentzio guztia, momentu batez, bere aurpegi esankor eta keinutsuan jarri nuen, baina berehala begiak hertsu eta nire burua siloi bizkarrean zintzilikatu nuen.

"Ifar Ameriketan 129 emakume erre zituen nagusi bihotz-gabe eta basatia. Oraindik emakume gizon eta herri zapalduen negar egiteko eskubidea besterik ez zaie aitortzen. Gizarte honetan gizon-emakumeen artean bereizkuntza egiten da. Haurrak eta zaharrak baztertzeko dira, herri txikiak... senarrak sartu behar dituen ordu luze eta nekagarriak. Gizona astoa bezala, egunak dituen egun guztietan lanera behartzen da. Umezurtz... itomen larrian...langile, arrantzale, nekazari, Moncloa...Cotoi fabrika, 129 emakume...Euskal herriak ez du bere arazoak...Madrilen interesak...

zentral nuklearrak...Euskal Herriari aginpidea ukatzen zaiolako... Estatu... Frankismoaren garaiko...besteak beste".

BESTEAK BESTE harritu gaituena zera da: emakume langilea izenburutzat daraman editorialak errespeto eta seriotasun apur batez gaia tratatu ez izateak. Behin bada ere, urtean behin bada ere, emakumeen arazoak zuzenki zerbait esango zelakoan, Euskal emakumeen kondizioak tratatuko zelakoaren ilusioak egin baikenituen. Eta berriro ere ilusio apurak baztertu beharra sentitu genuen. Orrialde bati ezin zaio gehie-

gi eskatu, baina hain zuzen, aldizkari eta egunkarietako editorialari edozein artikulua librerri baino zerbait gehiago eskatzen eta esigitzen zaio. Izan ere editoriala baita publikapen muina. Editorialaren aztertze-tik jakin ohi da publikapen bakoitzaren nondik norakoa, zer helburu nagusi dituen eta zer bide daraman.

BESTEAK BESTE ez genuen pentsatzen izenburu horrenpean urte guztian tratatu diren gaietaz arituko zenik. Eta hara nola artikulua horren zehar, arazo gehienekin ohi den bezala, gaizki antolatutako gizartearen hutsuneak berriro ere sistema politikoari erasten zaion. Gizarte sistema guztietan dakusagun bereizketan goikoak, behekoak eta erdikoak, ezker eta eskuinekoak, nahiz eta neurri desberdin batetan denak zer ikusia dute. Gaira ez da hain sinplea, hori baino konplexuagoa da. Emakumeetaz hitzegitean, herri zapalduen arazoa, langile baserriar eta arrantzaleen arazoak aritzeak berriz ere eta modu desegoki batez emakumeen marginaketa eta zokoratzea nahastu eta ilundu besterik ez duela egiten dirudit. Arriskugarria iruditzen zait gaia modu horretan erabiltzea.

Badakigu jakin, herri zapaldu batetako emakume zapalduak garela. Baina herri zapaldua aipatu hutsez ez da ia inoiz emakume zapalduak ulertu ohi. Euskadi zapalduaren burrukan emakumeen bindikaziorik ez da ezagutu. Gure herriaren kontradiozio eta egoera aztertzean inoiz ez da emakumeen bizimodurik aztertutako. Soziologorik, politikariek, zientzi sail guztiek ahaztu gaituzte. Ezker militante euskaldunak ere bere babesetik kanpo bere kontrolapetik at ez gaitu ikusi nahi. Indar sakabanatzea dela dio. Herri zapalduak urte guztian ari den aldizkari batek ez ote daki ba, herri horren zapalduak (datorren tokitik datorrela) hitzegiten? Herri zapalduak modu eta maila desberdinetan egiten da. Gutxienez pentsatzen genuena konkretuki, editoriala hain motz gelditzea zen. Askok eskatzen dugu agian.

BESTEAK BESTE eta berriro ere, emakumeen marginaketa hitzegitean zahar eta haurren arazoekin konparatu gaituzte; zergatik atara ohi dira hainbeste trape emakumeen bizi kondizioak hitzegiterakoan? Edo eta trape zahar horiek erabiltzen dira hain zuzen emakumeen biziaren ezer ez esateko? Eta emakumeen marginaketa idazten hasiz gero... nola egiten den ohartzen al gara? Emakume gaurko gizartearen esklabu, zerbitzaria da: zahar eta haurrak, gaixok eta elbarriak denak bere bizkar botatzen dira. Gizarte sistema oso gaizki antolatua dago baina zenbaitzuk antolake-

ta honi probetxua ateratzen diote, zenbaitzuk pribilegio zenbait badute gizarte antolamendu konkretu honetan. Aldiz beste zenbaitzuk zerbitzaritza esklabutza dute. Emazteak maite diren bezala maite eta (gizon guztiek benetan baitituzte beren emazteak maite) nolako partizipazioa dute gaurko gizon, mutil aurre-rakoiek, zahar, haur eta gaisoen

egiteko haundiaren aurrean?... "zuk esku hobia duzu"... "zu, zu, zu...". Ez gara aspertzen ez eta aspertuko ere, zaharren artean emakume adinekoak baztertuagoak eta haurren artean neskatoak erripimituagoak direla esaten. Zaharrak eta haurrek maitatzeko ahalmen gutxiko gizakiek (gizonezkoek) ez dakigu, nolaz emaztea, emakumea maite

duten jakiteko. Gaizki antolaturiko gizarteari aitzaki botatzean azter dezagun maitatzeko gizon, saia zaitez haurrak, zaharrak, gaixoak emazteak maitatzen. Zuek maitatuak zareten hainbat maiteko ez baduzue ere.

MURUMENDIKO MARI

XAN-en arazoa non gelditu da?

Xan-ek (Jean Claude Marguirault-ek) epailaren 3an 20 urte bete zituen; Ziburun (Lapurdin) bizi da eta bere aitarekin Donibane Lohitzunen, zelagile bezala lanean aritzen zen (Larrulana).

Jadanik dela hiru hilabete (abenduaren 23an, gaueko hamarrak aldean) Baionan arrestatu dutela. Ebatsitako kotxe batetan zen, eta bertan harnak, cocktail eta esentzia bidoiak zeramatzan. Ez du poliziak preso hartu, baizik eta kotxe nagusiak eta bere suhiak; hau ez da nolanahiko gizon bat (frantzes armadako "paratxutistetan" sartua da.). Nagusia, Bréguet-eko langile bat, rugbyari jokatzen ari zen, bere lagunak haren kotxea suntsitu zela ohartu zirenean. Aldi hartan lapurra atxemaiteko "inspekzio" bat egitea erabakitzen dute. Eta horrela, bi gizonen Xan harapatu dute; korrikan ihes egin na-

hi izan du, baina besteek hartu dute, gerriko batez lotu eta besoa hesitu mugi ez dadin. Momentu horretan Xan saiatu da besteak beldurtzen eta berak zeraman arma batez LURRERAT tiratu du. Lurrerat, erraiten dugu, zeren Sud-Ouest delakoak gizon-hiltze izan dela (homicide) baitio, besteak hiltzeko nahi argia.

Bainan ez du, nahi zuena, erdietsi eta Baionako komisariat eraman dute. Han biziki ontsa tratatua izan denez gero ez zuen deusetaz kexu izaiterik: bi hortz falta zitzaizkiola: ezker eta eskuin gorputza putzitua eta ubel zituelaz baizik. Neska batek, ostiralean, Xan ikustera joanzen bat, horrela erran zuen.

Astearte arte, abenduaren 27a arte, nihork ez du fitsik jakin AHAL izan, ez prentsa bidez, ez eta ofizialki Sud-Ouest-ek doi doi hiru esanaldi, aski trufatzaileak argitaratu zituen. Berria abertzaleen artean hedatua izan da eta, lehen erreakzioa

denak estonatuak egotea izan zen; inork ez zuen uste Xan Marguirault abertzale borrokatu bat zenik eta gertaerak hemengo abertzale guztiak ukitu ditu (ohituak gara horrelako gertaerak hegoan pasatzea, bainan Iparraldean...)

Komisaria horretan denbora nahiko luzea pasatu du, ez dakigu doi doi zenbat, alde guztitarik ixiltasun mutuena gordetzen baitzuten. Bordeleko P.J. (police judiciaire) arazoak arduratzen hasi da, denok ezagutzen dugun abilitateaz.

Donibaneko popularen erreakzioak hasieran biziki negatiboak ziren. Marguirault sendia Donibanen zehar ontsa ikusia eta ohoragarria da. Xan, "lapur", "eskale" edo bandido batetzat ala ETA-ko militante batetzat kontsideratua zen (batzuentzat lapur edo ETA-ko izateak ber gauza adierazten du) eta beste batzuek uste zuten inadaptatu bat zela (semea bere sendiarekin ez zelako konpontzen eta haren eritziekin bat

ez zegoelako).

Denek, "Iparretarrak"-eko borrokalari bat zela uste zuten, hau urtariraren 4.arte: egun hartan taldeak paper bat argitarazi zuen Xan ez zela talde horretakoa erranez; "laguntzaile" bat baizik, eta egin duena egin du abertzaleztat bere burua jotzen zuelakotz, batasunarekin ez zuela fitsik ikusterik; "Xan" harrapatua izan da telefonoz galdaegin ziotelako lan bat betetzeko. Iparratarrak jendeari hots egiten dio Xanen alde "komite" bat munta dezaten (Iparratarrak eginikako deia Enbatan, 489gn. zenbakian irakur dezakegu).

Xanek bere burua defendatzeko Etxeberri-Aintxart lege gizona hautatu zuen, lege -gizonak biziki berandu "dossier"-a ikertu ahal izan du, eta orduan arte zertaz akusatua zen nihork ez zuen jakiten ahal.

Orain arte jakin ahal izan dugu-na:

Gizon-hiltze boluntarioaz (hau gaurarte segur da).

-Kotxearen ebasketaz (bainan akusazio hau jukak geroxeago ukatutu bi arrazoinengatik:

Kotxe nagusiaren deklarazioengatik, bigarrenik: frogatu ahal izan dute Xani ezina zitziola kotxea ebastea, tenore horretan beste leku batean zelakotz).

-Harmak eramaiteaz (zein kategoriakok ziren, ez da oraindik jukatua izan).

-Harmak eta sugailuak karreatzeaz.

Horiek gertakizunak ditugu.

Akusazio guztiak aipatzen baldin, batituzte eta hori guztiengatik jukatua baldin bada: garrantzizkoa da eta aintz arriskatzun du.

Erreakzioak

Preso altxatua izanda gero, abertzale talde aintzek batzorde bat egitera deitu dute (emazteen taldeek ere bai) eta ezagutzen dugun delako "l'Union ouvrière et paysanne pour la démocratie prolétarienne"-eko kideek, Baionako hauteskundeetan aurkeztu direnek Xanen aldeko komiteekin bat zetozen eta beste frantzes partido politikoei ere posizio bat hartzea eskatzen zien (gure artean aipatzeko: beste partido guztiak ez dira hain aise mugitzen eta orain arte ez dute eritzirik nihori jakinarazi).

Xanek bere defentsa ere (borroka bezala) politikaren mailan jarri nahi du eta bere aldeko batzordeak "ESTATUTO POLITIKO ONHARTUA" izan dadin du lehen helburutzat.

Nahiz eta helburu hori lor, azken legeen arabera terroristak azkarki zigortuak dira, beraz ez zaio

ekintzak "kriminalak" jukatzen dituzte.

Material aldetik balituzke preso bezala baldintza hobegoak; ez da "uniformea" eramaiten behartua, presondegian ez da lan egitera behartua izango. Batzordeak jendea in-formatzea du beste helburutzat.

Xan presoaren baldintzak

Gaurko baldintzak denuntziatu nahi ditugu; bakartasun handiaren gordetzen dute; 23 ordutan zehar bakar bakarrik da; badu oren erdi bat goizean eta beste oren erdi arratsaldean bakarrik promenatzeko, bainan beti bakarrik.

Sendikoek eta besteak ez diote fitsik ekartzen ahal: debekaturik da. Legeen arabera "bakartasun" horrek ez du hilabete bat baino gehiago ira-

un behar

Lege-gizonak hilabetea pasatu bezain laster jukari "presoaren baldintzak normalizatzea" eskatu zion. Jukaren arropostua: "Ba, dituen baldintzetaz Xan ez da kexatzen, eta zer nahi gisaz, guttunak eskuratzen zituela (gutun guztiak fotokopiatzen dituzte eta duten "dossier"-a betetzen...)", bai eta bisitak: bere bi arrebaren eta gurasoenak. Anai tipienak ez du bisitatze eskubiderik jukari jarraitzen da erranez: "ez dut nornahiri FABORERIK eskaintzen ahal"; eta familiako kideek, ez eta pentsatu ere!

Arazoaren ondorioak

Batzordeko kide batzu arrestatuak izan dira: Donibanen "affichak" kolatzen ari zirelarik, eta Bordeletik P.J.-ak espereski jinak, hamar orduz kideek galdezkat jasan behar izan dute; beren etxeak gainetik behera miatuak izan dira.

Donibane Lohitzungo paretetan: "Xan-Pourri-UZTELA...Vive la France" gisa horretako inskripzioak azaldu dira. Hauek SAC-eko (faxistak) delakoek eginak zituzten eta Xanen aldeko batzordekoak arrestatuak izan zirelarik poliziak deklaratu zien: "Guk ez genekien kanpoan ari zinetenik. Norbaitek hots egin dauku". Erran nahi baita SAC-ek ontsa poliziarekin kolaboratzen duela.

Donibanen giro berezi bat sortzen da: affiche berri batek ez du lu luzez irauten munizipalitateko langileek berehala urratzen baitituzte: Iturrialdek manatuak (Ithurralken ontsa ezagutzen ditu Marguirault-tarrak: sendi-lokarri batzu baituzte heien artean...).

Jujamendua nohizko?

Hauteman ahal izan dugu Alberto Mendiguren-en jujamendua; 18 hilabete presondegian (norbaitek 9 hilabete eta gero lana emaiten ez badio) eta 5 urtez ez dete "frantzes" estaduan egoiten ahal. Jujamendu garratza atxeman du.

Bainan Xanen jujamenduaz ez dakigu deusez: noiz jukatua izango den, ez eta nola (politiko edo kriminal estatutoarekin).

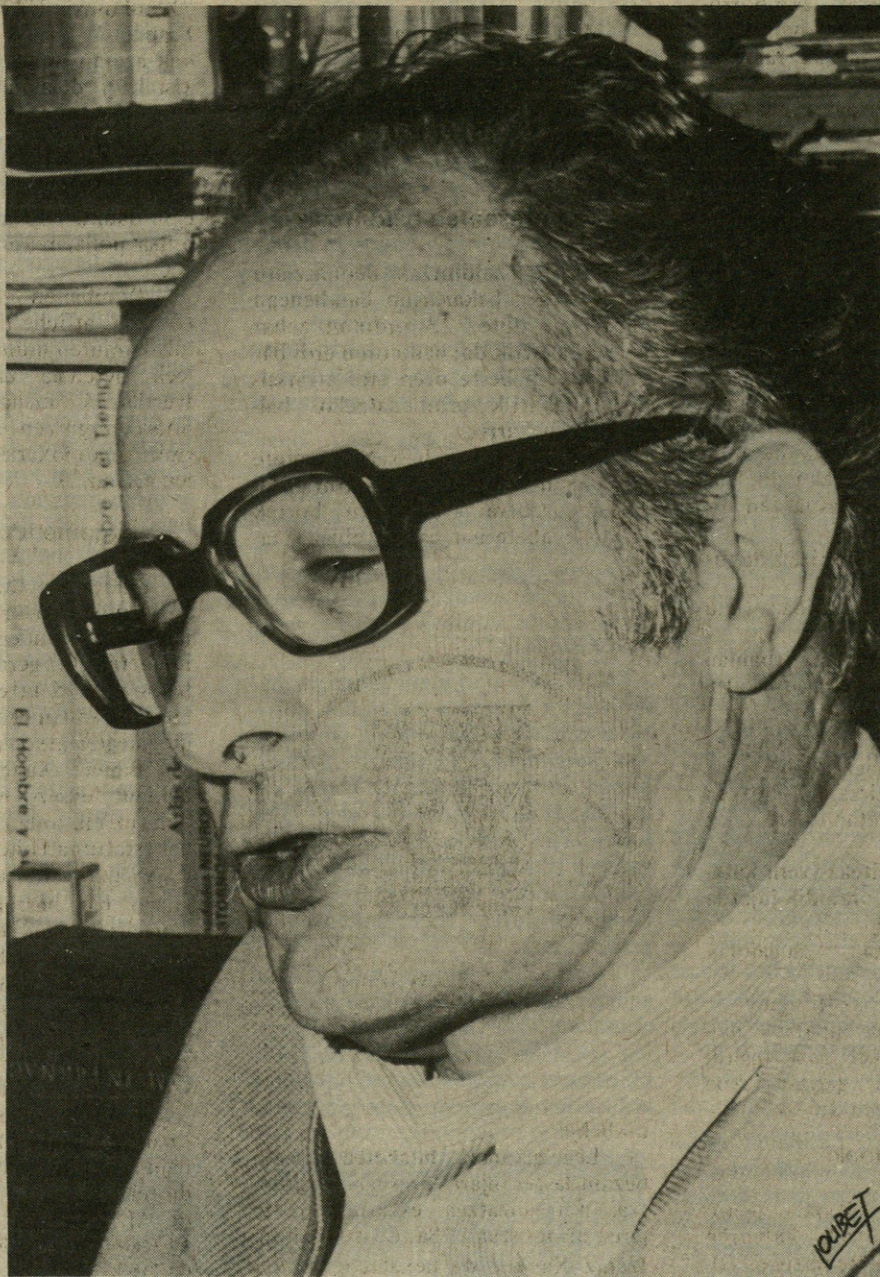
Segur aski jujamendu garratza-goago bat hartuko duke "citoyen français" (frantzes herritar) bezala kontsideratua delakotz. Uda pasatu eta erabakiko dute tribunalerak ekartzea; ez lehenago turistak "bakean" onhartuak eta egon behar baitira: ez ditugu hemendik kasatzeko aitzakirik eman behar.

Irakurlei oroitarazten diegu Xan "moralki eta psikologikozki" lagun nahi baldin badute idazten ahal diotela helbide honetara: Jean Claude MARGUIRAULT, 44, rue Ch. FLOQUET, B. P. 318 BAYONNE CEDEX 64 107.

Aintzinetik jakinez gutun guztiak fotokopiatzen dituztela eta egilearen bai eta Xanen kontra zerbitzen ahal dutela.

Xanen aldeko batzordea Xani buruzko dossier bat gertatzen ari da eta eginga izan bezain laster nahi duen guztiak eskuratu ahalko dute.

KUKUSU

JUAN JOSE LASCA

generazioz generazio

— Nondik has gintezke, zer iruditzen zaizue hitzegin beharko genukela.

— Bueno, esperientzia idatzi hura badugunez gero, hartatik bertatik. Kanpoko jendeak beti euskal gizona analizatzen eta deskribitzen du. Zure ustez, Euskal Herrian zein da tipologiari definituena, gizonarena ala emakumearena.

— Uste dut oso zaila dela definitzea, baina baita ere uste dut gizon euskaldunontzat emakumea dela tiporik definituena. Ez sexualikide bezala, lan hartan esaten genuenez, haurren amagai bezala baizik, hau da, emakumea ama bezala. Agian hau zapalke-ta prozedura baten ondorioa da, kristautasunaz geroztik. Berandu kristautu omen gintuzten, eta doktrinen ikasketa berankorrek beti ere hestua-go egiten omen du fededuna. Orain, kultura guztietan aparteko garrantzia du amak, azken finean, Levi-Strauss-ek dionez gizonaren txokea izan zen batengandik, amagandik bakarrik ez zetorrela, bikoteagandik zetorrela jakitea. Interpretazio hori ematen dio kobadari.

Batere dudarik gabe esan ahal dena da gure kulturaren emakumearen irudia inportanteagoa dela beste kultura judu-patriarkaletan baino. Neba, arreba, ahizpa... senar-emaztea bikotea... Badirudi, maila afektibo batean behintzat, emakumearen papiara handiago izan dela hemen inguruetan baino. Honek ez du esan nahi hemen ere emakumea alemanezko hiru K-ko gizakia (Eliza, Sukaldea, Haurrak) izan ez denik. Baina bastante garbi ikusten da emakumearen indarra handia dela, ezta.

— Bai, zerorrek aipatzen zenuen alargunduz gerozko liberazioarena.

— Bueno, egia da emakumeak oro, alargundutakoan, liberatu egiten direla. Froga da alarguntsa gehiago dagoela alargun baino. Emakumeek esaten dizute gizonezkoak berriro ez kontzen direlako dela, baina lehengoan irakurri nuen Espainan zortzirehun mila alarguntsa daudela eta berrehun mila alargun. Egia da gizona lehenago hiltzen dela, baina gehiago jaio ere bai. Hemen Darwinekin sartu beharko genuke. Hizkuntza mailan behintzat emakumea oso aurrean ageri da, gizonaren pare.

— Ez hizkuntzan soilik, praktikan ere bai, haur piskopatologian adibidez.

— Bai, nik uste dut hemen amaren pisua handia dela, eta beldurra, "ama ez dadila enteru" formularen azaltzen dena. Amaganako beldur hori oso nahasketa anibalentea da ezta, beldurra, maitasuna. Hor amaren bitasuna aipatu behar da, ama ona, ama gaiztoa. Ama preedipokoaz ihardun be-

harko genuke, ama saritzailea, ama frustrantea. Hemen sorgina ama irudiz ageri da, eta inkisidoreen aurrean beti umeak dira akusatzaileak, badirudi sorginagan nor beraren ama frustrantea salatzen dela; beti esan ohi da amagiarrebarekiko txistea, geure amarekiko egiten ausartu ez garen bengan-tza dela.

Sorginkeria epaiketaren indar handiagoa aitortzen zaie haurrean deklarazioei beste edonorenei baino, bue-no hor sorginkeria munduan sartuko ginateke, eta aurretik oso kontuan hartu beharreko gauza da inkisizioak berak sor erazten duela sorgina, terrorismoa bezala, estatuaren terroreak sortua.

— Amari buruz ari gara eta sorginagaino heldu zara, eta hor zure hari ideologikoa inkoherente bezala egiten da, berehala antropologia hutsa bazterrean utzi eta arrazoi sozioekonomikoak aipatzen dituzu, sorginkeria ez da sorginak sortua, inkisizioak baizik.

— Bueno, nire hari ideologikoa ez da inoiz ere koherentea izaten, hori aurretik konfesatu behar dut. Nik pentsatzen dut sorginkeria, marjinazio guztiak bezala, protesta molde bat izango zela, inkisizionaldi guztietan ageri dira konnotazio politikoak. John Nottin-gamena Eduardo Ilaren aurka. Urbano Grandier, erre-a izan zen Loundongo erretorea Richelieuren etsaia gertatu zen.

Orain, ze neurritaraino ez ote zen ari inkisidorea bere ama propioa akusatzen ezta? Baina hontaz hitzegitea sekulako nahaspila da. Badirudi inkisidoreei, sorginaren sexoa baino ardura handiagoa zitzaizela gizonaren

inpotentzia, gizonaren frakaso sorginaren ukenduek sortua da, badaude adibideak.

— Ba galdera berez dator: euskalduna, gizon eta emakume, diferentziatua ahal da.

— Nik uste dudana da hemen sexualitatea oso zapaldua egon dela. Orain, hau fenomeno berankorra izango da, ez baitago, adibidez, "virgen" adierazteko hitzik euskaraz. Baina sexualitatea beti debeku, ilunpe, klandestinitatearekin lotua etorri zaigu. Desberdintasunik ez dakit. Zapalketa, beharbada, ediporen beldurra bezala etorri da, ez dut hori ongi aztertu, baina egia da lotsa handi bat izan dugula emakumearen aurrean, hiru kopa hartuta joan gara askotan dantzara, gaur egun ez dakit, baina gu hala ibiltzen ginen. Eta lotsa beti da beldurraren bariante bat, eta konprenitzekoa da, amaren irudiak arraren atributo asko baititu haurtzaroan, aita beti urrunago, zigor posible bat bezala da, ama da txikitzen fijasen zaiguna. Zentzu honetan, euskalduna anti-anteoa dela diotenak arrazoi dute, sexu kontuan ikus dezakegu hemen egiten ausartzen ez dena kanpoan egiten duela. Mulato asko omen daude Armendariz abizenarekin.

Nik ez dakit, baina mitologian ere elementurik inportanteena Mari dugu, ar atributoak baldin baditu ere, gero Eguzki-amandre ere hor dugu, Ilargi-amandre...

Konsulta mailan nik ez dut uste psikopatologia berezi bat dugunik. Gainera, uste dut psikopatologia aldatuz doala, gizartea bera bezala.

— Etorkinen eta bertakoen artean

Ni ez naiz patriota, ni matriota naiz.

ikusten ahal duzu bereizketarik.

—Lehen lan txiki bat egin nuen, zein maiz ageri zen hemen depresioa esanez. Dakizuenetz, bi mota daude endogenoa, pazientearen barrutikoa, eta exogena, kanpoaren eraginez. Hemen ematen zuen depresioak oso endogenoak zirela, kulpabilizantea, baina gero emakume extremeñak tratatuz konturatu nintzen haiek ere ehuneko handi bat ere oso depresio endogenoak zituztela, orain, hori bai, samatizatuagoak, mina hemen, oinazea han. Gure depresioa digestibizatuagoa da, kontutan har ezazue sexualitatearen zapalketaz digestioa erotizatu dugula. Bazkari on batek berez konnotazio sexualak diru gure artean. Hemen bai beste lekutan baino jan gehiago eta larrua gutxiago jo egiten zela. Gure katolikotasuna, gainera, jansenista xamarra izan da, eta jesuitek jansenismoari eraso bazioten ere gero kutsatuta geratu ziren.

Hemengo emakumea nik sakonago ikusten nuen, metafisikoagoa nahi baduzue. Orain nik ez dakit aldatzen ari naizen edo, ez ditut hainbeste diferentziak ikusten. Kanpoan, dirudienez, delirio erlijiosoak oso inportanteak dira, eta hemen aldiz, politikoak dira garrantzitsuenak. Ez Euskal Herrian bakarrik. Delirioaren mamiak beti ditu konnotazioak inguru, gizarte batekin.

Emakume extremeñekin gorpuztaren bidez heltzen zara tristurarraino, bertakoeekin berriz berehala iristen zara, oinazeak eta molestiak bigarren mailakoak dira.

—Arkeria, matxismoa, nabarmenagoa ahal da euskaldunon artean.

—Agian hizkuntza mailan ez, baina neurri batetan nik esango nuke aita-goa, patriarkadoa, “vagina dentata”ren, amabide horzdunarekiko defentsa bat dela ezta. Gizonak beti oso narbarmen izan du zikiritze konplejoa, feministak haserretu egingo dira, ez dakit, eta haurraren beldurra ere berdina da.

Nik ez dakit, baina gezurra badi-rudi ere matxismoa beldurraren ondorioa da, gehiegizko baieztapen guztiak ahulezia izkutatzeke dira, alemanek beldur zieten juduei, eta horregatik hiltzen zituzten, juduek berriz orain palestinarrak hiltzen dituzte. Eta hemengo elkarte gastronomikoetan eta, emakumeari sarrera debekatzea, beldurraren produktoa da, gainera kulturalki berarekin identifikatzen delarik, gizonak emakumeari asignatu dion funtzio bat beteaz: sukaldea. Hori bai, oso fenomeno gu-rea da, ukazio-identifikazio binomio hori. Kobada molde bat dugu hori ez-ta, erreproduktzio mailako kobada

ez bada ere, digestio mailako kobada bat da, gure digestio ia pregnantea da.

—Zer deritzazu gure gizonen arteko harremanak, adibidez, lanetik irtenda Barcelonan biltzen diren lagunak ligerako daude, hemen elkarrekin egote hutsa da motibazioa. Homosexual konnotaziorik ez ahal diotzu ikusten horri.

—Orain aldatzen ari da, emakumeek ere txikiteatzen duten horrekin.

—Nonbait esan da hori infantilismo era berezi bat dela, haurtzaroko kuadrileetara bueltatu nahia.

—Bueno, hor entente bat dago ez. Sasi-ihes bat da hori, baina emazteak permititua, emazteak badaki gizonekin irtetzea ez dela “hain peli-grosoa”. Hemen adar jartze asuntoak eta ez dute garrantzi handirik, ez du ematen behintzat.

—Bueno, hau dena biltzeko: oraindik aztertzeke dagoen karakteriologia etniko bat badugu hemen.

—Hemen ez da hemengo oinarritzko nortasunaz azterketarik egin. Oinarri horiek ere, zein dira. Institutuzio primarioak ez dira estudiatu, gure kasoan titialdi luzea, amaren ardura handia haurraren digestioaz...Hau as asko aldatuko zen noski. Orain larogei urte nekazal egituraren bizi ginen, orain oso aldatuak gaude.

—Eta gazteen artean, gaitz politikoa ikusi ahal duzu, hola, nabarmen. Nahia eta ezina, harmarekiko angustia.

—Ez dakit, hemen borroka arazoa planteatzen duena pertsona kontzientziatua da, gure konponente razionalak orekatu, ekilibratu egiten gaitu.

Ez dago dudarik problema pertsonalek konnotazio politikoak dakarzkaitela, eta apriori oso politizatu den jendea ere ikusi izan dugu nola gerora konturatu den bere burua ahaztu xamarra zeukala. Zentzu horretan, neurosia bera problemei irtenbide bat bilatu nahia da, faltsoa nahi baduzu, baina bere burua problema bezala planteiatzen ez duen pertsona, ba Opus-ekoa edo hola izango da.

Kuestioa da “goizegi” politikan hasi den pertsona, garai batera helduz gero konturatzen dela bere buruaz ez dela behar adina arduratu, eta taldearen ortodoxia hautsiz baldin bada ere, bere buruaz arduratzen hasten da. Mundu petral honetan “katekesi-saren beharra” behin eta berriz ikusten dugu. Aita Astete utzi orduko, baditugu Marxen katekizatzaila eta katekizatuak; azken finean, jende asko partiduan sartzean, sasiliberatu besterik ez da egin. Zentzu batetan,

gure iraultzaile guztiak apaizgai izan zen Stalinen imitatzaileak dira. Nik uste dut gizona bere gisa egiten dela bakarrik, autodidakta izan behar duela. Nik beti berdinean esaten dut, gizon izatea zerebroa kakaztea da, hainbeste garbitu digute txikitandik.

Bueno, ahaztu gabe esan behar dut ez ditugula bat egin behar rebolutoa eta iraultzailea. Iraultzaileari errespeto handia diot. Rebueltaren maitale askok ez du iraultzarik egiten.

espero dut nere belaunaldikoak seme-alabek zerbait “konbertituko” zituztela, reboluzionatuko zituztela.

—Nola definituko zenuke iraultzaile bat.

—Nik ez dakit, jode, reboluzio-eboluzio inboluzio hirukotearekin, gure garaikook bastante egiten dugu ez inboluzionatzeaz. Orain, Maiskulak beldurra ematen dit. Zer da iraultzaile izatea? Nor da iraultzailea? Ez dakit, beharbada, inguratzen duten gezur guztiaren artean egia ikusten dakiena.

—“Egiaren jabe” gehiegitxo ez ahal dabil hor barrena.

—Gramsciz gogoratu naiz egia beti iraultzailea dela diotenean.

—Alderdien, partiduen jokabidea dator gogora.

—Horixe, alderdiena. Nik uste dut gizonak bere neurosis personal asimilatuaren eta asumituan eta besteek sortzen dioten neurosisaren artean, konfesoarek, militantziak, alderdiak... Nik ulertzen dut borroka politikoa batetan militantzia beharrezkoa izatea, baina askotan, gizonak, bere neurosis personala asumitzearen, bestearen neurosisaren sartzen da, Guru Marhasian sartu edo dena dela.

—Lehen inboluzioa aipatu duzu, zure garaikoak berpiztu egin dira, lehen gazteena zen etorkizuna, baina orain berriz aberria bridetatik eutsi dute... eta gero ba konfiantzako jendea bota, ematen diona, adibidez Ajuri-agerrari, lojiko da jendeak botoa ematea, duintasun bat erakutsi du beti...

—Juan Arana, klandestinitatean. Gero "El Almirante" jarri zioten. Bueno nik espero dut neure belaunaldi-koak seme-alabek zerbait "konbertituko" zituztela, rebozucionatuko zituztela, baina pesimista naiz. Beldur naiz ez ote duten eboluzionatu, iraganaren fijazioa ez ote duten. Nik uste dut apur bat konszientea den pertsonak, edadearekin, gero eta iraultzailegoa beharko zuela, ez dut esaten harmak hartu behar dituztenik, baina behintzat kontura daitezela erakutsi dieten guztia kaka zaharra izan dela. Ni askoz ere iraultzaileago sentitzen naiz orain hogeitau urte nituenen baino.

—Hor ez ahal dugu ikusten emakume belaunaldi bat, iraultzaileekin identifikatua, berrogei, berrogeitamar urtekoak...

—Noski, gizakia beti damutzen da ez gaizki egin zueneaz, egin gabe utzi duenaz baizik. Emakume hoiek ba neurri batetan behintzat kontzientziatzen ari dira.

Bada hor esaera bat, gizona gartetan sozialista ez baldin bada, bihotzik ez duen seinalea, eta zahartzean sozialista izaten irauten badu, bururik ez duelako da; niri aberrazio bat iruditzen zait. Zahartzean garbiago ikusi behar duzu noraino zapaldu zaituzten.

—Ez ahal zaizu iruditzen beste askok ere ikusten dutela hori, eta ez direla esaten ausartzen, bere semeek beraien egindako hanka sartze berdinak egin ditzatela nahi dutenak.

—Noski, hor bengantza inkosziente oar dago azpian, seme-alabak beraien izorratu ziren bezalaxe izorra daitezela, ezta.

—Monzonek adibidez esaten du, Gobernua zeudenean hogeitamar urteko txotxoloak zirela, besteek ordea ez dute aitortzen.

—Nik uste dut hirurogei urtetako edonoren gazteei buruzko iritzia, judizio prejidikatiboa dela, hau da, ez dela irtizi razionala, konszienteki ala ez inbiriako posizioetatik ikusten baitu. Denok nahi izan dugu iraultzaileago izan... Emakumeak gehiago liberatzen dira, alarguntsa guztiek meioratzen dute. Guk gestoran eta ikusi ahal izan dugu, presoekin eta gehienbat mugitu direnak amak izan dira. Hemen argi dago emakumeak gi-

zonak ez dituen iraultza posibilitate batzuk dituela, ez da koba emategatik orain. Gainera emakume hauek ez dute iraultza zentzu jansenistan hartzen. Uste dut Cortázar-ek esaten duela iraultza beti alaia izan behar duela. Egia da, iraultzak zergatik ez du izan behar-gau-pasa handi bat bezala, gizon tontoa tonteriarik egin ez duena da.

—Eta emakumeen alaitasun hori ez ote dago zorotasun seniletik gertu.

—Maizago ematen da emakumeagan bai. Orain, askotan emakumearen zorotasun horrek molestatu egiten du, eta hori bai dela matxista. Zure porrorik eza aurpegiatzen dizu, eta orduan ba emakumei gutxiago jotzen dietela eta halako argudioak erabiltzen dira.

—Eta hala ere iraultzaile papera gizonetakoarentzat da beti, harma hartzen duena, kalean tirokatzen dutena...

—Bueno, hori normala da gizarte patriarkal batetan ezta, zuzendari rola gizonari dagokio, emakumea beti kondenatu dugu ez, Jainkoak gizonak asmatzen ditu eta gero emakumeek adoratzeko.

Baina pesimista naiz.

—Gudariaren tipologiak.

—Nik uste dut erlijio gauzeekin lotura handiagoa zenez, ba gudaria milizia-noa baino errepimatuago zegoela sexu kontutan. Nik ez dakit noiztik datorkeen sexual zapalketa hau, sexual interferentzietan demoniua gentleman gisa ageri da Ingalaterran, baina demonio euskalduna ez da hainbestearinokoa. Logroñoako Auto-ko aktetan ikusi ahal izan denez, demonioak atzetik hartzen zuen ezagutza gizonezkoekin, eta atzetik eta

aurretik emakumezkoekin. Horrek esan nahi luke promiskuidade sexual inportante bat zegoela ezta.

—Askotan ageri da inpotentziarena.

—Nik uste dut orain ere inpotentzia handia dagoela. Matxismoak hori salatzen du azken finean, "me la ti-ré", eta antzeko espresioak erekzio, zakilatze bat lortzeko ahaleginak dira. Emakumeak "zatoz bihotza" esango balio, ba...

—Nola ikusten duzu abertzalismoa, abertzale terminoaren monopolioa.

—Ni ez naiz patriota, ni matriota naiz. Nik uste dut patriota terminoak dituen konnotazio positiboek zapaltzen zaituen indar baten aurka borrokatzen zaren bitartean balio dutela bakarrik, zentzu horretan ba patriota espainolak eta frantsesak pikutara joan daitezela ezta, zentzu horretan.

Ni burges koxkor familia batekoa naiz. Donostian jaioa. Euskal gauzeekin eta piska bat kontzientziatzen hasi ginen klasean, marianistetan, hogeitamaika urtean eta hauteskunde aurretik irakasleak, praille batek, esan zigunean errepublikanoei botatzea pekatu larria zela. Hurrengo egunean, errepublikanoek irabazi zituzten munizipalak. Ba biharamonean, gure klaseko batek, izenaz ez naiz gogoratzen baina badakit gero falangista izan zela, honela galdetu zion prailerari: "Padre Jesús, cuántos pecados mortales hubo ayer en San Sebastián?" Ba piska bat bihurriak eta ginenok markatuta geratu ginen horrekin, konnotazio errepublikano bat utzi ziguten. Gero Zaragozara joan nintzen ikastera, noiz behin-ka euskarazko klaseren bat, afariren bat eta pelotaz jokatu.

Praille haien aurkako erreakzio bezala egin ginen euskaltzaleak. Gerra etorri eta gudalostean apuntatu nintzen. Karrera batallón de trabajadores-en bukatu nuen. Gero erresistentzian panfletoak zabaldu pakete bat eramane... Nik hortaz... orain mundu guztia ari da nik hau eta bestea... Ez hortaz nahiago diat ez hitzegi.

—Bueno bai denok zeuzkagu batailak. Baina bazeudek hor barrena nik baino gehiago egindakoak. Baina batailak bai. Behin gogoratzen naiz nola polizia etxera etorri eta ni leihotzean izkutatu kanpotik persianari helduz. "Donde está tu hermano" anaiari, "está aquí porque la cama está caliente" pues ya pueden mirar si quieren" eta ni dena entzuten niela besoak izorratuturik. Eh baina itzali aparato hori.

KOLDO IZAGIRRE
RAMON SAIZARBITORIA

TAFALLA: LUR KOMUNALEN TRISKANTZA. Tafallako "Monteplano" tokia artadia zen. Gaurko egunez zeharo aldaturik dago. Hilargiko parajea dirudi. Nafarroako Autopistarentzat harri koskorak ateratzeko erabili dute zulo haundi bat utziz (18 hektareatako gainaldea eta 4 metrotako sakontasuna).

Gero "Victorio Luzuriaga" entpresak zabortoki bezala hartu du eta mendiaren itxura okerrago geratu da. Lehen zegoen zuloa ukitu gabe, inguruko tokietan izugarrizko zabor piloak eraiki ditu.

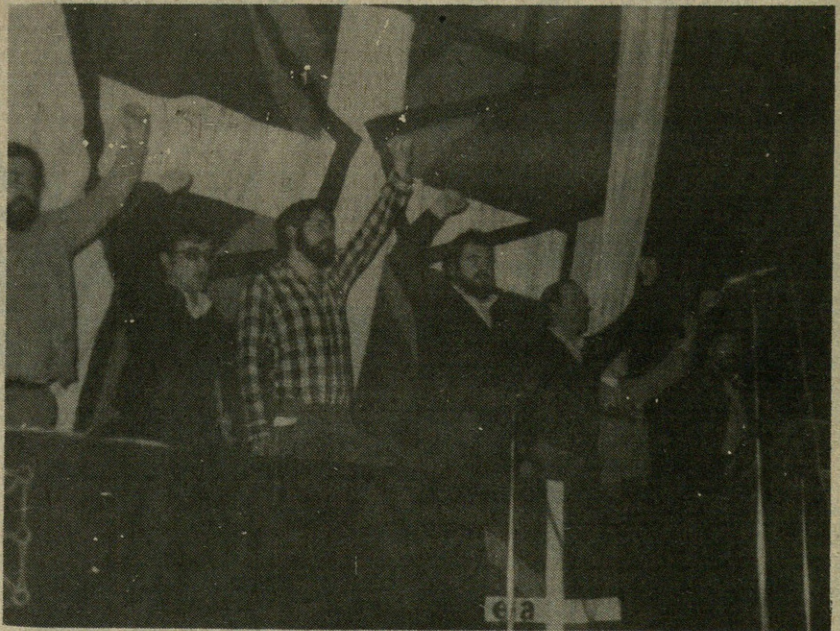
"Monteplanoko" lurak komunalak dira, hots, legez bizilagun guztienak. Errealitatean, ikusten den bezala, gezur hutsa da. Baina badago zer esan gehiagorik udalaren joerari buruz. Izorratzoi amore emanda gero, orain dela urte asko ez du konponbiderik aurkitu nahi. Iaz izan zuen aukera. Bizilagun batek txabola partikular bat egiteko baimena eskatu zion, eta udalak, Junta de Veintena delakolari bere eritzia eskatu gabe, eman egion zion. Martxa honetan "lur komunalaren" izenak ez du ezertarako balio izango Nafarroan. Bihar, ehun bizilagunek eskatuko balute etxetxo bana egiteko baimena, zer gertatuko litzateke? Badago hemen ere udal berrien premirik.

ERREPUBLIKA EGUNA, ZAPUZTUA. Errepublika monarkiaren etsaia denez gero, honen eusle eta zaintzaileak errepublikaren aldeko ekintzak galerazten saiatu dira espainol estatuan zehar. Hemen, Gasteiz eta Eibarko mitinetatik at ezer gutxi egin da, Iruñeako manifestazioa debekatu egin baitzuten —eta hala ere zenbait lagun detenitu— eta gainerantzean ez baitzegoen gauza haundirik antolatuta. Izan ere, zenbait alderdi badirudi ez dagoela interesatuegia errepublikazale bezala azaltzen, baldin badira behintzat. Eta honela "ospatu" zen bigarren errepublikaren 47. urteurrena.

HILDAKOEN OROIMENEZ. Egun hauetan ospatzen dira Eustakio Mendizabal —Txikia—, Mikel Gardoki eta Manuel Mari Garmendia —Korta—ren heriotzak. Gogoratuko zaretenez, lehena 1973ko apirilaren 19an hil zuten, Algortan; bigarrena 1975eko apirilaren 24ean Ergobian eta hurrengo urteko apirilaren 18an hirugarrena, mugan.

Urtehurren hauk direla eta zenbait ekintza antolatu da Itxasondo eta Legorretan —Txikia eta Kortaren oroimenez, herri hautakoak baitziren— eta baita Donostiako Ulia hauzoan Gardokiren ohoretan.

EIAREN AURKEZPENA NAFARRROAN. Urte bat delarik, apirilaren 2.ean EIA plazaratzen zen Gallartako pilota lekuan. Handik eta urte baten buruan, Iruñeako "Anaitasuna" Polideportiboan agertu da lau mila pertsona inguru bildu zelarik hartan. Filminak, Puri eta Maria Jesus jotariak eta Hibai Recondo batetik, Bixente Serrano, Juan Mari Bandres, Juantxo Urbietak, Paco Letamendia eta Mario Onaindia bestetik, izan ziren partaidean. Presentazioari, Ramon Velez de Mendizabalek eta Izaskun Gastesik ekin zioten. Publikoa, halakotan ohi bezala, "independentzia"ka eta "gora ETA"ka aritu zen. Ekitaldia, 1.894.eko "Palotiau de onteagudo", "Internazionala" eta "Eusko Gudariak" -direlako kantak entzunaz amaitu zen.

"EZEZAGUNEN" ATZETIK. Euskal Kontseilu Nagusiak martxoaren 10 eta 11n Donostian ibili ziren "ezezagunen" taldeei buruz jasotako datoak direla medio, Gipuzkoako Gobernu Zibilak horietako hiru harrapatu eta gartzelatzeari beste erremediorik ez du izan. Baina egin dituen inbestigazioez argitaraturiko notan, puntu batek ez du inor konbentzitzen: "Este Gobierno Civil desea aclarar... que diversas acusaciones por supuestos hechos imputados a elementos incontrolados no fueron realmente tales, sino agresiones gratuitas y no provocadas sufridas por miembros de las FOP que, en cumplimiento de su servicio, se dirigia como cada día a efectuar sus relevos vestidos de paisano". No comment.

LIBURU AZOKA

GOGORA ITZAZU APIRILAREN 22 (LARUNBATA) eta 23 (IGANDEA)

Non: Donostian Diputazioko arkupean.

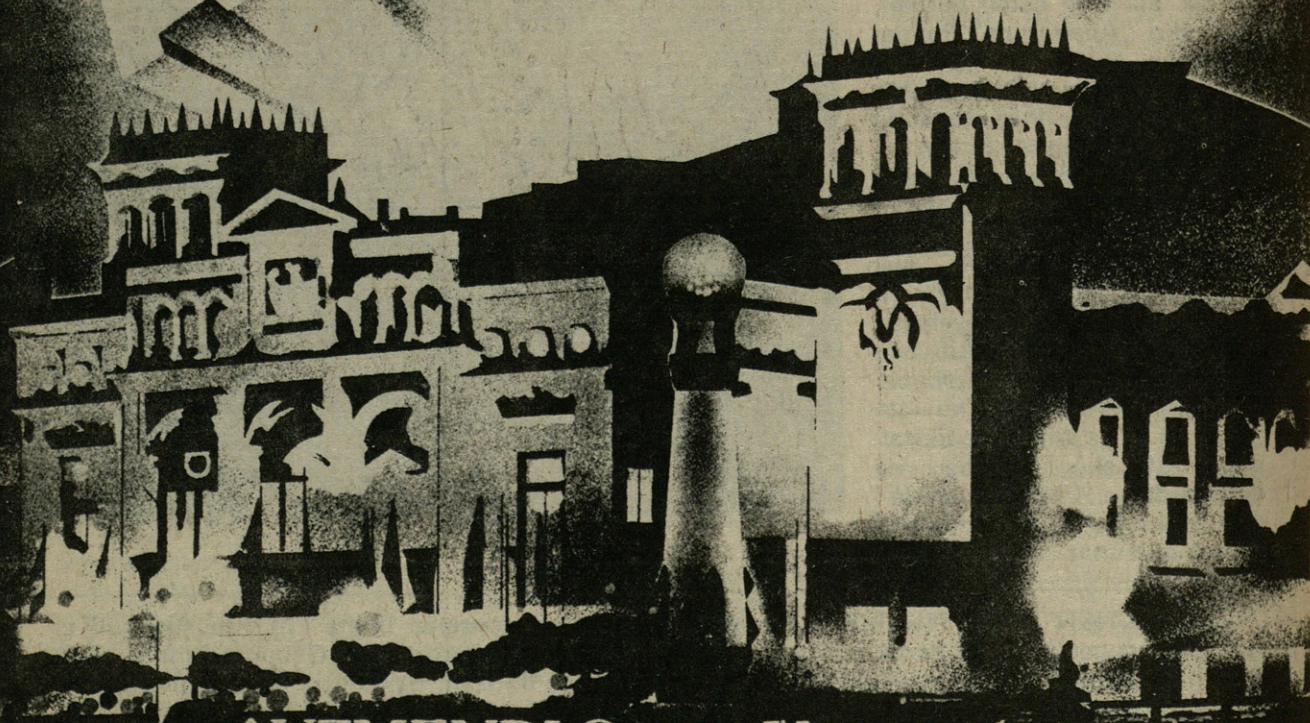
14 liburu saltoki bi egunez zure aukeran —BERRI UGARI— SALTZE KONDIZIO BEREZIAK—

“Liburu eguna” gurekin ospa ezazu. Hilaren 22 eta 23an Gipuzkoako enparantzako saltokiak ikus itzazu. Gipuzkoako Liburu-saltzaien Elkarteak antolatutako LIBURU AZOKA.

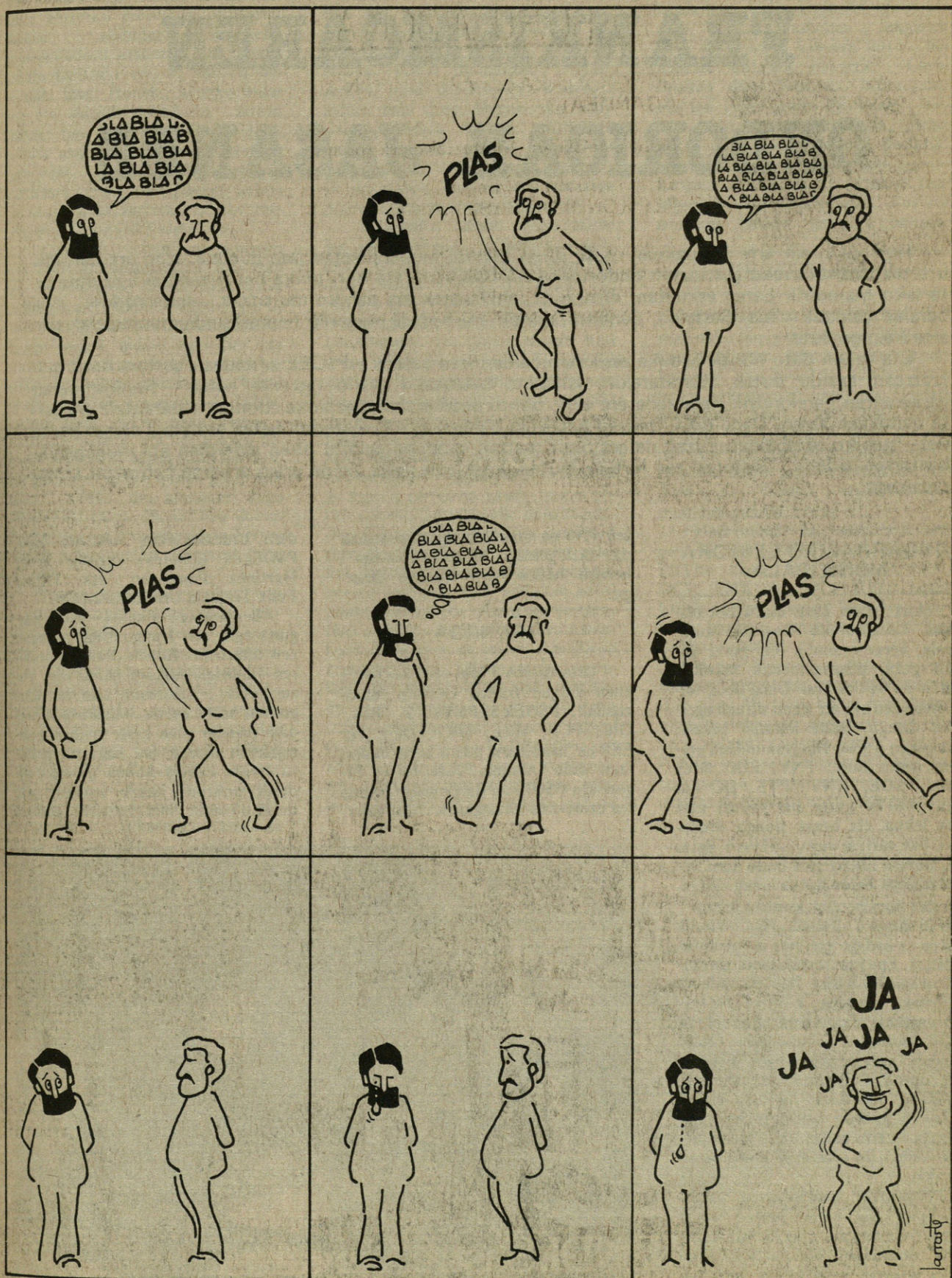

Donostiako estiloa.

AUZMENDI

AUZMENDI, Sastre. Vergara 1.

FRANKISMOAREN ONDORIOAK JASANEZ

Hori da orain arte Gipuzkoan osatu diren gestora munizipaletan jaso duguna. Izan ere berrogei urtetako zoritxarreko gestioaren ondorioak jaso baitituzte eta hori pixka bat zuzentzeko ez dute birtarteko haundirik beren eskuetan: dirurik ez, ahalmenak ere nahiko murrizak —gobernadore zibila beraien gaintetik— e.a. Bestalde, denbora aldetik ere badute mugarik: hauteskunde munizipalak egin arte iraungo dute.

Eta azken dato honek baduke zerikusirik alderdiren batzuk —PSOEak adibidez— gestora hauk bultzatzean azaldu duten interesarekin. Hilabete batzutako gestio dexente batek —frankismoaren garaikoaren parekatuik hain zaila ere ez — puntu ugari erakar diezaioke edonori, alderantziz ere gerta daitekeen arren. Dena dela, tokiren batzutan behintzat —Errenterian batez ere eta Tolosan pixka bat— nahiko eztabaidatua izan da gestoren osatzea kanpoan gelditu diren alderdien eta mugimendu hiritarren aldetik. Gestorek zer lortuko duten ikuskizun dago, baina orain artekoa behintzat konta dezakegu.

ONDARRABIKO GESTORA MUNIZIPALA

Martxoaren 28an osatu zen ofizialki Ondarrabiko Gestora Munizipala; beraz oraindik bizi gutxi du, hain gutxi planteiamendu sakonak egiten ez baitira hasi. Dena dela, nola osatu zen eta zer asmo dituen agertuko ditugu. Beste lekutan bezala, Ekainaren 15eko Hauteskundearen arabera osatu dute: PNV, EIA, OIC, ESB, PSOE, ANV, PTE, DC eta PCE; ESEIk gazte batzarreari utzi zion lekua, eta beraz honen ordezkari bat sartua dago. Hauzo Batzarre, Guraso Elkarte eta beste herri eragileak beren botoa eman zioten Gestora honi beraiek kontrol batzordeetan sartuko zirelarik. Hau oraindik osatua ez badago ere, bere antolaketan dabilta. Epe motzerako lanik garrantzitsuenak hauk dira: hauteskunde munizipalak ospatzea, kontrol batzordea osatzea, espigoiaren konponketa, kale nagusiaren konpontzea, etab. Herriari agertu zion agiri batetan hau zioten: "Efikazia eta erresponsabilitate banaketa bilatuz, erabakitasunik gabeko batzorde informatibo bereziak eratu dira. Udal plenua izango da erakunde erabakitzaile bakarra.

"Agerpen apal honen bitartez gure zerbitzua hasten dugu herri osoarengan, gure konfidantza herri osoarengan, eta guztion lankidetzat jatorraz elkarbizitza hobe batetarako giro egokia sortzen laguntzen dugulako ziurtasunaz". Alka-

tea PNVko Jose Manuel Garmendia da. Bizi gehiago hartzen duenean, berriro hauen berri emango dizuegu.

IRUNGOKA

Urtarrilaren 19an, ofizialki hartu zuen kargua Irungo Gestora munizipalak. PSOEak 5, PNVk 2, EIA, OIC, PCE, MCE, ORT, DCV eta ESB-ek bakoitzak postu batekin osatzen dute. Alkatea, Jose Julian Elgorriaga PSOEkoa da. Denekin hitz egitea ezinezkoa zitzaigunez, hiru alder-

dien ordezkariekin mintzatu gara: PSOEkoa (alkatea), EIAko Javier Martinez Ibargoyen eta OICko Felix Trojaola Urrestarazurekin.

Bergaretxe alkatea aski ezaguna egin zen Irungo Udalean egon zen bitartean. Honek dimititu ondoren —herriak esakatu behar izan zuen noski—, Auzmendi izan zen kargu hau hartu zuena, baina bide berdina eraman zuen beste zenbait konzejalekin batera; lau bakarrik gelditu ziren. Egoera honen aurrean, alderdi politiko hauzo batzarre eta herriko indar bizi guztiak, gestora

Irungo gestora: "hemen gaude Suarezek erabaki arte edo herriak boto arte"

osatzeko erabakia hartzen dute. Hau irekia izango da, partidu guztiak parte hartzeko eskubidea dutelarik. Baina, adibidez Ekaineko hauteskundearen arabera GUri sartzea tokatu balitzio ere, ez zukeen sartu nahi izan. Honela, herriko indar bizi eta alderdi politikoen artean erabaki bat hartu zuten: partiduek gestora osatzea eta besteak kontrol batzordea osatzea. ANV batzarre guztietara joan zen baina azken momentuan ez sartzea erabaki zuten, bere ordez ORT sartu zen.

“Gestorak lehen momentuan egin zuen planteiamendua, hau izan zen: hauteskunde munizipalak laster ospatuko zirelakoan, denbora gutxi-rako sartu ginela pentsatzen genuen. Baina gauzak aldatu egin dira, eta hemen arazoak, itxaroten jarraitu behar dira. Gaur gauzak egin behar ditugu ekintzak eta ekintzak. Udaletxearen atea irekita eduki demokratizazio bidean, eta herritarren beharrei erantzun. Maila honetan zenbait gauzatxo eginen hasiak gara. Adibidez, boletín bat ateratzen dugu URANTZU izena duena; hau dohan herritar guztiei ematen diegu, bertan herriko arazo guztiak aztertzen ditugu”

Ekintza konkretu mailan, San Antongo urtegiari dagokionez, momentuz erabaki konkretu bat hartu dute, Lesakako Udaletxe eta herriarekin hitzegingabe, inongo erabakirik ez hartzea. Ikastolari 10 milioiko laguntza eman dio, argi jartze mailan gaizkien aurkitzen ziren hauzotan konpondu dute, Udaletxeko estrukturapena, etab... Pentsatuak eta martxan jarriak dituzten lanen barnean, hauk aurkitzen dira: Osasunbideari dagokionez, zakarrak botatzen diren lekuak egokitzea, honetarako 3 milioi ematea erabakia dute, Kutsadurari dagokionez eta konkretuki erreka-aren arazoak. Hemen Monterorekin dagoena aztertu behar da. Monterok (mataderoak) bere zikinkeria guztiak erreka botatzen dituenek, guztiz pozoiak aurkitzen da, honi irtenbide bat aurkitu behar zaio. Zaharretxeen konponketa, etab.

Irakaskuntzari buruz, lehenago aipatu dugun ikastolari emandako laguntzatik kanpo, presupuestoa deszentralizatu nahi dutela diote. Honetarako, adibidez, “eskola nazional”-ei buruz, laguntza, ikasleen guraso elkarteari pasatuko zaio zuzenki. Eta datorren kurtsorako, ikastola publiko bat antolatzeke eskubide guztiak lortu dituzte.

Haziendako problematikari buruz, hau da behar bada arlorik hedatuenetakoa. Hasteko, faktura guztiak berikusi beharrean aurkitzen dira eta orain arte aztertu dituztenetan

hau aurkitu dute, 16 milioiko zuloa eta aurkituko dituztenak!. Hilerri zibila eta erlijiosoa elkartu dituzte. Entrepresa munizipala arazoa ere sakonki aztertzen ari dira. Montero, Azoka, Polizi Munizipala, etab. Azken honi dagokionez, ikuspegia aldatu nahi dute. Honetarako, oposizioak aldatu dituzte. Aldaketa hauen barnean, gizarte eskubideen deklarapena, “antecedentes penales”-ak ez izatea, euskara eta frantsesa jakitea kontuan izango dira, etab...

Euskadiko arazo garrantzitsu bat ukitzerakoan, “ordenazaintzaileena”, alegia, hitz gutxitan erantzun dute: “maila honetan ezin dugu ezertxo ere egin”. Kontrolleko batzordeari dagokionez, osatua dago eta lehen momentuan oso gogor lanean hasi omen ziren, baina indarrak jaitzi egin zaizkie. Hau gaingituko dutelakoan daude eta espero dute, asko lagundu baitie. Azkenik ukitu ditugun puntuak, zorrotzenetakoak izan dira: zentralizazioa eta ekonomiko egoera. Lehenengoari dagokionez, “Madrilgo legeen menpean gaude, gauza gutxi egiteko irtenbideak dauzkagularik. Diktaturako legeekin jarraitzen gara. Bestetik, Gestora ezkertiarra denez, herriak hauteskundeetan hau aukeratu baitzuen, alde guztietan oztopoak besterik ez dizkigute jartzen. Hau proiektu mailan; eta diru mailakoaz hobe ezer ez esatea. Langileen kontribuzioak Udaletxerako gertatzen dira eta kapitalistenak, hazien da doaz. Dauzkagun zorrak kontuan izanik, nondik irten? Gainera, Udaletxeko langileek ere badute diru arazorik”. Benetan gauza kuriosoak gertatzen dira Administarritza mailan. Alkateei ez zaie zentimorik ere

ordaintzen. Hau da Elgorriagaren kasua eta berdin beste gestorena. Udalala ala lana. Felix Trojaolak zioen bezala, “egoera honetan, langileek ezin dute postu hauetan sartu, lan liberala dutenak bakarrik”. Garbi ikusten dena zera da, borondatez eta lan gogo ugariz dabiltzala, baina bi mila oztorengatik, pauso gutxi eman ahal dituzte. Bestetik, kasu honetan, Errenderiako gertakizunen antzekorik ez da egon, oraingoz, herriko organismoek, Gestora honekin lanean jarduten baitute.

ERRETERIA:

Errenderiako beharbada Gipuzkoako lau gestora munizipaletatik konfliktiboa. Izan ere, Errenderian batzarre mugimendua nahiko bizia baita, azkenaldian batez ere Udalari dagokion arazo bati oso lotua gainera, hirigintzari, eta gestora batzarre mugimendu horretatik aparte osatu denez gero, kontrajartze bat ikusi da horren eta batzarre mugimenduaren artean.

Martxoaren 2an aurkeztu zen gestora hau, PSOEko sei lagunek, PNVko hiruk eta ESEI, PC-EPK, DCV, EMK eta OIC-EKEko lagun banak osatua, beraz, hamabost partaide guztira, presidentea PSOEko Gutierrez delarik.

Honek dioenez, gestora hau osatzearen inizatiba bere alderdiarena izan zen. Martxoan baino hiruzpalau hilabete lehenago hasi ziren alderdien artean harremanak izaten. PSOE gestora ekainaren 15eko hauteskundearen erresultaduen arabera osatzea planteiatu zuen. Beste batzu-

Poliziaren arazoari erantzun zehatzik ez Errenderiako gestorak.

TOLOSA: TALDE ERABAKIAK

ek gestora horretan alderdi guztiak, bakoitzak lagun batekin, parte hartzea proposatu zuten. Hirugarren batzuek hau bera baina maioria lortu zuten alderdiek lagun gehiago ukanez. Azkenik, zenbait harremanen ondoren, postuak ekaineko hauteskundeetan erresultaduen arabera baina aldi berean ahalik eta alderdi gehienak sartuz osatzea erabaki zen. Alderdi batzuek -EIA eta ESBk- azken orduan ez zuten sartu nahi izan. Beste batzuek -HASI eta LKIk adibidez- ez zuten onhartzen erabaki zen moduan osatzea gestora.

Honela, aipatu bezala, martxan jarri zen martxoaren hasieran gestora hau. Eta nahaspila ona aurkitu zuen eskuartearen, beraiek diotenez, hiru urtez Udala zuzendaritza egokirik gabe eta beste 36-37 urtez guztiok dakigun bezala egotearen ondorioa. Honen aurrean, Udaleko idazkariak diotenez, arazorik premiazkoinei erantzutea planteatu du gestorak. Horien artean, orain arte, hilerrian 200 nitxo gehiago egitea -25 besterik ez baitziren geratzen libre-zenbait kale konpontzea, Pontikako plan partzialaren eraberritzea; garrarioen aldetik, topoaren geltoki berri bat eta Gabierrota hauzoko autobusen arazoari erantzutea, e.a. Bestalde, idazkariaren hitzei jarraikiz, gestorak hirigintzari buruzko estudioak bultzatzea, hilabete barru neurri batzua hartu ahal izateko, Udaletxeko administralgoa eraberritzea, e.a. ere planteatu omen du. Baita Udaletxeko langileentzat euskarazko klaseak jartzea ere, elebitasuna administralgoan sar dadin.

Beste arazo batzuri buruz -adibidez ikastolari laguntza ematea- ez dute oraindik ezer erabaki. Beste problema bati, polizienari, ez zion inork erantzun zehatzik eman, iazko amnistiaren asteen gertatutakoaren antzekorik orain izango balitz zer egingo luketen galdetzean.

Lan guztia "transparentzia" osoz eta demokratikoki egin nahi omen dute eta horretarako hiritar mugimenduei dei egin omen zaie, batzorde batzutan parte hartzen hasi direlarik. Esan zutenek, beraien eritziz, gestoraren eta hirigintzarako koordinadorearen edo beste hiritar mugimenduen artean ez dute, oro har, elkarren aurkako posturarik ikusten. Baina hirigintzako koordinadorearen inguruan mugitzen den jendearen artean eritzia oso desberdina da.

Dena dela, nahiko optimista azaltzen ziren gestorakoak beren zereginar buruz eta oraingoz beren helburua hauteskunde municipalen ondoren osatuko den Udalari herriaren gestioa beraiek jaso dutena baino hobeto xego uztea dela ziorten.

Tolosako Gestora Municipalak izan ditu oztopoak bere sorreran. Hilabete bat eskasa zeraman lehen batzarrea egin zuenetik, eta zisterenaren arazo latzarekin topo egin zuen. Baina zailtasun guztien gainetik aurrera jotzekotan dira.

Prozesu guztiaren hasiera Rekalde jaunak bere alkatetza utzi zutenean datza. Barne kontraesanak behartu zuten erabaki honetara. Amnistiaren hirugarren astea zela eta, guardiazibilen kapitainak eta berak bat egin zuten. Hego Euskadi osoan egurra eta istilua besterik ez zudenean, Tolosan manifestapen baketsuak egin ziren, guardiazibilak ez baitziren irten kalera. Kontzejalak ere utzi nahian ibili ziren. Udal botere eza nabaritzen zen. "Quorum" a iristeko asmoz edo, udalak PNV, ESB eta KAS gonbidatu zituen, 5 pertsonako batzordea antola zezaten. Irtenbide bat zen. Gainera, eta ezker abertzalearen eritziz, herriaren bozeramaileak -ez ordezkariak- izanik, eta "Abertzaleen Batzarrean" eta "Batzarre Herrikoian" oinharrituz.

"Antipartidoak" garaile

Baina "antipartidoak" ez zetozen bat Salaketa gogorrek egin zizkieten abertzale alderdiei. Kolore bateko batzordea izango zela, beste guztiak kanpoan utziz, eta honek abertzale eta "sucursalista" ren arteko eztabaida handitu besterik ez zuela egingo, baseko jendearen artean. PNV burgestzat jotzen zuten, baina KASen kontraesana azpimarkatua geratzen zen "antipartidoak" eginko agirian. "Norik hartu behar ditu erabakiak, herriak ala talde politikoek?" galdetzen zuten. "Guztion erabakia alde batera utzi nahi dute, abanguardia gidaritzaille bezala ekinetz", e.a.

Nahiz eta ezker abertzaleak batzorde batzua osatzeko proposata bota, base mailan nahasketa asko handitu zen. Ez zen ezer lortu maiatzaren 2ko bilera hartan datza -Euskadiko Ezkerrekoak diotenez- egungo Kontrol Batzordearen porrot egitea.

Ekainaren 15eko ondorioak

Hauteskundeak zirela eta, ezker abertzalearen barnean eztabaida handitu zen. Bitartean, udaletxea bere "funzionamenduari" jarraitzen zen. Arazo guztiak mahaiaren gainean geratzen ziren. Kontrol Batzorde bat osatzea erabaki zen, alderdi guztiek bertan parte hartzen zute-

larik. Alternatiba osatzea erabaki zen, alderdi guztiek bertan parte hartzen zutelarik. Alternatiba desberdina zen, alderdi horri buruz ere. Batak kontrol batzordean hauz elkarrekin eta beste elkarte herrikoiek parte hartu behar zutela pentsatzen zuten (PNV-PSOE ez beste, alderdi guztiak) eta besteak ez. Kontrol batzordea eta Gestora Municipalak eratu behar zela ziortenek -EIA, eta Tolosako "Altsasuko Mahaiak"- irabazi zuten. Baina PNV, PSOE eta PC Kontrol batzordetik irten egin ziren. Gero, eta Gestora Ekainaren 15eko erresultaduetan oinharritu behar zutenek gero, HASI, ANV, EKA eta LKIk Gestoran parte hartzen zuten alderdiak Kontrol batzordetik irtezeko eskatu zuten. Bitartean "antipartidoak" erreferendum bat egin zuten hauz elkarrekin batzutan, kontrol batzordea eta Gestora ez onhartzea eta horren ordean hauz gestora bultzatzea erabakiz. Eztabaida guzti honen ondorioa hauxe izan da: egun Tolosako kontrol batzordeak ez du batere funtzionatzen.

Gestora municipala

Aurtengo Urtarrilaren 15ean PNVk udaletxearen dimisioa eskatu zuen, gestora aurrera bultzatuz; honen osatzea honela egin zen: 5 PNVkoak, 2 PSOE, 2 Euskadiko Ezkerrekoak, eta 1 ESBkoa. APrenak eta DCV eta DIVEk emandako botoaren bidez, honoko alderdi hauek parte hartzea lortu zuten: 1 PC, 1 ORT, eta DCVko bat.

PNVk, maioria zuenez gero, berarena zela lehendakaria hautatzea zioen, baina beste guztien bai espina eskatu zuten. Inaki Linazasoro irten zen eta Antton Altolazabal lehendakari ordezkari gisan. Iraunkor Batzordea hauek osatzen zuten: Yañez (DCVkoa), Antton Soroa (ESB), Asensio (PSOE) eta San Vicente (Euskadiko Ezkerrekoa).

Gestora honek Martxoaren 4ean ospatu zuen bere lehen batzarrea. Taldean hartutako erabakitan oinharrituz funtzionatuko zutela zioen Linazasorok bere lehen hitzetan. Baina hau oso egiazkoa ez dela izan dirudi, Gestorako batzuren ustez, behintzat.

Zorrez betetako udaletxea

Tolosako udaletxeak sekulako zorrak ditu. 27 milioiko "superavit" a mork ez daki nola jan zuten. Aurtan, Gestorak bere esku hartu zuenean, ez "superavit" a baizik eta zorrez beteriko hazienda bat aurkitu zuten. Inaki Linazasororen "taldean" hartutako lehen erabakia gobernadoreari ikustaldi bat egitea izan zen.

Positibotzat jotzen dituzte honen ondorioak, nahiz eta han proposaturiko gauzak inongo "urgentzizko planik" ez osatu. Euskadiko Ezkerrekoak, bere aldetik, Gestorak Hauzo Elkarrekeko harremanak sendotzen jo eta ke ibili dira. Horretarako "Comisión de Gobierno General y relaciones con las entidades populares" en lana egiten ari dira; zertxobait lortu dute San Blas eta Parte Zaharra hauzoetan. Zabalaretan parkeari buruz, hiru aldean arteko bilera baten atzetik dabilta. Bere eritziz, eta arazo hau konpondu ahal izateko,

Urbanismoko Batzordea, Gestora eta Guretxe —entrepresa— bildu behar dira.

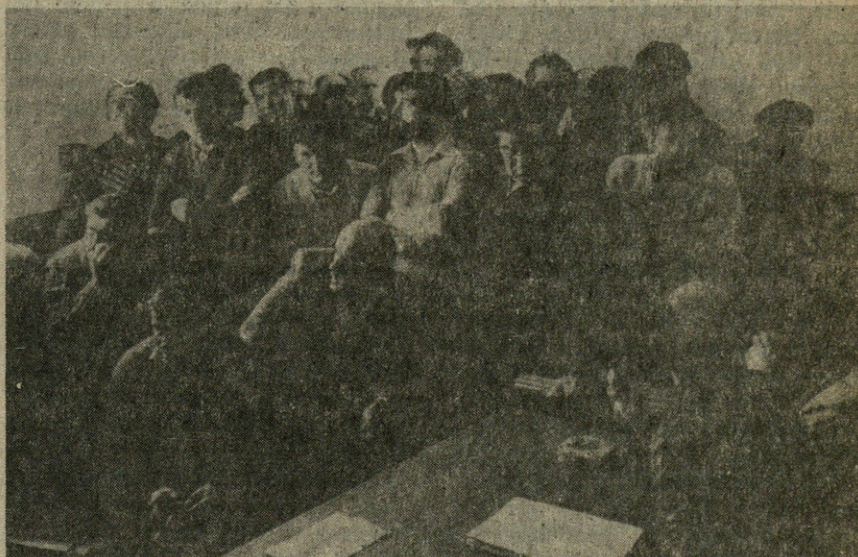
Zisternaren arazoa

Arazo gogorra gertatu zitzaion Tolosari Martxoaren 28ko gauean. Trenak istripu bat izan eta gainera 50 T. zianhidriko azidoa eraman. Arrisku handia pasa zuten tolosarrak eta ingurukoak. Hala eta guztiz, eta Gestorak dienez, nahiz eta informazio eza nabaritu, teknikoki gauza ondo konponduta zuten. Herriari zor zaiola ematearren, Apiri-

laren 6an eginiko plenoan Lan Batzorde bat antolatzea erabaki dute, bere lana gauza hauetan oinarrituz: Gobernadoreari informe bat eskatzean, arriskuko materialak zenbaiterainokoak diren, zer kalitate duten, eta zer seguritate eskaintzen zaien herritarrei transporte honen aurrean azaltzeko. RENFERi informe bat eskatzea. Herriari informazioa ematea: egoeraren kritika bat eginez, eta zenbaiterainoko seguritatea duen adieraziz. Gobernadoreak eskaintako kontrol neurriak aztertu, autonomiko erakundeek ikuspegitik.

herri bat dukesaren aurka

Arazoa aspalditik dator. Errepublikara garaian lortu zuten ia. Gero, gerla zibilean eraso gogorra jaso behar izan zuten, bizilagun sozialista asko zegoelako. Gerla pasa ta gero, lehen bezala geratu ziren lurak. 2.700 hektarea Duquesa de Alburquerquearen oinordekoen eskutik daude, eta nekazari gehienek ezer ez dutelarik. Herri hau Cadreita da, Nafarroako Erriberan. Orain Dukesaren lurren salmenta nahi dute.

Herria zatiturik geratu da. Alde batetik, "satorrak", momentu honetan lurak erosi nahi dituztenak, eta bestetik, "arratoiak", erosketa geroagoko utzi nahi dutenak. Azken hauek ustez hauteskundeetan udal berri bat sortu arte itxoin egin behar da. Orduan, egiazko zergak edo inpuestoak ordaindu beharko lituzkete dukesaren oinordekoek udalari, eta hori egin ezinean, prezio egokitan saldu behar.

Erosketentzat prestamoak emateko prest dago Diputazioa. Horretarako 70 erosle eskatzen ditu. Oraindik 43 nekazari onhartu dituzte oinordekoen baldintzak; lurak erosiz. "Arratoiak" tratorik nahi ez dutenak, 161 dira.

Gauza bat argi dago: "arratoiak" gehiengoa dira Cadreitan. Lehengo astean batzarre batetan "Diario de de Navarra" egunkariak eman duen informaziogatik boikota jartzea erabaki zen. Orain dela aste batzuek 100 familiak erosi zituela esan zuen; gero 40k; beti oinordekoei orrialdeetako lekuri haundiena emanez. UCDren interesak defendatu ditu egunkari-

ak. Bere orrialdeetan 280 familia zirela esan zuen Pegenaute diputatuak.

"Arratoien" joera zera da: lur guztiak erosi eta erragadiotan bihurtu, dirua ematen duen produktoak ereinez: biperrak, frantzesporruak, etab. Oinordekoen jokoa aski maltzurra izan da: badakite hurrengo udalarekin ez dituztela izango orain dituzten pribilegioak. Horregatik lehenbailehen saltzeko presa. Urtean zergetan 600.000 pezeta ematen diote udalari. Zifra hau hamaika aldiz haundituko da gero. Bestalde, lur urbano gehienekin geratuko ziren. Saldu nahi dituztenak ehuneko 75 suposatzen dute. Gaineratikoetan ez da ezer aldatzen.

Foruak, zertarako?

Foruek ez diete abantailarik eman Cadreitarrei. Agintariak izan dute errua. Kolonoak ordaindu behar izan

dute kargarik haundiena 6,9 milioi urtean. Maizter eta apartzero bezala lana egiten duten 500 familien egoera tristea aldatzen ez da batere saiatu Diputazioa.

"Arratoiak" borroka aurrera eramatekotan daude. Batzarre bat egiteko baimena eskatu zuten gobernadore zibilarri, eta ez zien eman. Handik pixka batera baimenik eskatu gabe elizan sartu ziren. "Dukesaren oinordekoek, bizilagunok, lurrean utzi dugun izerdia ahazten dute. Baita ere lurretan egin ditugun hobekuntzak eta erregadioak", zioen cadreitar batek agiri batetan.

Arazoak Erdi Harokotzat hartzen genituen. Udal hauteskondeen zain aurkitzen dira cadreitarrek. Birtartean, lau etsai geratzen zaizkie egoera erabat aldatu nahi dutenei: Diputazioa, Udala, oinordekoak eta lurak erosi nahi dituztenak.

F. IBARGUTXI

URTEGIAK, BEHARREZKO OTE?

Orain argitaratutako Nafarroako HIDROGEOLOGIKO PROIEKTUAK dioenez lurpeko ur errekurtsioak oso handiak dira. Lan hau aspaldian egin zegoen: ekainerako Diputazioaren eskuetan. Azkenean eman du jendearetean zabaltzeko baimena. Oso inportantzi handikoa da. Kasu egiten bazaio, galdera hau egin liteke: urtegiak beharrezko al dira? Erantzuna seguraaski haxe litzateke : ez.

Nagozio izugarriak izan dira urtegiak konpainia pribatuentzat. Asko egin ziren Francoren garaian, eta oraindik ere eraikitzen dira. Denak kontrolrik gabe, beharrak aztertu gabe. Egoera honen kontra ekologistak jarri dira. Hauen ustez badira gure geografiaren lurpean aski ur boltsak, lurgainean urtegiak egiten has-teo, urtegiak kalte ekologiko haundi-ak ekartzen baitituzte.

Proiektuak esaten duenez Nafarroan 9.300 Hm³ tako euria dugu urtean. Ur errekurtsioak, berriz, 4.800 Hm³ dira urtean. Hauetatik, 1500 lurpean daude. Gainera, beste lekuetatik Nafarroako lurpera datozen urak, 250 Hm³ dira. Denera, bada gure lurpeko errekurtsioak 1.759 Hm³ osatzen dituzte.

Aski urik Nafarroan

Honelako zifrekin Nafarroak ez du urtegiren beharrik. Estudio honek dioenez lurralde gehienak be- ren beharrak beteko lituztete. Eta ur eza dutenek har dezakete gehiegi dutenetatik.

Ur boltsa handienak toki haue- tan daude : Ebro eta alde hartako hibaia, Urbasa eta Aralar-ulzama. Lurraldeok osa dezakete erregional mailako beharrak. Beste toki batzu eskas dabilta : Tafallak ez du aski bere Cidacos hibaiaekin, baina har dezake Alaitzgo uretatik: hegoaldeak ere ura behar du, ez bizilagunentzat, baizik soro eta ba- ratzentzat, Erriberako herriok behar duten kalitatezko ura Ebro hibaetik jaso dezakete.

Beraz, Nafarroan ur sobra dago. Eta gehienbatean galdu egiten da al- ferrik. Geroaren oinharrizko lana egin du ur arloan. Hemendik aurre- ra kontutan hartu beharko dira datu- ok. Gaur egun ere, asko suposatzen dute. Nafarroan zenbait urtegi egin nahi baitute. Istilurik biziena Lun- bierrekoak eta Lesakakoak sortera- zi dute. Hona hemen zer esan zitekeen hauei buruz.

Lunbier: garaipen bat

Lunbiergo bi urtegiren kontra sortu zen mugimendua ezaguna da. Urraul Behetia eta Longidako bizila-

gunak izugarrizko lana egin da gero, agiri, lantekniko eta hitzaldien bidez lortu dute beren helburua. Orain gel- dirik daude urtegien gestioak. Estu- dio honekin zerbait argitzen dira gauzak. Honek dioenez, Lunbie- rreko aski ura du Leyreko mendietatik edo bestela Aragon eta Irati hiba- ienpean dauden errekurtsioekin. Hau jakinda gero Diputazio eta Madrilgo interesak haurtzen gelditzen dira.

Zergatik Diputazioak ez zuen argitara eman estudio hau, nahiz eta ekainerako bere eskuetan ukan? Bitartean Lunbiergo istilua izan zen. Hemengo jendeak estudio honen be- rrikerik balu beste frogak bat izango zu- keen bere alde.

Lesaka: ekologistek arrazoia zuten

Lesakakoa geroago sortu zen. Udazkenean. Mugimendua Lesakan bertan agiri zen. Eta gero Irun eta Ondarrabira hedatu. Bi herri gipuz- koarrok dira Lesakako uretatik edan- go dutenak. Jende guztia elkartu egin zen Irungo udalaren kontra. Eraman den burrukan azaldu dira Irungo uda- laren zenbait irregulartasun. Adibidez beste leku bat bilakatuko zuenaren promesa ez betetzea. Eta urpean gel- dituko liratekeen baserrien jabeek behar zuten informazioa ez ematea, diru pixka batekin kontentu uzten saiatuz.

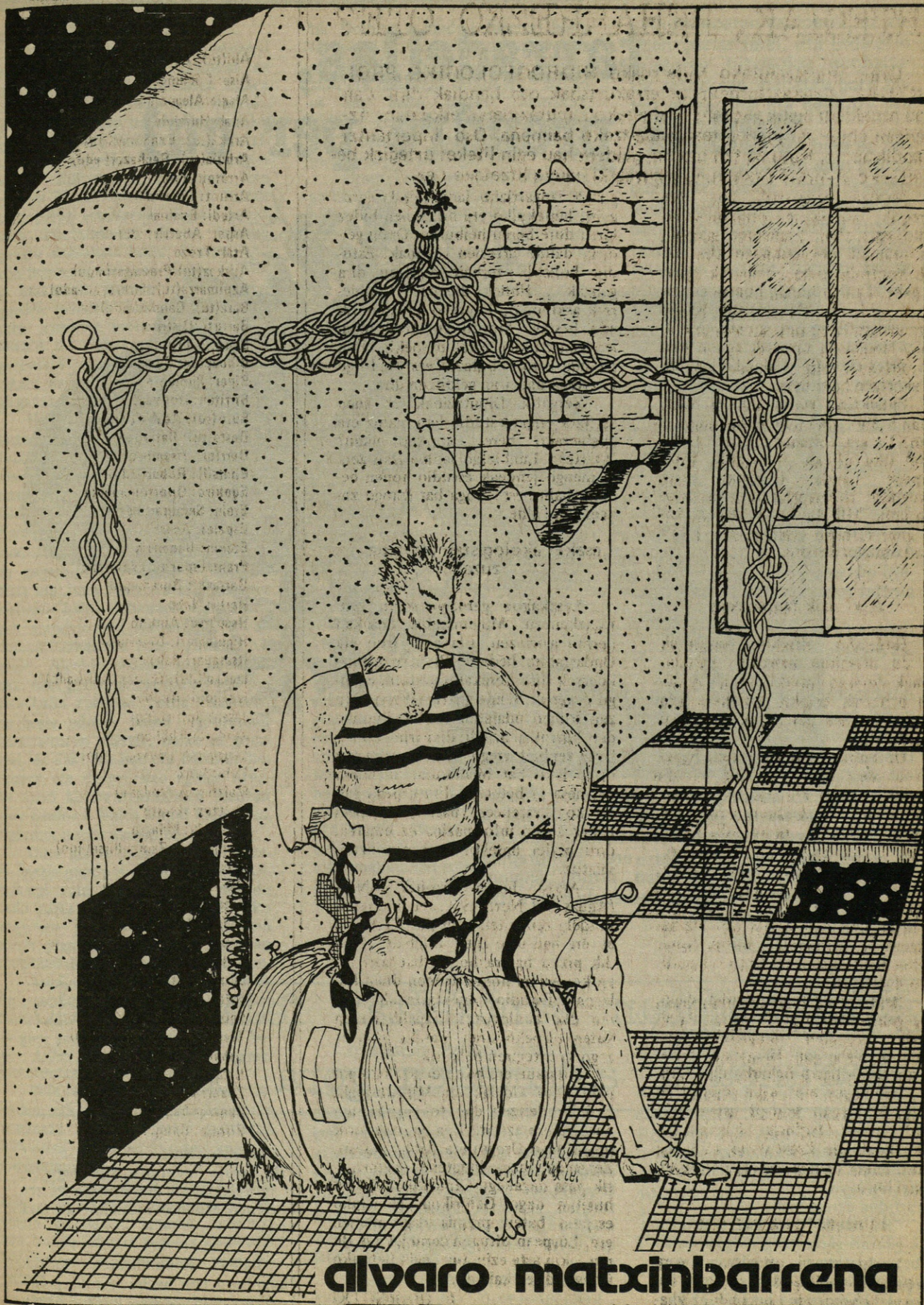
Arazo honen azpitik ANSA (Aguas del Norte S.A.)ren interesak zeudela zenbaitek esan du. ETA pm- ek ere hau uste zuen, nonbait : han- dik pixka batera bomba bat jarri zu- en konpainia honek Irunen duen bu- legoan. Estudio honek arrazoia ema- ten diie ekologistek. Aspaldian esan zuten lurpeko urak erabiliz gero ez zegoela urtegiren beharrik.

Altsasun ere beste urtegi bat egin nahi dute Udalak eta Ministerioak, Urdalur deitzen den tokian. Honen beharra ere aztertzea da. Aski urik omen dago Urbasa eta Aralar aldean. Zerrenda luzea litzateke. Nafarroa- tik pasa dezakegu Gipuzkoara. Orain huzitan dago Gabirikoa. Honelako estudio baten premia dago hemen ere. Lurpean ditugun zemolakoak di- ren jakin arte ezin dugu egin betirako izango diren kalteak.

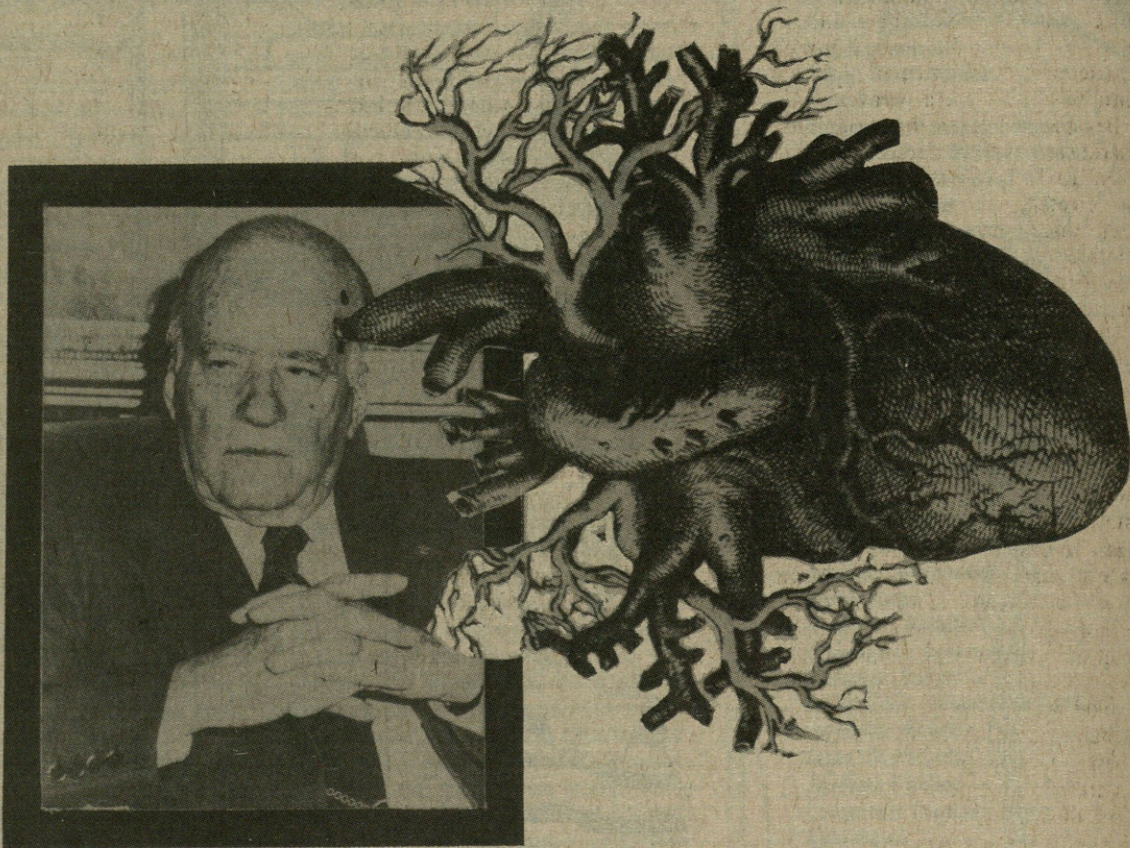
F. IBARGUTXI

hiztegia

Ahi(tu): Agotarse (-ado)
Aise: Fácilmente
Alegia: Alegoría
Apal: Humilde
Araka(tu): Examinar(-ado)
Arbuia(tu): Rechazar(-ado)
Arratoi: Rata
Arrunt: Común
Artadi: Encinal
Asper: Aburrir(-ido)
Atal: Trozo
Aurkez(tu): Presentar(-ado)
Azpimarra(tu): Subrayar(-ado)
Bare(tu): Calmar(-ado)
Barruti: Distrito
Beira: Vidrio
Bihozpera: Compasivo
Biper: Pimiento
Birritan: Dos veces
Buru(tu): Acabar(-ado)
Dasta(tu): Catar(-ado)
Derrior: Irremisible
Ebats(i): Robar(-ado)
Egokiro: Oportunamente
Erein: Sembrar(-ado)
Espaloi: Acera
Etekin: Ganancia
Frantzesporru: Espárrago
Garrazki: Duramente
Harbi: Nabo
Hesparru: Ambito
Higuingarri: Detestable
Itsadar: Bahía
Izengal(du): Desacreditar(-ado)
Izengoiti: Apodo
Jasan: Sufrir(-ido)
Jendarte: Público
Lauso(tu): Ofuscar(-ado)
Lohi: Barro
Maizter: Arrendador
Maltzur: Astuto
Mirakulu: Milagro
Murgil(du): Zambullirse(-ido)
Murriz: Escaso
Nahasketa: Confusión
Oinordeko: Heredero
Padura: Marisma
Presa: Prisa
Salbuespen: Excepción
Sarraski: Matanza
Sator: Topo
Setakeria: Obstinación
Treba(tu): Adiestrar(-ado)
Urbel: Amaratado
Urtegi: Embalse
Zakar: Escombro
Zentzu: Sentido
Zirrara: Conmoción

tarradellas, ves a prendre per cul

Euskaldunok Espainiako kanzerra garela eta jendea haserre. Hobe bai bateren batzuen jenitaletako minbizia bagina. Nolanahi ere Honorableak buru alde horretan dituen angioma plexiforme hoiei ez diegula batere itxura onik ikusten.

gorka semprun santxeztar federiko edo haranburu altunaren gora beherak

Haranburuk PCa utzi duela, abandonatu. Aspaldidanik genuen albistearen berri.

—Partidua uztera niak.

“Ba bueno” pentsatzen genuen guk gauzari garrantzi gehiegirik eman gabe, partiduan dabiltzan gure bizpahiru lagunak barkazio eske bezala ari baitzaizkigu beti ere, ez dau-

delo gustora eta utzi egingo dutela esaka. Bestalde partidu batetan, sartzea eta are gutxiago irtetzea ez zitzaigun garrantzi aparteko gauza iruditzen, ez Kontxesirekin irtetze-ari uztea baino gehiagokoa behintzat.

—Kontxesi uztera niak.

—Eta haurrak?

—Amaren etxean.

“Ba bueno” pentsatu izan dugu beti horrelakoetan eta albistea ez zen hurrengo egunean egunkarietan azaltzen.

Baina Haranbururen kasuak Haranburu con hache tertulia politikoetan behin gehiago konfunditurik

geundela adierazten digu.

Luis Haranburu Altuna —amaren abizena azken hau — “Itxasoak ez du esperantzarik” nobelaren egilea Alegin jaio zen duela urte batzuk. Euskaldun zintzo bezala Donostiako apaiztegitik eta Paristik pasea. Terziopelozko trajeekin azaldu zitzaigun euskal kulturaren munduan eta ohitura banal horrek —bere lotsak terziopeloz estaltzeak alegia— gauza asko determinarazi zituen. Inbidia pekatu nazionala baita. Craven “A” edo Benssons erretzen du eta ez dio barkatzen. Hemen ideia politiko guztien gainetik barkatzen ez dena rubio erretzea baita. Kontrabandoz lortzen du, tabakoa noski, eta era guztietara geureztat ere lor dezan eskatu badiogu ere orain arte ez digu gauza haundirik lortu.

Hori bai, behin cassette bat lortu zigun prezio onean eta beste behin Debussyren, ez naiz gaurkoa biharkoa edo etzikoa baizik, “la mer” eta orkestra lan guztien bilduma. Snob xamarra baita gure Haranburu. Horregatik, eta Vazquez montalban bezala bestalde, mintzo da gastronomiaz. Hori ere kultura baita eta Juan Mari Arzak eta beste maixuek baino lehenago egin zizkigun mondejoaren alabantzak. Alcadenean bazkaltzen zuen egunerok, Alcadenean Alcadenean, eta babarrunak, okel gixatuak eta flankak 150 pezeta balio zuenean. baina Txuletero da beste edozer baino, gourmand kantitatearen aldetik, baina ez gourmet, ez daki fricasse eta fricando bereizten eta despreziatu egingo lituzke mero konbentzionalaren izenean gure itsasoko fruitu humil baina dasagarriak muxu martin bat adibidez.

Gure gizon haundi guztiei bezala, Inazio gure patroia haundia lekuko, txikiagi egin zitzaion gure mundu txiki gurea, lau katu eta praile asko mugitzen garenona eta Partiduaren atetik plantatu zen PCren inguruan mugitzen den intelligentsiaren erdian.

Arrakasta derriorezkoa, Parisko, sous le pont Mirabeau coule la Seine, aide chic xarmantarekin batera gure mundu inpenetrablearen berri, Aresti, Axular eta guzti, zeramkienarentzat.

Bide luze bat egin zuen aurretik, bataio, ezkontza, hileta eta behar eta imajinatu ahal zen leku guztietan hizkuntza dotorean txosten aproposak deklamatuz.

—“Gora Euskadi gorria” botatzen zuen okasioa oportunitatzen zitzaion guztietan, jendeak solomoa beti bezala lehorra zegoela komentatuz fariasari papera jartzen zion birtartean.

Senadoreetara presentatu aurre-

tik Dolores a Madrid Ibarruri bisitatu zuen, Moscou bertan, eta nora etorri behar zuen bizitzera galdetu zion eta badakigu Doloresek “Bilbao es un bello jardin” kantatuz, Bilbora zetorrela erantzun beharrean “a Madrid” esan zionean, Haranburu depezionatu egin zela.

Orain Pezen ez duela etorkizun garbirik ikusten eta Pesoera pasa nahi duela diote hor zehar. Are gehiago, EFE ajenzian bere gutun bat omen dago aspaldidanik, zenbait baldintzarekin Psoen sartzeko eskatuz. Baldintza hoiek, Kultur ministerioan postu bat eta ejekutiboan leku bat. Ezetz dio berak eta hoiek guztiak Partiduaren manioabrak direla.

Guri, egia esan, bost axola. Orain artean bezala Haranbururen lana juzgatuko dugu, eta Haranbururen lana hor dago. Ez dugu ahaztuko Debussyren albuma eta Parabellum izkribatzea terrorismoaren apolojia konsidera zitekeenean, eta terrorismo beala juzgatu ahal, Madridera Tribunal de Orden Publiko número 1-n deklaratzera zihoala despeditu genuenean.

Sartuko da bai Kultur Ministerioan Haranburuk baino lan gutxiago egindakorik kultura sailean, baita kultura gutxiago duenik ere; hori da grabea eta ez Haranburuk bere etorkizun politikoari, begiratzen baldin badio, begiratzea. Eta zurikeria deritzagu jende askoren lehen harria eta azkena ere bota beharra, Alderdien gizonak erosteko prozedura Haranburuk inbentatu izan balu bezala, edo saltzekorik duenak —hori baita bestea, saltzekorik edukitzea— errenta haundiagoak non atera ditzakeen begiratzea Haranbururena bakarrik baltz bezala. Hemengo periyen bada bai pentsu konposatuarekin gizendutako makina bat konejo —konejo, konejo, eta ez konejo— prezio ederrean salgai.

katxondeoaren azalpetik, ez zeduden guztiz lasai, eta Indalecio Prietoren hitzaldiak nunbaite-tik zetorkeen mehatxu gorri baten ezinegona eta beldurra ere sor erazten zien.

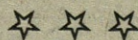
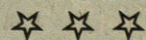
Indalecio Prieto bera ez zen oso ongi gogoratzen esan zituen guztietaz, baina ziur zegoen euskaldun kaiku haiek puska baterako izualdia hartua zutela, behiak rekisatu eta lurrak proletarioen artean banatu behar zituztelako kontuarekin batez ere.

Gerra etorri zen, eta Indalecio Prieto, Hernaniko tailerre-tik jubilatuta Markesaren palazioan atezain jarri zena, Markesaren beraren geletara transplamtatu zuen ehun eta hogeikiloko gorputza, andre ttipia, alaba eta suina guardazibila ere lagun zituela. Tiroak gero eta gertuago zebiltzan. Markesaren terrazatik Indalecio Prietoren ihardunak aidean jartzen zituen inguruko karlistak. Kastellau gaiztoa baitzen. Eta edaten zuenean faltoia oso.

Gerra galdu zen, eta ez daki-gu nora izkutatu zen atezain sasimarkesa.

Indalecio Prietok sagardotegian diskursoa bota zuen lehen egun hura goizeko bederatzi-tan hasi zen Ergobiako baserri hartan, Hernaniko langileak Viva la República oihukatuz ate joka etorri zirenean.

Apirilak 14 egun zituen eta urtea 1931 zen. Ilusio baten lehen eguna zen. Hala kontatu digu amak.

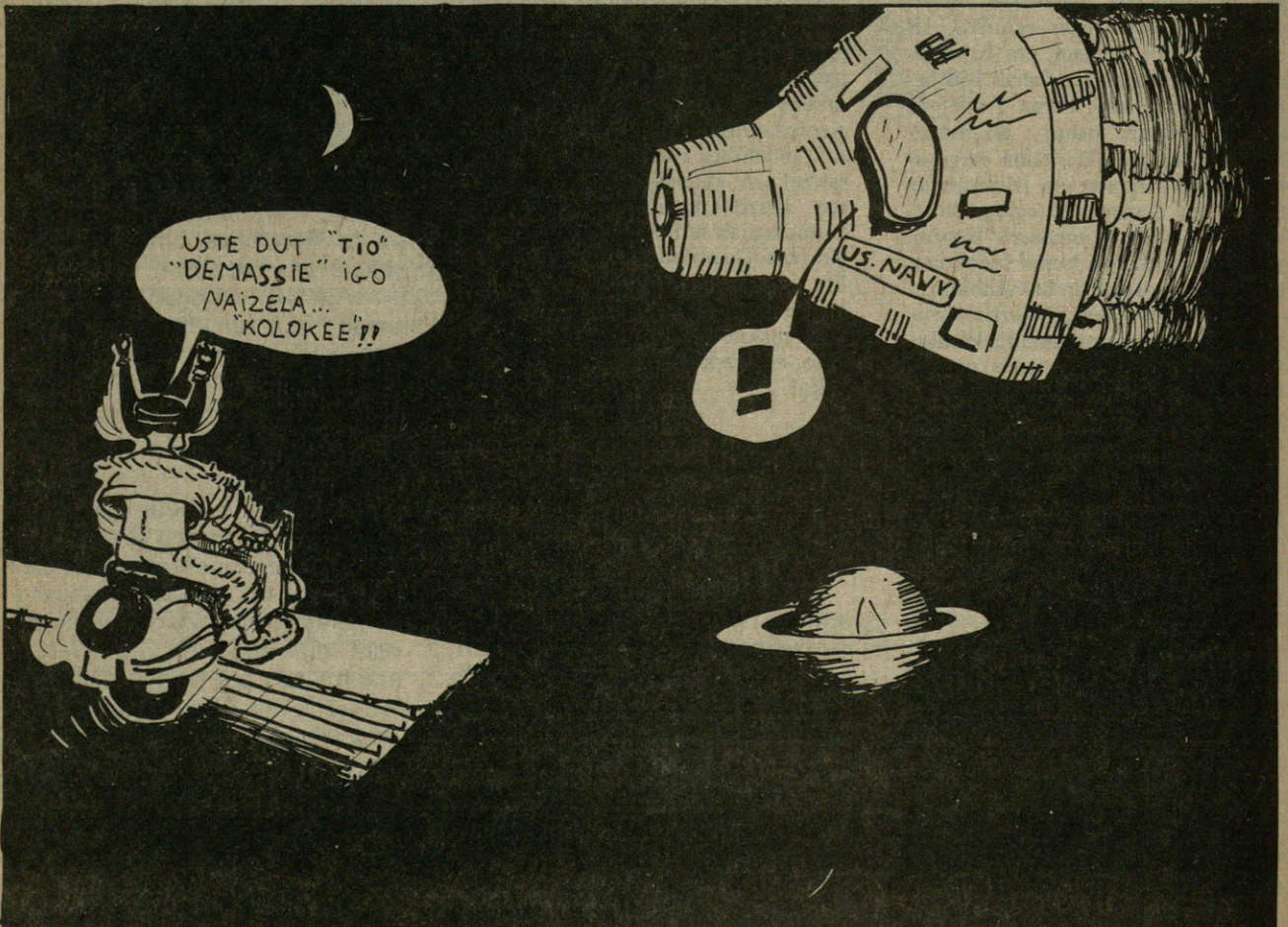
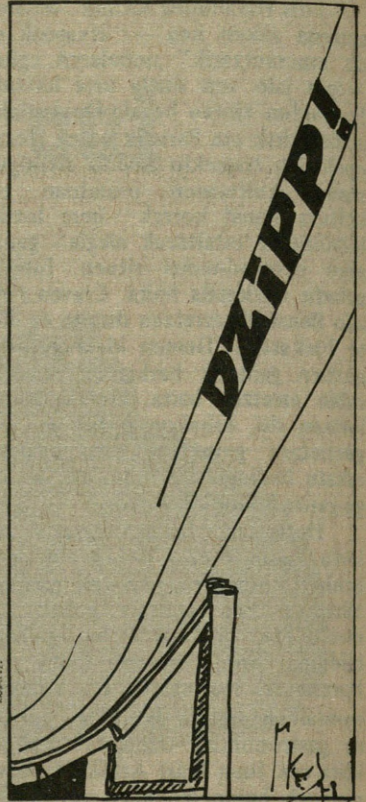
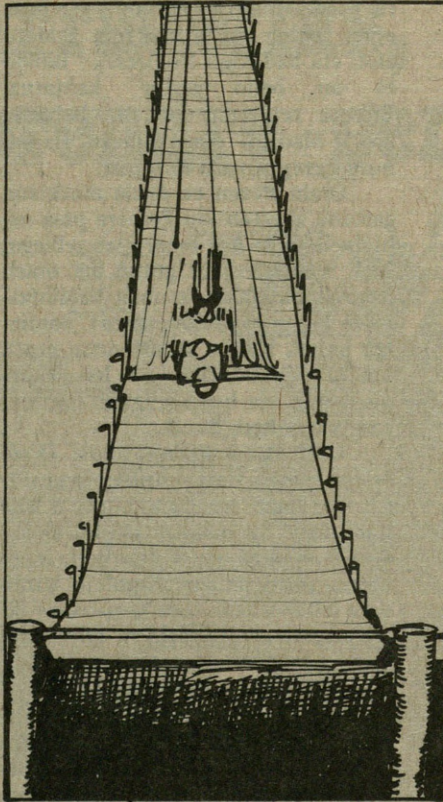
Indalecio Prietok bere diskursoa amaitu zuenean, txalo hotsa adarjole bat zabaldu zen sagardotegi osoan, kupelaz kupel errepikatuz; bateren batek eup, mojon! esan eta txotxean edatera bildu ziren denak, algarra eta keinu artean. Indalecio Prietok biboteetara eramane zituenean eskuak, adar zorrotz pare bat kizkurtzeko.

Sagardotegian builan zebiltzan Hernaniko baserritarrak,

Hamabi futbolari euskaldun aukeratu omen ditu Kubalak Españaren defendatzaile izateko, eta ez gehiago lotsagarri ez geratzearren. Zorionak eman nahi dizkiegu, eta bide batez, enkargutxo bat egingo baligute, Rodolfo eta Wash non bisitatu litekeen galdetzea alegia. “Operación Masacre”ren egilea, 1927an Río Negron jaioa, eta dirudienez orain arte zeukaten gartzelatik norabait izkutatua.

KOLDO IZAGIRRE
RAMON SAIZARBITORIA

erdi-putz

Sortzaileon horrialdea

Behin batean arrantzale batzu Terranobara joan ziren. Gizon bat uretara erori zen. Tiburoi bat azaldu zen.

Arrantzale batek salbabida bat bota zion. Beste arrantzale bat uretara bota zen arrantzalea salbatzera.

Handik ordu batetara beste tiburoi batzu azaldu ziren, eta borrokan hasi ziren tiburoi eta arrantzaleak.

Arrantzale batek tiburoi bati arpoia bota zion eta tiburoia hil egin zen.

Beste tiburoi batek arrantzale bat zauritua utzi zuen.

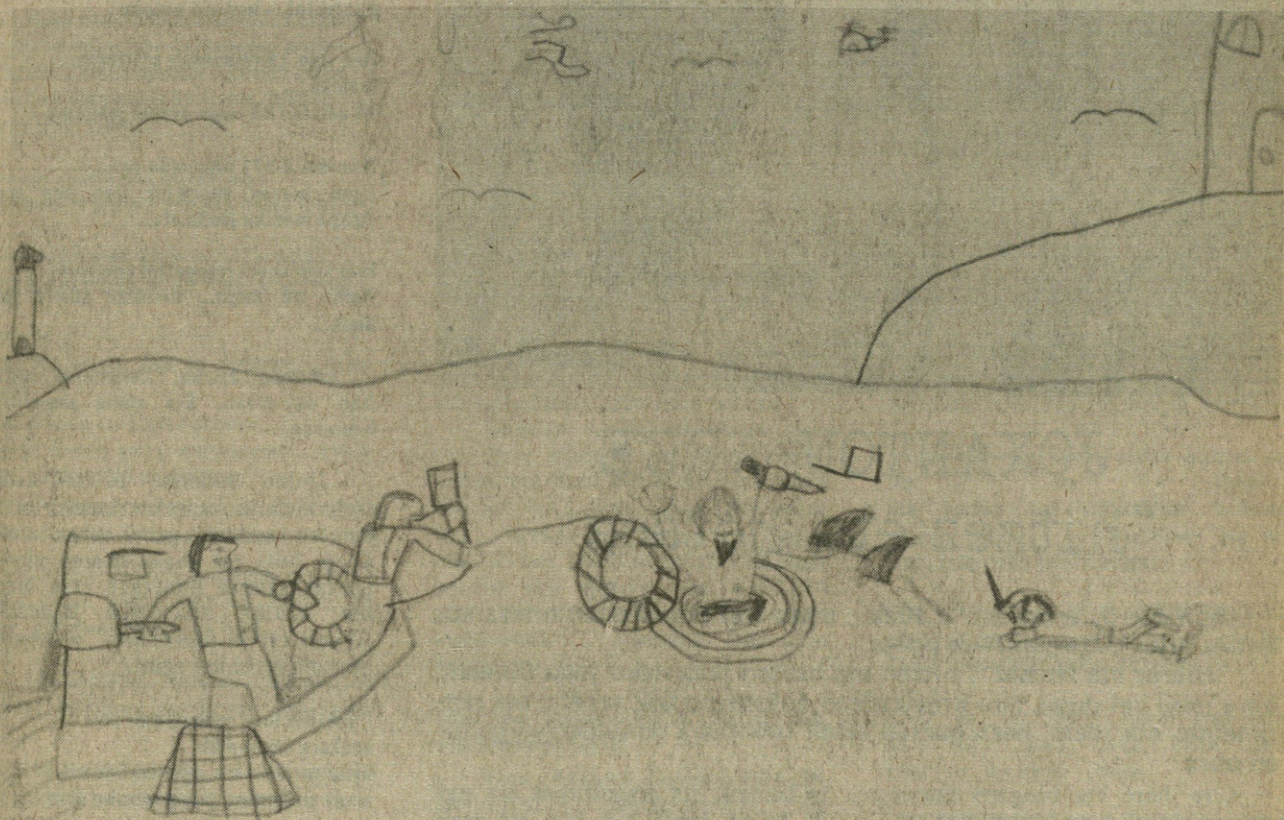
Helikoptero bat bilaka ta bilaka zebiltzen, eta handik bi ordura polizi-untzi bat azaldu zen eta poliziak esan zuen:

--Zer gertatzen da? Zer pasa da?

--Arrantzale bat uretara erori dela eta tiburoi asko dabil. Lagundu gizona ateratzen!

Lagundu zieten eta tiroka tiburoi guztiak hil zituzten eta denak Kanadara joan ziren afaltzera.

Jesus M. Ugarte, 10 urte
Manuel Oiartzabal, 10 urte
Aitor Zalakain, 10 urte.

JOXANTON ARZE "hitzez eta hotsez"

Apirilak 5, arratseko 8,30ak, areto itxi eta bilduan hitzez eta hotsez aritu zitzaigun Arze poeta.

"Hitzez eta Hotsez", hitzen eta hotsen jatorrizko jolas librean, obra ireki bat dugu, giro kreatzailean, lotura guztiak askatu, eta sentimendu eta ideia berri guztiei ateak irekitzera gonbidatzen gaituen obra.

Giro libre eta bizigarri horren barnean, Arzek bere bizitzaldian sentitu eta pentsatu dituenen bilduma eder eta bikain bat aurkeztu zigun.

Poetarekin batera, eta bakoitzaren desarroilo bereziak eta propioak sortuz, hor ibili zitzaizkigun areto itxi eta bilduaren barna, mila ideia eta sentitze, izkutuko elkartzeko isilean.

Nereak azaldu nahi nituzke hemen, horretarako "Hitzez eta Hotsez" etorri zitzaizkidanak hemen, paperean, ezarri. Hotsak faltako dira noski, hotsak, oihartzunak, eta hitzei Arzek ematen dien musikalita-

te berezia, eta diapositiben eta argien jokoak; baina hala ere, eta orain eskuetan dudako medio hontaz baliatuz "Hitzez eta Hotsez" emanaldian jaso eta sentitutakoak agertu nahi dizkizuet, nolabait emanaldiaren deskribapena eginez.

Orri bat eman ziguten sartzera-koan:

Ohar bat:.....eta

bi sentimendu:

1- "ni, pobre jaio

aberats bizi

eta pobre hilko nauk" esan zion Motzak

aberats jaio
pobre bizi
eta aberats hilko zen Konportari".

eta 2.- goizero
gure etxera
ogia ekartzen duten bezala
gogoarentzat ere

beste zenbait janari
ekarriko baluteke...

Eta emanaldia hasi zen: Hots
aldi berezi baten azpitik igotzen:

Nahiz eta heriotza...
nere hortzetan itzaliko den azken
antsia
beste batetan
loratuko den
lehen irria
izango da

Honen ondoan tarte espresakor
bat: telebistako hitz arruntak, hilen
panegirikoak eta ezkontza albisteak
poetak era bereziz errezitatuak. Egu-
neroko biziaren adierazpen bizia era
guztietako hotsen artean:

Han sido 19 respuestas acertadas...
txaloak...
74 urtetan hil zaigu orotaz maitatua...

Número 2.571 premiado con...
Egun berean ehortziak izan dira Juan
Arispe mediku jauna eta...

Han sido cinco respuestas acertadas...
Xalba hil zaigu... heriotze ederra egin
digu...

... ezkondu zaizku. Zeremonia ederra
izan da elizan. Eta afaria alegantzia
haundian...

Doinu solemne batean amai-
tzen delarik aurreko tartea, beste
batetan sartzen gara, soinu, hots,
ahots huts eta txalapartaren giroan
poetak gizarte honetako sesu bizi-
aren kritika adierazten digularik,
"Txori txikia nintzelarik" poemaren
birmoldaketa bat eginez:

" BAINA luze gabe ohartu naiz
azokara naramatela
nitaz zerrama bat egin nahi dutela
aitari aitatasuna garantizatuko dion...

TXORI TXIKI bat neularik,
kaiolan bizitzeko sortua zela...
Erromako dorrean kanpaiak jotzean ba-
karrik
busti zezakeela mokua,
San Joserena bezala, pix egiteko baka-
rik balio zuela...

Bizitzaren bultzada eder eta bi-
kaina dator hemen, arraunlarien aha-
leginean, ura eta arraunen arteko
soinu erritmikoan espresatua:
ura eta gizona, ur bizietan gizona bizkor...

Eta oihartzunetan entzuten dugu
"zu" eta "su" aren poema:

... nere hezurra, su ta gar, zure sutan kix-
kal dedila. baldin zure suak nere zura sun-
tsitzen ez badu ez zera zeruan sekulan sar-
tuko.

Eta hemen ZETA zaharraren
maitasun kantua'..

Eta berriro ura eta arrauna.

Kanta herrikoi zoragarri bat, doi-
nu hunkigarri:

xoxo beltz bat banuen kaiolan sartua egun
batez neguan hil zen gixajua
lurpian sartu nuen zelaian xokuan egun
aditzen det nik xxolu hartan xolu hartan
xoxuen kantua.

Adarraren soinu luze bat eta
Zuaznabar txalapartari zaharrak be-
ren txalapartari bizia kontatzen, txa-
laparta entzuten delarik, eta poetak
trikitiko kopla intentziodunak erre-
zitatzen dituela erritmo bizi eta dan-
tzakorrez:

Altzolako neska motzak panpoxa debalde
haretzek eskaintzen du hamalau erralde
Altzolako neska motzak hamalau erralde
haretzek eskaintzen du larrua debalde
tiriki tauki tauki...

Esango nuke baina esatea lotsa
mekauen la puñeta hau dek neska motza

Neskatxa honen titiak neri tilin tilin
nire koxkobiloak berriz hari tolon tolon

Orduan...

sagardoa egiten zela ta deitzeko... txala-
parta.

Heriotzetan ere jotzen genuen...

Garai txarrak gerra ondorengoak... beldu-
rra "Hable usted en cristiano".

Txalaparta, txori kantak eta ber-
tso zaharrak doinu zaharrean:

hona horien epistola ebanjelio eta estola
esku batian Santu Kristaua bestian, be-
rriz, pistola erlijioa ez da hola...

Txalaparta, hotsak, komentario
llabur erotiko ironikoak, eta tarte-
ka:

Politika arriskugarriegia da, peligrrosoegia
da besteren eskutan uzteko.

Xalbador:

izkutuan uzten zuenak
gehiago adierazten zuen
agerian ematen zuenak baino.

Txalaparta hondoan eta bote-
re mota guztien kritika espresakorra:

"goikoek" beti damaiguten zapalkuntza
orokorra. Botere politiko, ideologiko, erli-
jioso eta era guztietakoek damaiguten za-
palkuntza.

lurra hainbeste maite dugunoi etengabe
zeruko
bidea erakusten, sortzetik bizi minez,
amorro
bizian ginenoi, garenoi nola hil irakasten.

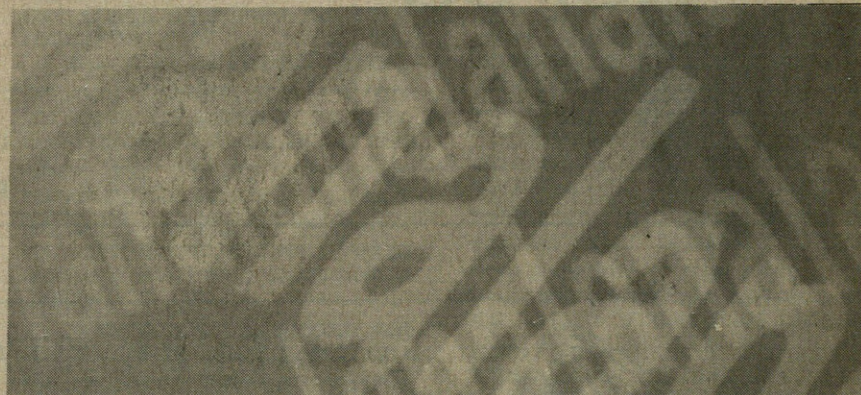
Eta beste behin, beste behin, beste
behin, berriz...

Eta lanaren zapalkuntza hain
ezaguna zaigun lanalanalanalana, la-
nalanamakinamakinamakinalalanana.
non da gizona? lanamakinalana... sen-
tikariaren bidez espresatua. Eta hots
berezien artean "Aita Gurea". bere-
zi batzu langile eta nagusien arteko
harremanak ironiaz kantatuz.

Bertso ironiko bat eta oihartzu-
netan zenbait hitz eta numero.

Hitzen jolas bat, beti ere batzu
sarriago agertzen direla:

eman... ireki... zart... har eme... harria...
haitz... ur... hauts.

Hitzen jolas honetan bakoitzak
bere loturak edo edesloturak sortzen
eta egiten ditu, jolas libre batean...

Ondoan Arrano Beltzaren poe-
ma, gure Historia galduaren konta-
ketan, eta honi lotuz zati espresakor
eta bizi bat, ahots oihartzun bikai-
nez, berriro ere botere espresakor
eta bizi bat, ahots oihartzun bikainez
berriro ere botere edo KRAZIA
guztien kontra, tarteka ironiazko hitz
jostakorrak, jolasaren libertatea
hausten ez delarik:

bihar demokraziaren azpian esnatuko zara,
beti bestearen azpian...

TeoKRAZIAAA, inuzenteKRAZIA,
tecnoKRAZIA, pistolaKRAZIA, ba-
rrabilKRAZIA.... aristoKRAZIA.... inpe-
rioKRAZIA... pitoKRAZIA.... Pluto-
KRAZIA.... LUKREZIA ORGIA.... mili-
tarKRAZIA.... zergrazia, demoKRAZIA...
teoiKRAZIAaaa...

azken KRAZIA, barrua lehertu
balio bezala, ateratzen zaio poetari,
kraziaren kontrako barne barneko oi-
hua adieraziz: KRAZIA botaka
eginez lasaituko balitz bezala.

Eta emanaldiaren azken aldera,
bizitzaren eta heriotzaren poema

adigarria: poemaren momentu
desberdinak batera entzuten dira oi-
hartzun misterioetsuetan eta hotsen
arteak, une batean poetaren ahots
soila geratzen delarik, bizitze eta
heriotzaren arteko elkar hizketa bar-
nekoi eta isiltsuan, maitea tarteko
duela:

begi niniaren ertzean
heriotza kokaturik daramazunean
loreek ez dute zuretzat izkutukorik...

hegaletan darama heriotzak bizitzaren
lorea...

heriotza onartzean naharoki loratzen zait
bizitza

hain du gozoa udak itzala!

hain gozo neguak eguzkia!

beude biak betikoz nigan...

Poema luze eta adigarri bat da bizi-
tze eta heriotzaren hau, eta honen

aldera Zantantzarraren kanpai hots
erritmikoa hasi zen poliki, poliki,
gizonen oihu alai eta biziak tarteko:

kanpai-heriotza, kanpai alaiak, gizonen oi-
hu eta festak...
eta berriro ere emanaldiari bukaera
emanaz hotsak, oihartzunak eta hi-
tzak, jatorrizko jolas librean:

eta berriro ere emanaldiari bukaera
emanaz hotsak, oihartzunak eta hi-
tzak, jatorrizko jolas librean:

haitz ur lur hauts mendi zeta erro
ur orain gero haitz haize ama
leize ur lur haritz haize.

Bizigarria eta pozgarria izan
zitzaigun Arze poetaren emanaldi
berezi hau. Askatasun giro freskoa-
ren arnasaz biziberriturik irten ginen.

Aspaldian gure herrian eskaini
zaigun kultur ospakizun ederrene-
tako bat izan dela Arze poetaren hau
esango nuke. Euskal Herrian barnako
hedapen zabala bat opa diogu "Hitzez
eta Hotzez" ari zaigun Joxanton
Arze poetari.

IÑAKI ZUBIZARRETA

VERDES

AKER

POSTA KALEA, 7

☎ 4158774-4152903

BILBO-5

LIBURUDENDA

EUSKAL MUSIKA

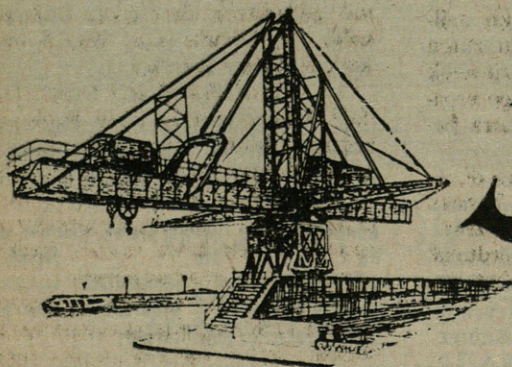
nereea

OINETAKOAK

POLTSAK

Correo. 17. Tel.: 415 45 85 - BILBO - 5

Ercilla, 32. Tel.: 432 92 04 - BILBO - 11

LIBURU ETA PAPERDENDA

JAKINTZA

Amesti, 23 Tel. 160 15 33 ALGORTA

aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa

CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA

soraluce

ERREMINTA - MAKINA KOOPERATIBA

APARTADO - 37 TELF. 761440-41 - 42 - 43

EUSKALDUNBERRIAK MINTZO

Goiherriko Euskal Eskolak antolatutako, hiru mahai inguru ospatu dira (Ordizia, Beasain eta Lazkao) apirilaren lehen astetan, euskaldunberriei zenbait galdera jendaurrean erantzun araziz. Mahai inguru hauk, euskaraz egin dira eta tartean laburpen txiki batzuek erdaraz, entzule-ikasleei begira. Aurrez esan behar da, neurri batetan mintzatzea lortu dutenak direla eta Euskal Eskolaren herrietako "mintza-praktika" deituriko mailan ikasten dihardutela.

Hiru mahai inguruetako osorik ez dut bildu, baina Beasaingoan erantzundako zenbait erizpide garrantzitsuak iruditu zaizkidalarik, hasi naiz lerro hauk idazten. Nolanahi ere, ez dut uste alde gogorrik izan denik hiru herrietako erantzunetan.

Beasaingo mahai inguruan esku hartu zutenen jaioterriak honoko hauk ziren: Cordoba (1), Gasteiz (1), Karrantza (1), Ordizia (1) eta Beasain (2). Hauetako biren gurasoak, nolabaiteko euskaldunak dira eta beste baten ama ere bai. Gai-ontzekoenak, fitsik ere ez euskaratik. Berauetatik, ikasten hasi zenean gehiena zekienak ere hitz soil batzuek esaten besterik ez zekien eta zertxobait ulertu behar bada. Beraz, beren harremanetan ez zerabilten batere euskararik. Maila hau harrapatzeko behar ukan duten denbora, oso desberdina da batzutatik bestetara, baina bi ikastarotatik laura bitartean dago. Klaseko ikasketetatik at, oso gutxi irakurri dute gehienek liburu mailan (batek eleberririk edo nobelarik ere bai); baina egunkarietan orain azaltzen diren euskarazko artikuluek irakurtzen dituztela, denek aitortu zuten eta haurren komikiak ere askok. Halere, gehien gehiena lagundu diana, hitz egitea izan zela aitortu zuten eta etxeak euskaldunak ez dituztenez (gehienak), lantokia edo lagunartea dituzte euskaraz mintzatu

ahal ukaiteko lekuak.

Euskara ikasten hasteko arrazoiak buruz aipatu zirenak berriz, hauk dira: politikoak, hemengo hizkuntza izatea, euskaldunon hizkuntza izatea. Euskadiko hizkuntza Euskadin bizi den orok jakin beharra eta sistema kapitalistak zapalduko gizarte baten hizkuntza izanik bere burua jasotzeko bere nortasuna bilatu beharra. Erantzun hauk entzun genituen bada. Norbaitek, geure hizkuntza ez jakiteaz sentitu zuen lotsa ere aipatu zuen.

Beraietako bakoitzari Euskara lehen aitziz entzuteak egin zion zirrarari buruz berriz, lotsa eta pena adierazi zituzten Goiherriko jaiotek, herri balioa ere aipatzen zelarik eta besteak berriz, hona iristerako bazelazkoa zekien ezagutza eman zuten eta hona iristean hemengo hizkuntzaz hartu eta heurenaganatu beharra sentituz.

Hizkuntza berari buruzko zailtasunetan, lauk aditza aipatu zuten eta bik joskera. Biak aipatu zituenik ere bada. Batek berriz, lehengo espainol heziketa osoa (goiherritarra bera).

Metodoak oraindik ere ez direla landuegiak zioten (tartean baziren ingeles eta frantses hizkuntzak zekizkienik) eta aritzeak edo ihardunak eramango gaituela hobetzeraz.

Euskara Hire Lagunaz ikasiek, metodo gogor samartzat izendatu zuten eta Euskaldunentekin airtuak berriz gramatika soil batetatik hurbilegi egotea egotzi zioten. Denek ere, klasean gehiago mintzatzea eskatzen zuten metodoentzat.

Irakasleei buruz, ona zen eritzia, baina metodologia edo irakaskeran trebatzea eskatzen zitzaizkien bereziki. Norbaitek beren ogibidetza edo profesionaltasun eza salatu zuen eta aurrera begira zerbaitek onik egiterakotan berorren beharra. Bestaldetik, ikasleak ere lanorduen barruan ikasi ahal ukaitea aipatu zuen.

Giroari buruz, denek aitortu zuten euskaldunoi entzundakoan ulertzeko duten zailtasuna eta bi arrazoi azpimarratu zituzten: Euskaldun gehienak alfabetatu gabe egotea eta beraiei hitz egitean ezer kontutan hartu gabe edozein bailiren hitz egitea. Euskaldunen alfabetatzea, euskaldun berriekin hitz egiterakotan patxadaz ihardutea eta dena esan arte ez mozteak eskatu zituzten.

Nolanahi ere, lauri errazago zitzaizkien ulertzea eta biri hitz egitea. Lauri baita ere errazago zitzaizkien irakurtzea eta biri idaztea. Denek ere nahiago zuten beraiek irakurtzea, besteri entzunik ulertzea baino.

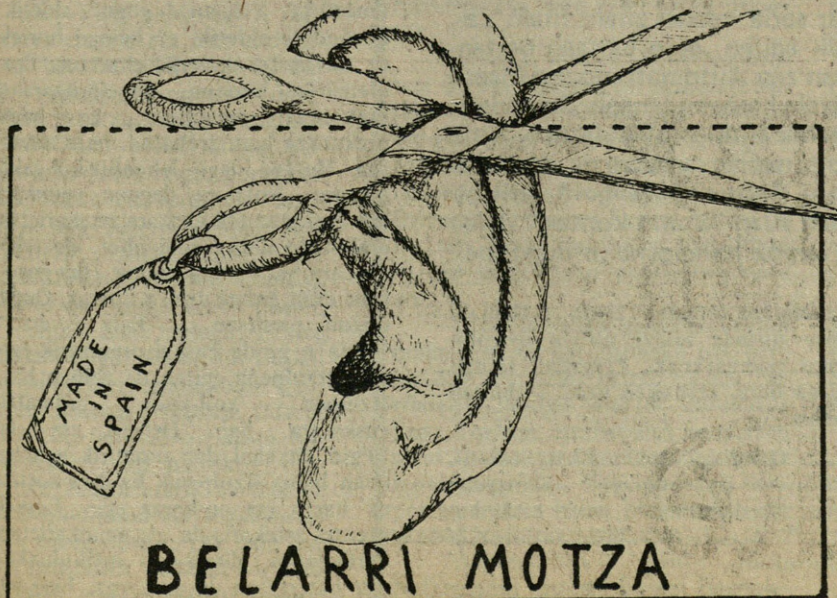
Euskaraz pentsatzeari buruz, denak pentsatzen dute inoiz bederen, nahiz eta laburki izan. Batzuk euskal gaiei buruz bereziki.

Ikasle arteko giroari buruz, jendeak ikasten hasteko duen gogoak goraitu zuten, baina gero iraupen koskor samarra izatea salatu zuten. Jende molde handiei buruz berri interesik eza nabari zela aitortu zuten denek eta talde txikiak kezka zeramala ikasketak hau aurrera.

Gaur euskaraz ikasten hastera jendea zerk eragin lezakeenari buruz, beharra eta behartzea aitortu zuten denek. Gizarteko lanbideetan eskatzen eta nahitaezko bihurtzen doan mailan, jendea saiatuko dela ikasten zioten. Hori egiten ez bada, gutti batzuek besterik ez dutela ikasiko.

Inork ere ez du damurik Euskara ikasteak egin arazi dion lanari buruz eta hobeki menderatu artean ikasten jarraitzeko asmoa agertu zuten denek. Ikasleekideei berriz, pazientzia eta lanean jarraitzea eskatuz bukatu zuten beren iharduna.

Neure aldetik ez dago zer esanik. Nola egin zen, denbora etaberrari buruz ez noa ezer esatera, garrantzizkoa esan zutena baita eta euskaraz esana gainera. Beajondeizuela eta hemengo vasco eta euskaldun alfabetatu gabeko kirten askoren erdutatzat jar zintezteke!

I. ZABALETA SOLASKIDE

Hilabete pare bat delarik, "Nire kezken erreten" lanaz Iñaki Zabaleta leitzarrak "Xalbador" literatur saria irabazi zuen. Iñaki Zabaleta Arantzazun aritu zen ikasketak egiten, gero Leitza bertan ofizialia ikasten, handik Arrasatera joan zen Automatismozko Maestria egiteko eta hantxe proiektista bezala hasi zen lanean. Soldaduska Afrikan eta gero bidaia Europan zehar Iruñeara itzultzeko. Iruñean, gaur Arturo Kampion gau-eskola mailan aritzen da, euskara ikasteko metodo bat osatzen eta "Josu Alezuri" izengoitiz arrunt ezaguna da, "Egin"ek egunoro ekartzen zuen "kontu-kontari" delako sailaz. Guzti hontaz mintzatzeko asmoz harengana jo dugu, beraz.

Z.A.: Noiz hasi zinen idazten, zerk bultzatzen zintuen horretara? "Ez dut jakin poesia, ez nauzu bertsolaria" idazten zenuen nonbait.

I.Z.: tikitandik ere irakurtzeko go-goan nuen. Ikusi behar da leitzarra izanik, erdi baserritarra; horretara egiten genuen bizia, behiak bat eta beste. Zerbait ikastez gerotan Arantzazura joan nintzen. Han Gandiaga genuen. Gandiagak erakusten zigun euskal aditza, gramatika, euskal al-

fabetatzea ematen zigun. Hamabi urte nituela idatzi nituen lehenbiziko poematxoak. Zergatik? Hango giroa bera, zerbaiten ezpa, zerbaiten nahia...

I.Z.: Gandiaga aipatu duzu, bestetik "Borrero izan nintzen" irakurtzean edo "Euskara mailu, zure hitza harri..." Arestiren halako influentzia iduritu zait.

I.Z.: Zehazki esanez horik idaztean Hernandezen poema batez oroitu

naiz. Uste dut neurri hori Arestik erabiltzen duela, "Astepeko Sekretariaren" Bertsoetan. "Hortzak kenduko dizkidate" eta horretan, lehenago Oterok erabilia uste dut, bada, go Arestirekin paralelismoa bainan nirean ahoa dut gauza bat, sentiduak bakarrik direla errezeptiboak sekula ez da izaten. Nere gustokoena Gandiaga da poeta bezala; zinez esateko bi, arrazoi dago, poeta bezala eta eza gutzen dudalako. Euskal literaturgintzan, hemendik aurrera oso kontutan hartu beharra dago ber euskaldunak, edo euskaldun berrien multzoa. Hori-ekin jokatu beharko da. Lehen baditugu izen ospetxuak, Xabier Kintana... Hortaz aparte atera beharko da sail bat, ez hain ona agian baina ugariagoa, ospe direnak lanpetuta ibiliko direlako eta kalitatea bertatik sortuko baita. Bestenaz? "Ustela"n, atsegin zait idazkera modua. Horik erabiltzen duten euskara nik neronek ez dut erabiltzen baino oso kaletarra, popularra izango da seguraski.

Hitz egiten dugun bezala Leitza ez da hola hitzegiten. Espresatzeko bide berriak idekitzen ari dira. Hori garbia da.

"Espainiako agintari bakoitzak erdal bahe bana zekarkion Euskal Herriari".

Z.A.: Kazetari, zaitugu ere, lehen "Anaitasuna"n, orain "Egin"en. Nola ikusten duzu euskal prentsaren egoera? Irakasle zaren aldetik, zer posibilitateak ikusten dituzu euskal irakurleagoa zabaltzeko, euskaldunen eta alfabetatuen kopurua gehitzeko?

I.Z.: Euskal prentsa urria eta umezurtza dugu oraindik, diru aldetik umezurtz. Agian, gogo aldetik, borondate aldetik ez bainan horrek ez du beste akziorik ekartzen. Problemarik larriena, kazetaritzarako hizkuntza prestatzea. Ez baita hizkuntza hain trebatua, hain azkartua. Hortxe dago lehenbiziko gako nagusia. Nola ez dagoen egunkari bat euskaraz eta euskara astekarietan erabiltzen denez gehienbat, idazteko euskara bat ez dago egin. Hitz gogo-rrak esan behar ditute hortaz. Orain dugun prentsan, "Egin" eta "Deia"n ez da euskal prentsarik egiten. Itzulpena egiten da gehien bat. Itzulpen xoil-xoila erdaratik euskarara. Bai "Deia"n eta bai "Egin"en ahal den modurik egokien baina itzulpena. Ez dira notiziak hartu eta euskaraz egin. Euskal prentsa astekaria da eta egunkarietan bertsolariak direla-edo artikuluxkaren bat egiten da euskaraz. Euskara erraza? Beti lotuta dago zein lekutan

esaten den, zer ahok eta non esaten duen euskara erraza. Gipuzkoakoa hemengoa baino zailtxoagoa, behar bada. "Zeruko Argia" k ez du euskara errazarik egiten. "Anaitasuna" k area go, euskara akademikoago egiten du eta gustatzen zait, baina euskaltzale eta kezkadun bezala. Uste dut oraindik ez direla kriterioak osatu eta egin.

Hankak zaizkio ihartuko herriarekin batera bidea urratzen saiatzen ez bada (9. Musa)

Z.A.: Nola ulertzen duzu artistaren, idazlearen eginkizuna?

I.Z.: Hori hitzez esateko 9. musa esango nuke erantzunaz. Ba dakizu ez? "Herriarekin batera... ez bada..." Zer aporta dezake artistak? Denok gara nolabait artista eta nolabait iraultzaile. Uste dut artista dela bere munduan sarturik dagoen bat, erreflexio batzu egiteko edo idazteko horri buruz. Aportazioa? Oharpen edo erreparatze bat jarri. Askotan gauza batzuren akatsak, eta zenbait pentsamendu eta ideiak azalean gelditzen dira eta orduan, Kontuz! badago zerbaite ahanzten ari garena. Askotan ibiltzen gara esaten eta ez gara ohartzen gure kontseiluez gizon bat suntsitzen dugula.

Z.A.: Iraultzaile eta diostazuna, non kokatzen zara politikan?

I.Z.: HASi ko herkide bat naiz. Dakizunez bidai bat egin nuen Europako nazio sail baten zehar Turkiaraino itzultzean sail bat hasi ginen EHASen Nafarroan eta orain HASin gaude. Baina uste dut beso gutti dagoela Nafarroan eta nahiz, HASi, nahiz EIA, nahiz LAIA izan lan berbera dugula eta uste dut denok ongi baturik gabiltzala. Ez dut bestetik sozialista/komunista dikotomia hori ikusten. Beste lekuetako gauza onak hartu behar ditugu, baina txar asko hartu dugu, horietako bat dela hauste edo erdibitze hori, puskatzea, alde batetik komunismoa eta bestetik sozialismoa; kale berberatik baina espaloiz espaloiz. Ni ez nator bat, zeren azken finean, gizarte berdina nahi badugu, gizarte berdina nahi dugu. Nik ez dut Euskal Herrian hain diferentzia sakonik ikusten, ez dut ikusten arrazoirik alderdi komunista eta alderdi sozialista egiteko. Baina ez naiz politikoa. Euskal Herrian, hamarretatik zortzik ez dakiela komunismoa eta sozialismoa bereizten esango nuke. Eta uste dut pertsona jaio batek, hitzetik hortzera arrazoi onak ematen dituen batek,

bihur dezakeela edozein langile sozialista eta beste batek gai edo habilidade berberakin komunista egin; edo euskaldun asko eta gehienak berdin egon daitezkeela alderdi komunista edo alderdi sozialista batetan, pertsona batek komenzitzen bagaitu, jaioa baldin bada. Ez dut uste hain funtsezkoa, beraz. Burrukarako behar du izan independentista eta sozialista bainan ez dut uste hain errazional eta zerebro elektronikoa garenik esateko bien artean zubirik ez dagoela edo. Baina ez naiz politikoa eta nik gehiago jokatzeko sentimenduz, borondatetsuago naiz.

Gure herriaren goruan esperantzaren haria hautsiko balitz lotuko nioke historiari

Z.A.: Zertan ari zara orain, zer proiektu dituzu?

I.Z.: Eguneroko sekzioa euskara errazean "Egin"en, "kontu-kontari"

ri", badakizu zer den eta zertarako politikoki mailan sartzen naiz batipat, gauzak desdramatizatuz eta umore pixka bat. Kazetaritza egin behar dut. Euskal kazetarien beharra ikaragarria da, latza da eta ahal bageneza hemendik urte batzutura euskal egurkari bat atera pozik izango ginateke. Kazetaritzaz aparte idazten jarraituko dut. Orain halako poema sail bat "Elkar lotuak", prozesu bati buruz prestatzen ari naiz. Bestetik euskarazko metodo bat egiten ere, dauden euskarazko metodoak erabilkorak izan daitezke. Horik (Euskalduntzen, Altuna, Jalgi Hadi...) nolabait elkarbatzen Iruineako gaueskoletan erabiltzeko.

Oharra: Elkarriketa hau eginez gero "Kontu-Kontari" delako sekzioa kendu egin zuten "Egin" etik, eta jendearen bultzadaz (EGIN-ek ere nahi zuena) berriz hasi da argitara ematen, Nafarroako horrialde lokaletan.

oinharritzko euskara

NARBAITZEN LIBURUA IRUINEAN:
"NAFARROA, EDO, EUSKALDUNEK ERREGEK ZITUZTENEAN"

Aurreko asteazkenean Pierre Narbaitz idazleak bere liburuaren aurkezten zuen Iruinean. Liburu honen izenburua "Nafarroa, edo, euskaldunek Erregek zituztenean" da. Frantzez idatzia dago.

Liburu honek Erdi Aroa estudiatzen du. Orreagako Batailatik Fernando el Católico erregearen garaian estudiatzen du. Konkreituago, errege horrek Nafarroa hartu zuen arte.

Seirehun orrialde baino gehiago ditu liburuak eta bukaeran fetxa historikoak eta testu txiki batzu dakartzatza.

Narbaitz, idazlea, Behe Nafarroa da eta Kanonigoa. Azkarate herriaren jaio zen. Orain arte "Martin Basque" liburuak idatzi du, Orreagako bataila aurreko garaia aztertuz. Gainera, beste bat prestatzen ari da Orreagako batailari buruz. Behenafarra zen Ravel musikoari beste liburu bat eskaintzeko asmoa du, baita ere.

"Nire liburuak, gaur aurkezten dudana, ez da lan historiko bat, bere klasiko zentzuan, baizik Euskal Herriaren sikelogia aldetik enfokatua dago. Guduak eta bataillak kontatzen ditut, baina ez dira liburuak gauza inportanteak. Euskaldunen konportamendua, haien bertuteekin eta akatsekin, interesatzen zait".

"Azpimarratu nahi dut, Nafarroaren historia Euskal Herriare-

kin lotuta eta bat eginda egon zela, mende batetan gutxienez. Orduan, Nafarroako erregea zen Euskal herriko errege".

Gero esan zuen, ez gaudela ohituta, Euskal Herria entitate politiko bat bezala kontsideratzen. Entitate apolitiko bezala kontsideratzen ohituta gaudela esan zuen.

Liburuaren aurkezpenean, norbaitek galdetu zion, ea liburuak tesis politikoren bat zeukan. Narbaitzek erantzun zion, inspirazio batek mugitu zuela lan hau idaztera. Esan zuen, baita ere, intentzio politiko bat bazala, baina batez ere, intentzio sikologiko bat eduki zuela liburuak egiterakoan.

"Pertsona askorentzat mirakulu bat izan da, euskaldunek autogobernua edukitzea, garai haietan. Baina gertatu da, eta egia da", azpimarratu zuen.

Horrela, bada, badugu beste liburu bat Nafarroako historiari buruz, nahiz eta historiaren zati bat bakarrik estudiatu. Eta, zorienez egilea nafarra da

IOSU ALEZURI

«HERRIA ETA BIDEA» poemaz

Hona HERRIA ETA BIDEA Liburuko poema bat:

GURDI TRAGIKOAN

(Eustakio Mendizabal-i)

Bildotsa hil zuten bezperan
(Ostegun Saindu tristean),
lurrean umil
(zekorra bailitz)
gazte bat asfalto hotzean...

Altzairuzko azkazalak,
soinean balen algarak,
—“osoro zuri
zagoz Eustaki”,
gure herriak mindura latz!

Hozka, gordin, ukabilak,
hamaika laztan fusilak.
—“halako orrazi
nork dizu jarri?”
mozkor odol irauliak...

Zulo gazi-gaitzetatik
(hamaika iturrietatik),
ah, zenbat herri
(Euskal Herri isil)
doakio hola etzanik...

Zekorra gurdi beltzean
—idigurdi tragikoan—
osoro hautsi
zihoan...Beti
Ihintza ozpinaz gurean!
Gurditik odolak salto
(harri hotzetan biraio),
ah, zekor horri
zenbat herri isil
zulotatik dohakio...

Kutsilo beltzean basoa,
ez al haiz gaurkoz nahikoa?
Horra Eustaki
zekorra iduri,
non zekor bikainagoa?

Odol hoien euripean
euskal haziok (benetan)
ditzagun busti,
beraren gorritz
betikoz jantzi gaitean!

Gurdian herri hau preso
(preso izanik ere libro),
bai, zekor horri
aunitz Euskadi
zulotatik dohakio!!!

Luis Mari Mujikak eskaini ditu bi liburu nagusi poesi-arloan: ZORTZIKO HAUTSIK eta HERRIA ETA BIDEA. Liburu honek hartuak ditu beren agurmen-hitzak Juan Mari LEKUONAREN ahotik. Orain HERRIA ETA BIDEARI lotuko natzaio.

Mujikaren bide berriak Nerudaren surrealismoaz eta Lorcaen zenbait teknikaz azaltzen zaizkigu. Poesia sozialaren zenbait planteamendu panfletista eta errazkor gaindu egiten da eskuartearen dugun liburu berri honetan. Mujika, nere lagunaren luman, euskal tragismoak abots gori bat irabazten du. Bertan Euskal Herriaren alde odola eman duten Etxebarrietak, Zabalak, Txikik, Mendizabalek, Gardokik, etabarrek beren alegia nagusiki lortzen dute. Simbolismoak dakarkien baliakizunak ongi aprobetxatzen dira. Horretarako bise-miak, sinestesiak, transposizioak, metafora plastikoak etab. ez dira falta.

Liburuak bere lirikotasunean oso goi eta gaurko deritzaigu. Egilearen plastizitatea basatia eta bizkorra da zenbait poemetan. Mujika oso ausarta azaltzen zaigun zenbait poesia neurtu asmatzekoan. Teknika-bideak ez dute gure literaturan, maiz, eredurik.

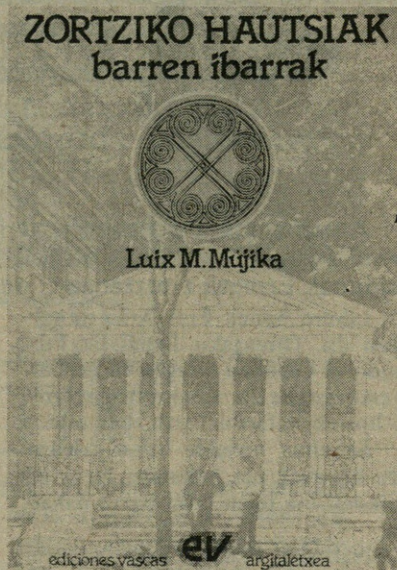
Bestalde, poesia neurtua berarengan erreakzio garbi bat da: gaurko abandonismoa poesia neurtuarekiko penagarria da. Poesia neurtua bide bat bakarrik da, baina bide horrek badu bere edertasuna Lizardi baterengan, Orixe eta bestetan...

Estetika aldetik poetak literatur baliakizunen eezagumen aparta adierazten digu. Historia eta sozial-arazoak poesia honetan sintesia aparta azaltzen digute. Poema hauetan plano onirikoak, ebokazioak, bisemia sinkronizatuak, presagioak etab. oso ongi lotuta daude. A. metaforatik B. metaforatarako bidea eta B-tik C-ra nagusiki eta etengabe egiten da.

ZORTZIKO HAUTSIK barren ibarrak

Luis M. Mujika

ediciones vascas

EV

argitaletxea

Hitz batean. Mujikaren bidea poesia sozial klase baten prosaismoo-aren erreakzioa da, eta bere aburutan, Eizagirre, lehen aldiko Gandiaga, Trintxerpe, Lete baten bide sinbolistak hainbat aberatsagoak dira gure hizkuntzarentzako.

Liburu honen aportazioa geroak epaituko du, baina ez dugu dudarik aportazio horiek nagusiak, originalak aberatsak izan direla. Liburuan gure lagunaren poemari egin diogun prologoan (“HERRIA ETA BIDEA”) beste alde estetiko eta tematikoak sakonkiago azter litzateke irakurleak.

EDERTZALE

udazkena busturialdean?

Busturialde osoan borroka bat hasi zela (erdaraz "guerniquesado" izenez ezagutu dugun herrialdea) badira hilabete batzuz itsasadarra zaintzeko eta herria informaturik edukitzeko borroka. Busturialdea Zaintzeko Batzordeak lan eta lan ekin zuen, baina Indarretxe Nuklearren arazoa gora eta gora joan zenean beste arazo hau estalirik geratu da.

Herri gehienetan batzordeak eratu ziren, hitzaldiak eman ziren, euskal prentsan ere arazoaren berri eman zen... eta ekintza guzti honen barnean azkena hau ere dugu: itsasadarren arazoari buruz egindako pelikula.

Aurkezpena Mundakan

Batzordeak pelikula burutu zuen, eta bukatu ondoren, presentazioa egiteko Mundakako herri txikia aukeratu da. Filmaren zuzendariek esan zigutenez "herri txiki hau hainbat eta hainbat pelikulatan agertu arren, filma horik ikusteko ez du aukerarik izan" eta kasu honetan ez dute berdin jokatu nahi izan hementxe eginez aurkezpena.

"Itxas-bide" dantzalekua prestatu zen herri filma eman ahal izateko, eta apirilaren bederatzigarren eguna aukeratu zen. Jendea polito hurbildu zen eta birritan proiektatu zen pelikula, berandu heldu zi-

renek ere ikusteko.

Filmaren gaia

Filma osoa Batzordeak egindako testu bati buruz mamitu zen. Euskaraz ez zekiten jendeak, sarreran salgai zuten gidoi osoa euskara eta erdaraz; uler zezaten, egunkari tankerako orri bikoitz batetan, argazki eta planu askorekin.

Pelikularen hasieran Euskal Herriko itsasadarra nola dauden ikusten da, gero Urdaibai (Mundakako itsasadarra) nola dagoen gaur azaltzen da, historian zehar zelan erabili den, landare eta animaliak zehaztuz...

Apur bat geroago arazoaren historiari lotzen zaio gaia. Itsasadarren dragatze lanak kondairan zehar askotan egin dira, gaurko "Plan especial" honetara iritxi arte. Plan berezi honen azpikokoa salatzen da, projektaturik dauden

obrak nola izango diren irudien bitartez erakutsiz, eta batez ere hondartza artifizialen ideia.

Satsadura (kontaminazioa) zein mailatan dagoen ikusteko, lan serio eta garesti bat egin beharko litzateke. Orain arte eginda dagoenari buruz, amoniako konzentrapenak neurri arriskutsu batetan dira, kontseilatzen diren neurriak gainditzeko. Hala ere nitrogeno eta fosfororen egoerak ez dira oso onak, eta ez ere komenigarriak.

Mundakako arrantzaleek eta Busturiako txirlera batek beren eritzia ematen dute: Mundakako kaia egoera triste batetan dago, oraintsu arrantzale bi erdi ito ziren, Busturrian txirlak geroz eta zailago dira harapatzen, areak (dragalarietatik ateratakoa) padurak, marismak estaltzen ditu... eta halan arazo asko aipatzen dira haien ahotan.

Baina arazo hau, hondartza artifizialak, kirol kaiak... Plan berezi horren ondorioak besterik ez dira arazo sakona hor ez dago, gauza txiki horretan, "Plan Especial para el aprovechamiento de la Ria de Mundaka"-n baizik. Filmaren azken zatian haxe azaltzen eta bertso bidez borobiltzen da arazoa.

Zuzendariekin hitzegiten

Hiru zatitan zatitu dute egileek beren lana, zine aldetik aztertzen badugu: hasieran erreportaje klasiko bat bezala, gero testimonial antzera eta azkenean zine errekurtsu batzuek erabiltzen dira pelikularen tesisa indartzeko.

Pelikula koloreetan egin dute, 100.000 pezetako presupuesto batekin. Abotsa etxean jarri diote, eta kalitate huts batzuek ere baditu. Hauen ustez diru hori berriz lortzea zaila izango da, baina zortzi milimetrotan ere kopia batzuek egingo dituzte (orain arte 16 milimetrotan eginak dira) filma aprobetxatzeko.

Herriz herri hasiko da zabaltzen, lehenengo Busturialdean, eta gero beste herrialdeetan; hemen egin den era berean, euskaraz filma eta testu lagungarri bat erdaldunentzat.

J.B. Heinik eta Aurelio E. Garrote izan dira pelikularen egileak, Batzordearen eta herri osaren laguntzarekin batera. Apurka apurka euskal zinema ugaritzen doakigu, eta azken honetan ikusten dugun bezala euskal zinema eta Euskal Herriak jokabide berdindu bat eramango dute; lehenbizi borroka gogorra, arazoak salatuz eta soluzionatu nahirik eta geroago atsedena eta filma alaitu eta baikorrak. Hau ere bada!

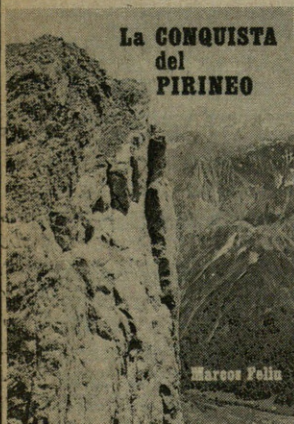
ATABAL

LIBURUAK

LACONQUISTA DEL PIRINEO. Marcos Feliu. C.D. NAVARRA. 200 or., 450 pta.

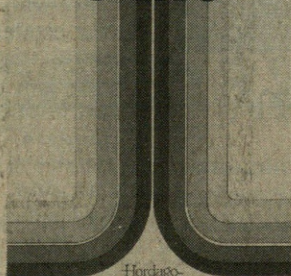
Feliu mendigoizale nafarrak XVIII mendetik gaur Pirineoak igo eta ezagutzen joan diren mendigoizaleen ibilaldiak kontatzen dizkigu. Ongi dokumentatutako liburua da, batez ere mendizaleentzat egokia. Argazkiak ere ugari.

OPERACION OGRO COMO Y POR QUE EJECUTAMOS A CARRERO BLANCO. Julen Agirre. HORDAGO-EDICIONES VASCAS. 252 or. 350 pta.

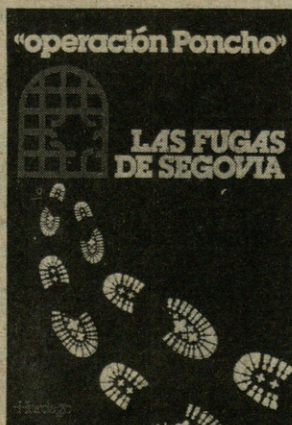
Lehen aldiz argitaratu ahal izan den honetan liburu hau, Iparraldean eta beste hizkuntza batzuetan argitaratua izan ondoren. Gehienok ezagun izango duzue, EGINek atera zuen serieagatik behintzat. Txikia komandoari eginiko elkarrizketa, bertan ekintzaren arrazoiak eta xehetasunak modu bizian kontatzen dituztelarik eta dokumentuak, bai ETAK atzeratutako agiriak, baita Euzkadiko Jaurilaritzarenak, polizia-arenak, e.a. dira liburu honen zatiak.

OPERACION OGRO

OPERACION PONCHO LAS FUGAS DE SEGOVIA. Angel Amigo, HORDAGO-EDICIONES VASCAS. 252 or., 350 pta.

Segoviako gartzelan 1975 eko uztaillean eta 1976ko apirilean izaniko ihesaldien —batez ere bigarren honen— berri ematen digu bertan parte hartu zuen hatak, egun EGINeko kazetari den Angel Amigok. Nahiko xehetasunez kontatu ere, prestakizunetatik frakasatzera eragin zirkuntantziataraino. Esan beharrik ez, bai gaiagatik eta baita idatzita dagoen moduagatik ere, erraz irakurtzen dela liburua.

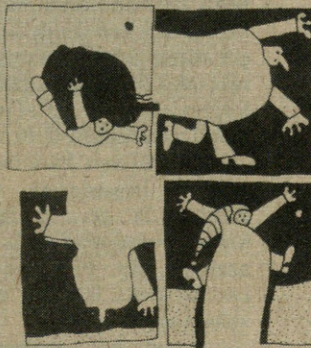
TERMITOSTI —BIDAIA, Joxe Austin Arrieta, USTELA saila 77 or., 100 pta.

BIDAIA eta TERMITOSTI ipuin luzeek osatzen dute USTELA sailleko hirugarren liburua hau. Aurrena 1975ean egina, eta 1977an bigarrena. Eta bada bereizkuntzarik eta idazmolde aldaketarik batetik bestera.

BIDAIA amodio historiko bat da funtsean, tren bidaian oroituz. Ebo-kazio indar handikoa, apur bat irakurgaitza estiloaren barrokotasunagatik.

TERMITOSTI

joxe austin arrieta

USTELA saila

TERMITOSTIn termitek inguratutako hiri batetako —Donostiako— herri batzarre barrena abiatzen gara. Iro-niaz eta alegiaz betetako ipuina, irakurle erneak somatu ahal izango duenez, BIDAIA baino irakurterrazagoa interesaz segitzen da.

Ez da eguneroko eguneroko gauza idazle berri baten plazaratzea, eta are gutxiago hizkuntza eta literatura errekurtsuak maisuki erabiltzen dakiena. Hori bai baita Joxe Austin Arrieta. Gutxienez.

50 EXCURSIONES DE ARTE Y PAISAJE PARTIENDO DE GUIPUZCOA, Iñaki Linazasoro. CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA. 387 or., 400 pta.

Berriro argitaratu da iazko apirilean irten zen Iñaki Linazasoren liburu hau. Bertan berrogeita hamar ibilaldiren berri ematen digu, gehienak Gipuzkoan eginak, nahiz eta Araba, Bizkaia, Nafarroa eta Lapurdira ere batzuzuzendú. Ibilaldi horietan zehar herrietako arte eta paisajea azaltzen ditu, argazki ugari lagunduz.

ALDIZKARIAK

ASKATASUNA, 21-22 zenbakia, 1978ko martxoa. 50 or., 50 pta.

CNT eta ASKATASUNA kolektiboaren artean izandako zatiketaren informazioa, ekologiar buruzko dossier bat, emakume arazoak artikulatu batuz, Daniel Guerinen lan bat sindikalismo iraultzaile eta langile kontseiluez eta beste hainbat lan dakar ASKATASUNA Bilhoko kolektibo libertarioaren aldizkari honek. Harpidetu nahi duenak Bilhoko Apartado de Correos 1682-ra jo dezake.

LA CALLE, n. 1, 28 marzo 1978. 60 pta.

Madriren irten den aste-kari herri bat. Bere buruaren aurkezpena egiten duen editorialean honela dio: "LA CALLE no es un órgano neutral, que tal cosa no existe por mucho que se empeñen algunos en damos gato por información... está hecha por profesionales que, eso sí, ni quieren convertir un semanario en una plataforma ideológica ni menos en un órgano partidista". Eskerrak lehen momentutik aitortu duten ez direla neutralak, bidea oso garbi dutela ikusten baitzaie. Adibidez, atal baten izena "Terrorismo" da eta bertan Aldo Moreoren bahiketa, Agustín Ru-eda preso anarkistaren eta Jesus Haddaden heriotzak —biak zaku berean "Los dos querían mejorar las condiciones de vida en las cárceles españolas", nahiz eta Ruedaren hilketaz oso informazio ona eman— eta Lemoizko atentatua sartzen dituzte. Profesional aldetik ongi egindakoa dirudi eta hau ez da harritzekoa kontutan hartzen badugu TRIUNFO, POR VAFOR etabarretako jendea bildu duela, Vázquez Montalbán, Maruja Torres, e.a. Bestalde, gehienak PCE-ren ingurukoak.

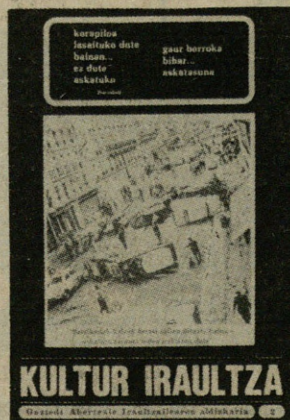
HIRIGINTZA, hirigintzak batzorde Koordinatzailearen agiria. Errenteria 1970ko martxoa.

Hauzo desberdinetako arazoak, eta EGINek zenbait alderdiri Errenteriako Hirigintzako batzorde Koordinatzaileari buruz eginko galdekizuna dira boletín honetako lan nagusiak. Horrezaz gain, Errenteriak CAMPSAren almagaznarekin duen arazoa eta "Asociación de Promotores Constructores de Guipúzcoa" delakoak hirigintzaz arduratzen diren mugimenduen aurrean ateratu zuten notaren analisisa.

hirigintza

KULTUR IRAULTZA. Gaztedi Abertzale Iraultzailearen aldizkaria. 2. zenbakia. GAI-ren aldizkaria eraberriturik dator itxuraz, multikopistatik inprimategira pasa baita eta hemen lan ona egin da maketa aldetik. Mami aldetik berriz, gai desberdinak lan laburretan ukituz, badu bizitasunik aldizkari honek, nahiz eta —normala den bezala— lan gehienek hari berdintsukoak izan ematendituzten alternatibetan. Bestalde, euskararen proportioa nahiko handia den arren, ez horrenbeste euskararen kalitatearena. Ea hurrengoan gehiago saiatzeko zaretan honetan.

TOTEM. La revista del nuevo comic. N. 7 98 or., 125 pta.

Estatu mailako komik aldizkaririk hoberena da, beharbada. Munduan egiten diren komikietatik onenak eskaini ditu orain arte. Zenbaki honetan hamabi istorio eskaintzen digu. Horien artean Toppi italiarraren "Potemkin", itsasuntzi haren matxinadaz; Moebins-en zinentzia —fikziozko istorioak, Guido Crepax-en "Valentina", komikietan hain eza-guna dena... Muñoz eta Sampayo argentinarren "Alack Sinner" atalean berriz, New York-en errefugiaturiko euskaldun —beraizentzat "español"— batzuren istorioa, tartean Picassoren Gernikarekin jotzen dutelarik.

TRIBUNA SINDICAL. N. 2 febrero-marzo 1978. 31 or., 25 pta.

LCR-ek (LKI hemen) gai sindikaletaz ateratzen duen aldizkaria dugu hau. Zenbaki honetan Moncloako Itunaren analisis bat, batez ere konbenioekin duen zerikusia aztertuz eta, bestalde, Itunak Sanitatearen sektorean duen influentziaren beste lan bat. "UGT y democracia sindical", "lucha obrera contra el paro", "Mujer y sindicatos" eta "Balance sobre Portugal" dira beste artikulak aipagarriak.

Diskoak

JOSU LOROÑO TA BERE BAKIDEKIN ORKESTA. COLUMBIA LP. 350 pta.

Hemengo obrak, Athletic-en himnotik gabontantataraino, biribilketak e.a. Josu Loroporen akordeoi orkestak jota. Ah! Hitzegileei: sar ezazue mese-dez bakide hitza zuen zerrendetan, esistitzen badu behintzat.

AZALA

Zein jantzi daokio Villaverdeko markesari? Moztu, moztu... etajantzi, zorrorek ikusiko duzu zein doakion ondoen. Bidal ieza-guzu markesa zuk egokien ikusten duzun jantziaren eta guk pentsatzen dugun bera baldin bada, Z. ARGIAk oparitxo bat egingo dizu.

UDABERRIA

DOINUA: IPARRAGIRRERENA

Negu beltzetik atera eta
udaberrin sartu gara
nolako izango ote den
hori da gure galdera
haro zoragarria
zera udaberria
arnas berri baten era
bizi berrien jaiotza eta
hildakoen piztuera

"Udaberria, bizi berria"
esaerarik justuna
xuspertu eta berpistutzeko
neguko giro astuna
hazi berrin eraile
estalgari emaile
inongo lotsik ez duna
landare danentzat nehurriko
jantziak ditun jostuna

Artu dituzun eginkizunez
beti zera zentzuduna
geroko frutu eta emaitzen
jaurlaritzea dezuna
ama on baten antza
hortan badezu lotza
Zainduaz etorkizuna
landarek sortu, apaintsu jantzi
eta azten dituzuna

Ama baten irudia eta
eginkizuna daukala
izadiarentzako sinetsi
guraso on bat zerala
landareak bizitza
eta bere emaitza
zure babesen duala
esan liteke guztiak zure
seme —alabak dirala—.

Zuzen etortzen baldin bazera
bada alderdi zehatza
kanpo guztia aztoraturik
badu sua eta gatza
zure huts-egiteak:
"neke eta kalteak"
udazkenak daramatza
urteak ditun goraberatan
zu, zera denon ardatza

Gizaldiak, ere haurtzaroan
du mundura jatorria
orduan dugu udaberria
eta indar etorria
pasa dira urteak
aldatau gizarteak
heldu da garai berria
haurtzaroa buka zaigu eta
joan zaigu udaberria

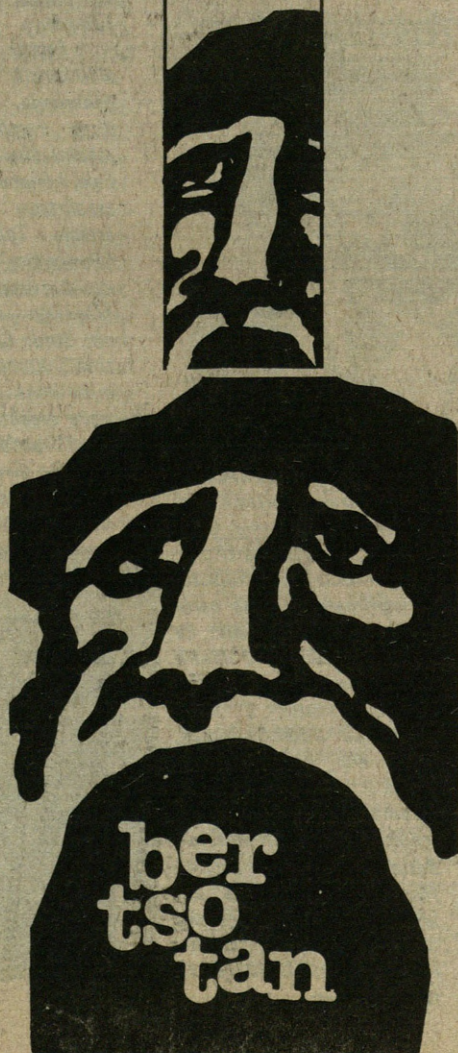
Egaztiak, kabiak egiten
abestiak, dariola
udaberriko egun sentian
hauiek daukate eskola
baina aspaldi hotan
dabiltz bere asmotan
etsaiak, hainbat kaiola
hola, egizko udaberriarik
ez da izango inola

Egan ibili behar zutenak
honen beste hertsidura
udaberriko egun sentia
norentzako agertu da?
txori kailatuak
"eta horrelakuak"
datoztenan burura
udaberriak hartzen du berriz
negu beltzaren itxura

Txoriak egan, gizonak oinez
ez, gaurko bide latzetan
ehizatarien bildurrik gabe
pakezko esperantzetan
orduan izango da
udaberri denbora
mendi, kale, ta etxetan
aurten etorri ez dena baina,
daukaguna ametsetan.

Udaberri horren zai dago
gure herri euskalduna
negu guztian amets batean:
noiz dugu argitasuna?
itxaropen babesak
loreztatu amesak
gertutu ale biguna
udazkenean egin dezagun
frutu horien bilduma.

MENDIZABAL

Entzun, ikus...

**Caja Laboralaren zozketa:
50 Ekipo Estereofoniko eta 25 Telebista Koloredun.**

Hobeki entzun dezazun.

Begiko duzun kantariaren saioa, gogoko duzun musikaldia -klasikoa nahiz egun egunekoa- musikaren egiazko jatorrasun eta dimentsioa dasta dezazun, CAJA LABORALAK, fidelitasun handiko 50 ekipo estereofoniadun eskeintzen dizkitzu.

Hobeki ikus dezazun.

Munduko gertaera nagusiak berezko irudiz eta etxetik mugitu beharrik gabe, hurbil-hurbiletik ikus ditzazun -adib.: Argentinako Futbol txapelketa- edo ta gogoko duzun edozein telesaio ederki ikusteko, CAJA LABORALAK 25 Telebista Koloredun eskeintzen dizkizu.

Zozketa bikain honetan eskuhartzeko, Caja Laboralaren edozein etxetara hurbil zaite. Martxoaren 16tik hurrengo Maiatzaren 15 artekoan Libretan sartzen duzun. 1.000 pezeta bakoitzeko, eta lehendikako saldoan 10.000 pezetako haina zozketa txartel emango dizkizugu.

**CAJA LABORAL POPULAR
LANKIDE AURREZKIA**

Eguneroko bizitza, IRUDI eta SOINU jatorrez jantz ezazu.

ederrak bezain egokiak

Gaurko sukaldea ez da garai batetako gure amonek beren kuzinaketak egiten zituzten, usaitsu eta keez estalitako leku desegoki baten antzekoa.

Gaur garbitze errezeko toki egoki bat da. Gauza bakoitzak bere apala du, eta familiak bere bizitza leku apain eta atseginetan dago.

YANY-k, bere era askotako modelo eta koloreen bidez, sukaldea atsegina ezezik, lanerako eroso izaten ere lagundu du; eta bere sukalderako erredizak ederrak ezezik egokiak izan arazten saiatzen da merkatuan diren azken hitzeko lagungailuak erruz erantzirik.

MUEBLES DE COCINA